

Les manuscrits grecs de Bérat
d'Albanie et le Codex
purpureus / par Pierre
Batiffol,...

Batiffol, Pierre (1861-1929). Auteur du texte. Les manuscrits grecs de Bérat d'Albanie et le Codex purpureus / par Pierre Batiffol,... 1886.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

- La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

[CLIQUEZ ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

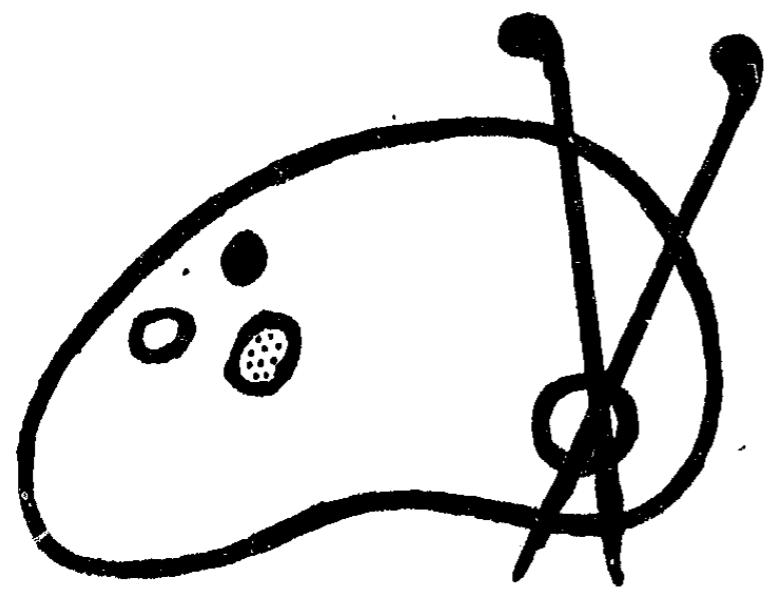
- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

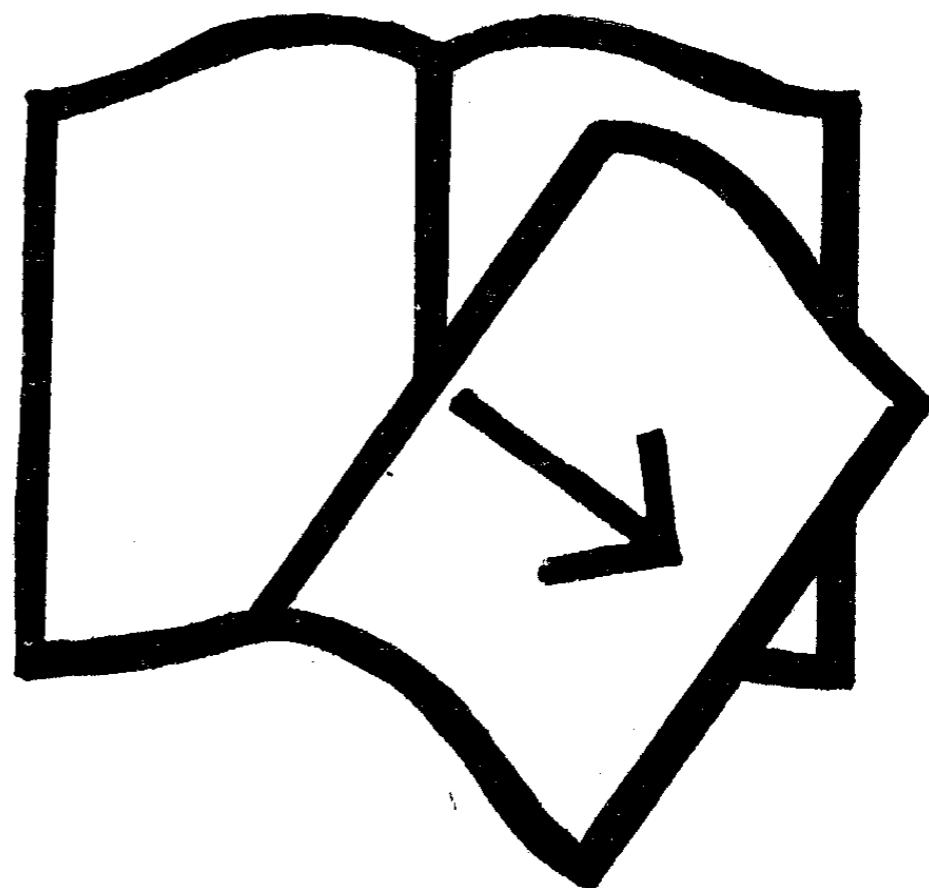
6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment possible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Original en couleur

NF Z 43-120-8

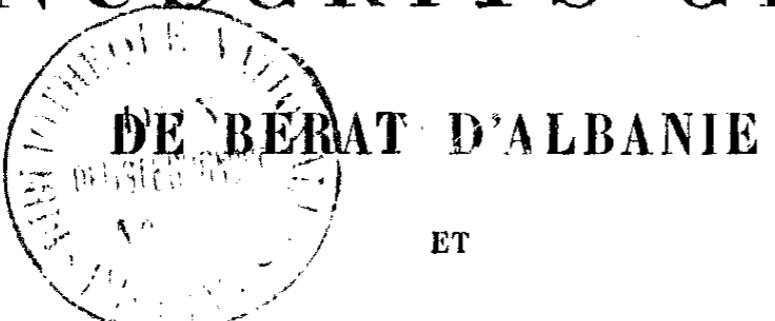

Couverture inférieure manquante

Départ du canton

LES

MANUSCRITS GRECS

LE CODEX PURPUREUS Φ,

PAR

PIERRE BATIFFOL,
PRÊTRE DU CLERGÉ DE PARIS.

EXTRAIT DES ARCHIVES DES MISSIONS SCIENTIFIQUES ET LITTÉRAIRES
TROISIÈME SÉRIE, — TOME TREIZIÈME.

PARIS.
IMPRIMERIE NATIONALE.

M DCCC LXXXVI.

4

Batiffol.
Mss.
de
Berat.

LES MANUSCRITS GRECS

DE BÉRAT D'ALBANIE

ET

LE CODEX PURPUREUS Φ.

d. 2. m. 2.

8° Z 9667

4

PARIS.

LIBRAIRIE ERNEST LEROUX,

RUE BONAPARTE, 28.

LES
MANUSCRITS GRECS
DE BÉRAT D'ALBANIE
ET
LE CODEX PURPUREUS Φ,

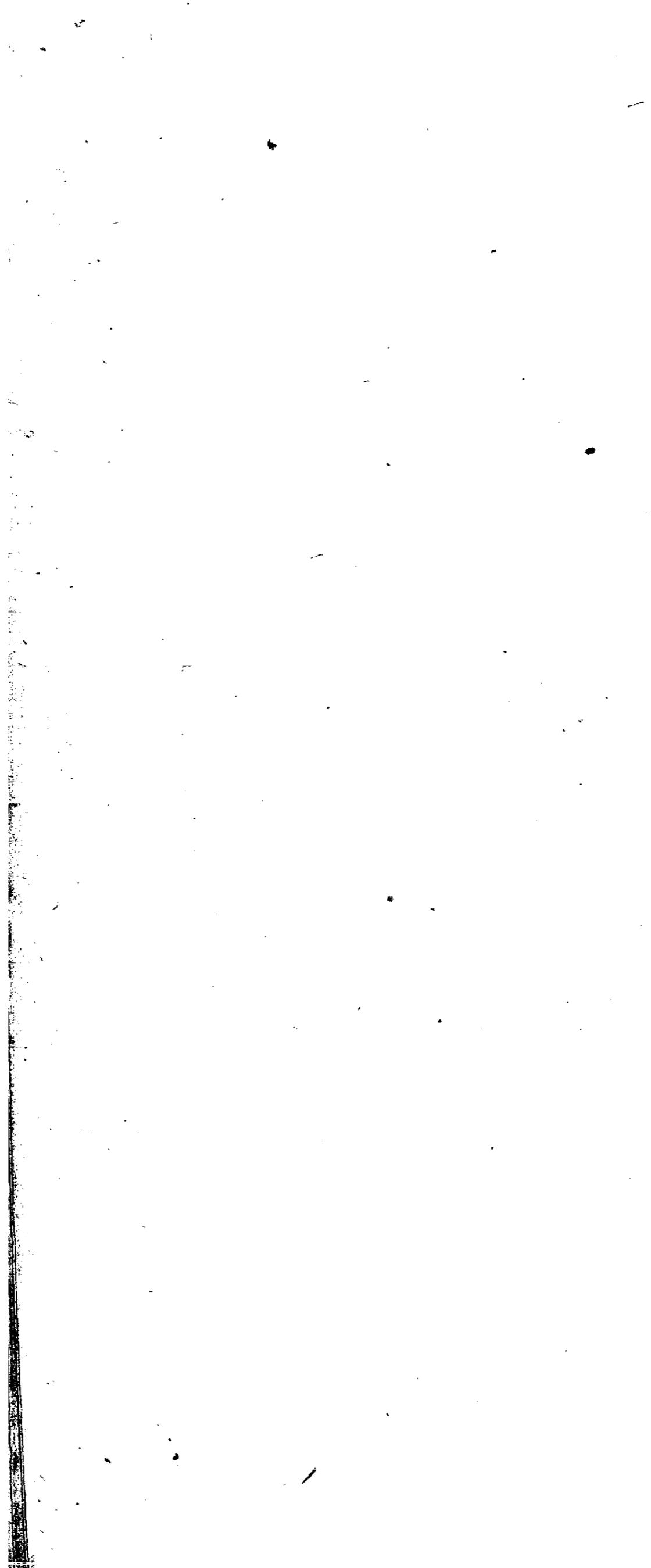
PAR
PIERRE BATIFFOL,
PRÊTRE DU CLERGÉ DE PARIS.

EXTRAIT DES ARCHIVES DES MISSIONS SCIENTIFIQUES ET LITTÉRAIRES,
TROISIÈME SÉRIE, — TOME TREIZIÈME.

PARIS.
IMPRIMERIE NATIONALE.

M DCCC LXXXVI.

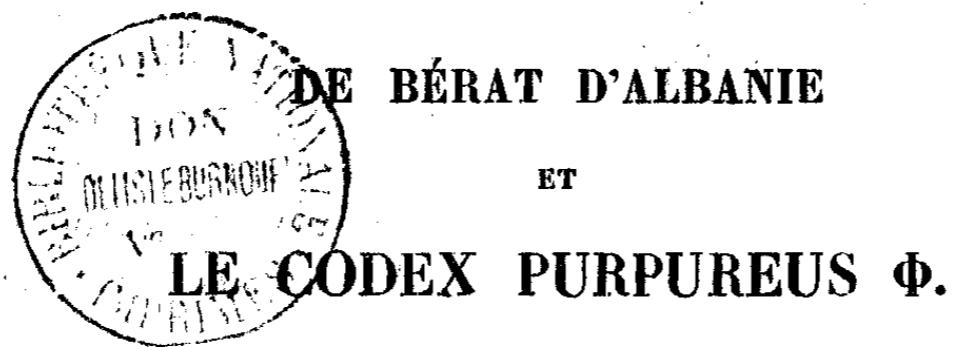

V. CL.

LUDOVICO DUCHESNE

BENEMERENTI.

LES
MANUSCRITS GRECS

I

Bérat⁽¹⁾ est une petite ville turque située à l'entrée des gorges de l'Apsus : il faut une quinzaine d'heures, à cheval, pour aller du port le plus voisin, Avlona, à Bérat : il n'y a pas de route. La ville est musulmane : ses minarets s'aperçoivent de loin, dominant ses maisons blanches et ses jardins, et aux portes on rencontre les inévitables tombeaux de babas. Le bazar est le centre de la ville : on y rencontre l'hadji vert et l'odgia en turban, des militaires ou des fonctionnaires turcs ; ça et là des Ghègas et des Vlakis, ou des marchands du côté d'Elbassan ; enfin nombre de juifs reconnaissables à leurs fez noirs ; mais la foule, comme la langue, est albanaise. La ville haute est entourée de vieilles murailles byzantines demi-ruinées : c'est le Kastro, terre grecque et chrétienne, où l'on ne rencontre pas une boutique, pas une mosquée. La population en est exclusivement hellénique. Là se trouve la

⁽¹⁾ L'histoire ancienne de Bérat se résume en une mention de Tite-Live (xxxii, 27), encore est-ce à la condition d'identifier la ville actuelle avec l'ancienne Antipatria, ce qui n'est qu'à peu près exact, Antipatria devant se trouver un peu en amont de l'Apsus, je crois. Le siège épiscopal de Bérat ne date que de la disparition des évêchés de Byllis, Apollonie, Amantia, Canina, Aulon, c'est-à-dire du xve siècle. Cf. Lequien, *Oriens Christianus* (1740), t. II; dioc. de l'*Illyricum*.

maison épiscopale, la « sainte métropole ». J'étais descendu dans le Kastro et j'y avais loué une maison dont les fenêtres s'ouvraient sur les remparts : on y avait comme une vision de la vie byzantine « dans le thème de Belgrade » au moyen âge⁽¹⁾.

J'ai été reçu dans la « métropole » par l'archevêque *orthodoxe*, un prélat excellent et d'une grande érudition, M. Anthime Alexoudis. Métropolitain d'un vaste diocèse, il a consacré ce que l'administration lui laissait de loisirs à cultiver l'archéologie. Il est membre correspondant du Syllogue de Constantinople, où on ne le cite jamais sans lui donner l'épithète de *Φιλόμουσος*, et M. Anthime Alexoudis l'a bien méritée. Il a relevé des inscriptions, publié des médailles⁽²⁾, réuni dans sa maison une collection modeste mais précieuse d'objets antiques⁽³⁾, et l'on ne pourrait lui savoir trop de gré de la bonne grâce avec laquelle il fait les honneurs de sa métropole.

Bérat même n'a rien d'antique : on n'y a relevé aucun monument, aucune inscription de haute époque. Il lui est arrivé seulement de recueillir des épaves, et c'est ainsi qu'elle possède quelques manuscrits, peu nombreux à vrai dire, mais dont quelques-uns sont de la meilleure antiquité. Il importe de dire comment et par qui ils me furent signalés⁽⁴⁾.

En 1875, M. Duchesne, chargé d'une mission au mont Athos, s'était détourné de sa route jusqu'à Patmos pour y copier des fragments N du Nouveau Testament grec. Le conservateur de la bibliothèque du couvent du « Théologue », M. Sakkélion, aujourd'hui à

(1) Georges Pachymère fait une description de Bérat étendue et très exacte (*Hist. Michael. Palaeolog.*, t. VI, c. xxxii. — Migne, *Patr. Grecq.*, t. CXLIII, col. 971 sqq.). Cf. Leake, *Travels in Northern Greece* (Londres, 1835), t. I, p. 359 sqq. et Margaritis Dimitza, *Ἀρχαία γεωγραφία τῆς Μακεδονίας* (Athènes, 1870), à l'article Belgrade.

(2) Dans les *Mémoires du Syllogue de Constantinople*.

(3) Nous avons publié un bronze et une terre cuite de sa collection dans le *Bulletin de la Société des antiquaires de France*, 1885, p. 220 sqq. Notre ami M. Beurlier a fait suivre nos deux dessins d'un commentaire archéologique.

(4) Je ne sache pas qu'aucun des voyageurs qui de nos jours ont visité l'Épire ait rien dit des manuscrits de Bérat : ce n'est pas Pouqueville (*Voyage en Grèce*, Paris, 1820-1822), ni Leake (*ubi supra*), ni Gaultier de Claubry (*Guide d'Isambert*, éd. de 1876, p. 857), ni von Hahn (*Albanische Studien*, Jena, 1854), ni Aravandinos (*Χρονογραφία τῆς Ἀπείρου*, Athènes, 1856-1857), ni M. Gilhier (Grèce et Turquie, Paris, 1877), ni Knight (*Albania*, Londres, 1880), ni, m'assure-t-on, M. de Gubernatis.

Athènes, lui signala d'après une brochure grecque un manuscrit proche parent, assurait-on, des fragments N et comme eux sur pourpre à encre d'argent. Bonne note en fut prise par M. Duchesne, qui n'y fit allusion qu'une fois, dans un article critique, en 1881, comme pour prendre date⁽¹⁾. Personne ne s'en émut en pays grec, sinon en Allemagne⁽²⁾, et l'on peut dire que, en 1884, M. Duchesne était dans le monde savant le seul à connaître l'existence de ce manuscrit pourpre. Le jour où il m'offrit d'aller le reconnaître, je pris quelque supplément d'informations. Elles me furent fournies par M. Sauvaire, consul de France à Janina, qui m'écrivit à la date du 27 novembre 1884 : « L'archevêque métropolitain de Bérat, Anthime Alexoudis, a publié, il y a quelques années, en langue grecque une *Description abrégée et historique de la sainte métropole de Belgrade, aujourd'hui Bérat*⁽³⁾; cet ouvrage, qui n'a eu qu'une publicité modérée et dont aucune traduction, je pense, n'a été faite, contient les pages suivantes, dont je me permets de vous faire la traduction tout à fait littérale : « Ch. ix. Vieux livres et manuscrits sur parchemin. La métropole de Bérat contient encore les livres saints manuscrits suivants : 1° un saint évangile se trouvant dans l'église paroissiale de l'Annonciation du Kastro, à Bérat, cru et honoré par tous les habitants chrétiens, d'après une tradition ancienne, comme manuscrit de notre père saint Jean Chrysostome, archevêque de Constantinople, à la fête duquel une messe pontificale est chantée chaque année, messe pendant laquelle ce manuscrit est exposé dans l'église, où tous les chrétiens accourent en foule le baiser avec dévotion, honneur et respect. Les lettres des mots de ce saint évangile sont tracées en or ainsi que les lettres initiales de chaque paragraphe, qui sont ma-

(1) *Bulletin critique*, 15 avril 1881, t. I, p. 451, note 1 : « Le signataire de ce compte rendu a le plaisir de pouvoir annoncer qu'il existe un cinquième spécimen de manuscrit grec en parchemin couleur pourpre écrit en lettres d'argent. Le manuscrit en question contient, comme celui de Rossano, le texte des évangiles de saint Mathieu et de saint Marc. »

(2) *Novum Testamentum græce (ed. oct. crit. major)* de Tischendorf, vol. III, *Prolegomena* de G.-R. Grégoire (1884), p. 409, note 2.

(3) En voici le titre exact : Σύντομος ιστορικὴ περιγραφὴ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν ανευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας νῦν πρῶτον συνταχθεῖσα καὶ ἰδεῖσθαι ἀναλόγως τέποις ἐκδεθεῖσα ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Βελεγράδων Ἀνθίμου Δ. Ἀλεξούδη τοῦ ἐκ Μαδύτων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου· εν Κερκύρᾳ Τυπογραφεῖον ἡ Ιονία ἀδελφῶν Καῦν· 1868.

« juscules. Au commencement de chacun des quatre évangiles, il y a l'image de chacun des quatre évangelistes peinte en or. « 2e Un autre évangile très ancien, renfermant le texte des évangelistes Matthieu et Marc seulement, se trouve dans l'église Saint-Georges de la même paroisse : les caractères en sont tracés avec de l'argent sur parchemin couleur cerise foncé, et les majuscules sont écrites avec de l'or et de l'argent en forme de ronde. Sur un des côtés de la couverture est écrit, avec des lettres d'une époque ancienne, l'avis suivant : « Voyez les lettres de cet évangile écrites par les propres mains de saint Jean Chrysostome, lorsqu'il était dans sa patrie, à Antioche, diacre de l'évangile... » 3e Un autre évangile manuscrit grand et volumineux, relié en argent comme les deux précédents, est la propriété de notre église cathédrale. Dans la même église, il y a encore un autre évangile écrit sur parchemin et dans un petit format. 4e Enfin il y a encore deux évangiles manuscrits sur parchemin blanc dans l'église de la paroisse Mangalémi⁽¹⁾.

Ainsi c'est d'après ce passage de la brochure de M. Alexoudis que nous avons eu le signalement des manuscrits de Bérat. J'ai tenu à le dire tout d'abord pour répondre à certaines insinuations que l'on a cru devoir émettre à Athènes⁽²⁾ : M. Sakkélion a réclamé pour M. Alexoudis la priorité de la découverte du *Beratinus*, et, pour faire valoir les droits de l'évêque archéologue, il a cité tout au long les lignes que nous venons de transcrire, comme si nous les eussions ignorées. On voit qu'il n'en était rien.

II

La collection de manuscrits qui se trouve à Bérat se partage en plusieurs groupes. Chaque église, et il y en a plusieurs, possède parmi ses livres liturgiques quelque manuscrit : ainsi l'église de Saint-Georges, ainsi l'église de l'Annonciation. De plus, l'évêque est personnellement propriétaire d'un certain nombre de manuscrits qu'il garde dans sa maison épiscopale, la métropole. Avant d'en venir au *Beratinus* proprement dit, arrêtons-nous un instant à ces différents manuscrits.

⁽¹⁾ Voir à l'appendice le texte même de M. Alexoudis.

⁽²⁾ Dans le journal l'*Écclésopæs*, n° du 14 juillet 1885.

Les uns sont des manuscrits communs : tous ceux que j'ai vus sont chez l'archevêque, dans un état d'abandon et de délabrement misérable. On a eu quelque scrupule à me les communiquer, et en fait je n'ai pu les étudier que dans les dernières heures de mon séjour à Bérat : il ne m'a été permis d'en dresser qu'un inventaire très bref, encore ne suis-je nullement sûr d'avoir tout vu. Ces manuscrits se rapportaient tous à des matières ecclésiastiques. J'ai relevé trois volumes de ménées. Le premier (I) était un manuscrit de papier, de format in-quarto, écriture du xve siècle. Le second (II), d'une écriture un peu plus ancienne que celle du précédent, était aussi un manuscrit de papier, de format petit in-folio. Le troisième (III) datait de la fin du xiie siècle ou du commencement du xiiie; petit in-folio comme le précédent, mais de parchemin. Je signale encore deux volumes d'homélies. Le premier (IV) était un recueil *εἰς τὸν Μαρκον*, manuscrit de vélin, format grand in-quarto, écriture de la fin du xiie siècle ou du commencement du xiiie. Le second (V) était mieux conservé : c'était un recueil des homélies de saint Jean Chrysostome sur saint Jean, et le manuscrit était de vélin, mesurant 22 centimètres sur 15 et comptant trois cent dix-sept feuillets à une colonne (vingt lignes par colonne). Il datait à peu près de la même époque que le précédent. À ces cinq manuscrits, il faut joindre : un recueil de règles et ordonnances ecclésiastiques récentes, chartaceus in-quarto du xve siècle (VI); un lectionnaire mutilé, membranaceus in-quarto du xiiie siècle (VII); un diptyque très mutilé aussi, chartaceus, relié en bois, mesurant 22 centimètres sur 15, et ne comptant plus que soixante-sept feuillets; l'écriture était de la fin du xive siècle. Ce livre de diptyques était celui du monastère du *Philanthrope*, comme l'indique le titre, *ἀρχὴ τῶν διπλύχων τῆς μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου*, et, m'a-t-on assuré, du Philanthrope de Jannina⁽¹⁾ (VIII). Un autre diptyque de la même époque, dans un état pire encore que le précédent et ne possédant plus que vingt-trois feuillets : il mesurait 21 centimètres sur 14 et avait appartenu au monastère de Saint-Georges : [διπλύχα] τῆς μονῆς τοῦ ἀγίου Γεωργίου; on aura l'occasion d'y revenir (IX). Je signalerai enfin deux manuscrits scripturaires : un exemplaire des Actes des apôtres (X) comptant quatre-vingt-dix-huit feuillets de parchemin et mesurant 22 centimètres

⁽¹⁾ Cf. Sathas, *Bibliotheca græca mediæ aëi*, t. III (1872), p. xcvi.

sur 16. Chaque feuillet était à une colonne, chaque colonne comptait dix-sept lignes. L'écriture était d'assez bonne cursive du XIIe siècle, et le manuscrit lui-même portait la date de 1158 (a. m. 6666). Le texte était accompagné de scolies marginales et orné de bandeaux dorés. Puis (XI) un évangile cursif remontant au XIe siècle, membranaceus de deux cent cinquante-cinq feuillets, mesurant 21 centimètres sur 16, à une colonne de vingt-cinq lignes par feuillet. Le manuscrit était entier et présentait les quatre évangiles dans l'ordre reçu. La lettre à Carpianus manquait; les canons d'Eusèbe figuraient en tête du volume, et, au cours du texte, en manchette, les notes ammonio-eusébiennes et les *κεφαλαια*. Quatre miniatures médiocres et d'un type banal représentaient les quatre évangelistes; quelques bandeaux grossiers complétaient la décoration⁽¹⁾.

A côté de ces manuscrits communs, il faut signaler quelques manuscrits calligraphiques plus importants.

Dans le faubourg de Mangalémi, à l'entrée du vieux pont du Bératinos, on m'avait signalé une église restaurée récemment et qui porte le vocable de la *Dormition de la Vierge*, *Κοιμησις τῆς Παναγίας*: elle possédait, m'assurait-on, un évangile du IVe siècle⁽²⁾. J'y descendis un peu ému et je trouvai un évangile qui n'était que de huit siècles plus moderne (XII). C'est un manuscrit de parchemin de deux cent soixante feuillets in-quarto; l'écriture est cursive et du XIIe siècle. Il renferme les quatre évangiles dans l'ordre reçu; en tête, les canons d'Eusèbe; au cours du texte, les *κεφαλαια* et les notes ammonio-eusébiennes. En avant du manuscrit, on a inséré vingt feuillets de papier où une main moderne a transcrit le *Synaxaire*. Dans le volume, on trouve quatre miniatures à pleine page représentant les quatre évangelistes sur fond d'or et enluminées de couleurs très délicates. Les en-têtes sont ornés de bandeaux légers, et les canons d'Eusèbe encadrés de colonnettes et d'arcades fleuronnées d'un joli travail⁽³⁾. Chacun des feuillets décorés est

(1) Aucun de ces onze manuscrits n'est signé.

(2) La même personne m'a signalé l'église d'Argyro Kastro comme possédant un évangile du premier siècle. La foi m'a manqué pour faire la course d'Argyro Kastro et reconnaître cette précieuse relique.

(3) Comparez dans M. Bordier, *Description des peintures et ornements des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale* (1884), p. 129, la description du *Suppl. gr. 75*.

recouvert d'un voile de soie pourpre, ancien⁽¹⁾. Le manuscrit porte la souscription suivante :

Tὸν σαρὸν ἁγιον εὐαγγέλιον ἐδόθη τῷ στὴν ἀγίᾳ μονῇ τῆν Ἐλέουσαν ἦτοι τὴν Νέαν Μονήν σαρὸν τοῦ περιποθήτου Θεοῦ τοῦ φαιδρού βασιλέως κύρου Θεοδώρου Κομνηνού τοῦ Δασχάρεως, Ἰωάννου τοῦ ἀγγέλου τοῦ μετανομασθέντος διὰ τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Καλλινέου μοναχοῦ. Καὶ οἱ ἀναγνώσκοντες τοῦτο εὑχεσθε αὐτὸν διὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ διὰ Θεοῦ ἐλεησηγή ήμάς.

Ce monastère de Notre-Dame-de-Pitié est peut-être le même que celui de Mesembria⁽²⁾.

L'église épiscopale possède un évangéliaire sur parchemin à reliure d'argent (XIII). Le nombre des feuillets est de trois cent dix, leur hauteur de 350 millimètres, leur largeur de 285 millimètres, chaque feillet est à deux colonnes. L'écriture est de grande cursive du XIe siècle ou du commencement du XIIe. Les initiales sont de belle majuscule, hors colonne et d'une hauteur qui varie de 35 à 50 millimètres; elles sont dorées et teintées de bleu pâle. Les titres sont aussi dorés, mais en minuscule, relevés légèrement de cinabre. Chaque leçon est séparée de la suivante par un bandeau or et bleu pâle⁽³⁾.

III

A ces deux manuscrits calligraphiques, il faut ajouter deux manuscrits d'un genre différent et à part : la *Liturgia argentea* et le *Codex aureus Anthimi*.

Les spécimens de la chrysographie byzantine sont en fort petit nombre⁽⁴⁾. Je vois citer un psautier à Londres, un évangile à Flo-

⁽¹⁾ Ces petits voiles de soie destinés à protéger les peintures se retrouvent dans quelques manuscrits. Ainsi Bibl. nat. gr. 351, 1242, etc.

⁽²⁾ Nous trouvons en effet un monastère de l'Éléousa ressortissant au diocèse de Mesembria (Miklosich et Müller, *Acta patriarchatus C. Panis*, t. II, chart. 351) dans un diplôme du XIVe siècle; mais comment l'identifier avec le nôtre? surtout étant donné qu'il y a encore une Éléousa à Nauplie (Sathas, *Bibl. gr. medii aevi*, III, 559, d'après un document de 1611), et une Néa Moni à Chio (Miklosich et Müller, *Acta et diplomata græca*, t. III, p. 261). Pour l'identification de ce Comnène devenu moine, voir les *Notes additionnelles*.

⁽³⁾ A rapprocher du *Parisinus gr. 660* (Bordier, *op. cit.*, p. 196).

⁽⁴⁾ Wattenbach, *Das Schriftenwesen im Mittelalter* (1875), p. 110 sqq., Gardthausen, *Griechische Palæographie* (1879), p. 85. Cf. l'article *Chrysographia*, de M. Graux, dans le *Dictionnaire des antiquités* de Daremberg et Saglio.

rence, un évangile à Saint-Pétersbourg; encore ce dernier seul est-il sur vélin pourpre⁽¹⁾. Avec le fragment d'Uspenky⁽²⁾, je n'en connais pas d'autre⁽³⁾. Les manuscrits sur pourpre à encre d'argent ne sont pas plus répandus⁽⁴⁾: on ne connaît que la Genèse illustrée de Vienne, le psautier de Zürich, l'évangile de Patmos, l'évangile de Rossano; si nous y ajoutons les feuillets palimpsestes de Dublin⁽⁵⁾ et un évangéliaire de Vienne (ixe siècle), nous aurons le catalogue complet des manuscrits pourpres et à encre d'argent connus jusqu'à ce jour. La collection de Bérat nous permet d'augmenter de trois manuscrits nouveaux cet inventaire bien court.

Le premier de ces manuscrits est la propriété personnelle de M. Alexoudis; je n'en ai pas pu connaître la provenance. C'est une *Liturgie de saint Chrysostome* écrite en bonne cursive que l'on pourrait faire remonter sans peine au XIIe siècle; l'encre est d'argent, mais les noms divins et le *memento* sont chrysographiés, ainsi que le titre. Le texte est écrit, non sur feuillets, mais sur un rouleau de parchemin pourpre, long de deux mètres quatre-vingt-cinq centimètres (2^m, 85) et large de vingt-six centimètres (0^m, 26). L'extrémité inférieure est mutilée; le rouleau est écrit des deux côtés en une colonne large de treize centimètres (0^m, 13). Le *memento* est ainsi conçu :

μνήσθητι κεκαὶ
τῶν σῶν δούλων· νικολάου
έλένης· γρηγορίου· νικολᾶ
ἀναστασίας ἄ· ναταλίας ἄ·
ὑπατίας· ζένης ἄ· δημητρίου
τρίου καὶ ἀννῆς⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ J. Belsheim, *Das Evangelium des Marcus nach dem griechischen Codex Theodore*, Christiæ, 1885. Cf. Papadopoulos, *Palaeographikón Deltion* (Constantinople, 1885), p. 5.

⁽²⁾ Grégory, *Prolegomena*, p. 384.

⁽³⁾ Cf. Fabricius, *Bibl. eccles.* (1712), p. 58; Héselé, *Histoire des conciles* (éd. franç.), I, 250; Bordier, *Description*, p. 205 (à propos du Coislin, 239).

⁽⁴⁾ Wattenbach, *loc. cit.*, et Westwood, *Palæographia sacra pictoria*; art. *Purple greek mss.* Cf. Gebhardt et Harnack, *Evangeliorum Codex Rossanensis, seine Entdeckung...* (1880), p. 5, et des mêmes, *Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur*, t. I, fasc. 4, p. 7, sqq.

⁽⁵⁾ Grégory, *op. cit.*, p. 399.

⁽⁶⁾ Il est certain qu'Anastasie, Natalie, Hypatie et Zené sont des religieuses.

Ἐγένετο δὲ τὸ πρῶτον
τὸν θεόν τον οὐρανὸν καὶ τὴν γηνίν
τοῦ οὐρανού τὸν πρῶτον τοῦ οὐρανού
τὸν πρῶτον τοῦ οὐρανού τοῦ οὐρανού.

CODEX AUREUS ANTHIMI.

Λειψάνωσθαι τὸν Κέκαί
τὸν μεταποίησθαι τὸν Μικολάο
Ελένης τὸν Μικολάον τὸν Μικολάον
τὸν αγαπητόν τὸν Μικολάον.

LITURGIA ARGENTEA.

Le manuscrit que, par gratitude pour M. Anth. Alexoudis, nous appellerons *Codex aureus Anthimi*, appartient à l'église de l'Annonciation (*ἐκκλησία τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου*), et on le tient pour un autographe de saint Jean Chrysostome⁽¹⁾. Il est relié dans une reliure à plats d'argent repoussé, dont les nerfs sont aujourd'hui rompus. Il compte quatre cent treize feuillets réunis par quaternions, et chaque feuillet mesure 24 centimètres de haut sur 19 de large: c'est l'équivalent d'un petit in-quarto fort. Le parchemin est très ferme : il est teint en pourpre et d'un ton bleuissant, sans rien des tons de lie de vin ou d'orcanète qui sont ordinaires à la pourpre ancienne. L'encre est d'or. Chaque page est à une colonne, et la colonne est de dix-sept lignes, comme dans le *Codex Theodoræ* de Saint-Pétersbourg. Les marges ont une largeur respective de 42 millimètres pour le haut, de 65 pour le bas, de 34 pour l'intérieur, de 58 pour l'extérieur. En manchette figurent les notes ammonio-eusébiennes; en titre courant, les *κεφαλαια*; en tête de chaque évangile, l'ensemble des *κεφαλαια*. Il n'y a point de scolies. Le texte, autant que j'en ai pu juger par une collation partielle, ne s'écarte pas de la tradition bien connue du texte byzantin; il est très correctement copié. L'écriture est d'excellente cursive. Elle n'emploie que le point et nul autre signe de ponctuation; mais les accents sont à chaque mot, les esprits sont marqués et ils sont angulaires. L'écriture a le même aspect que celle du *Codex Theodoræ*⁽²⁾, mais entre les deux je relève une différence importante : dans le *Codex Anthimi* en effet, ζ a cette vieille forme de u qu'on trouve déjà au ixe siècle, tandis que dans le *Codex Theodoræ* il affecte une forme onciale dégénérée ζ et que l'on ne retrouve pas avant la fin du xe siècle⁽³⁾. On peut donc sans hésiter attribuer le *Codex Anthimi* au xe siècle.

le sigle à l'indique. L'absence de tout titre après les noms de Nicolas, de Démétrius, de Grégoire, d'Anne, empêche d'y voir des personnages de plus de marque que ne pouvait être le commun des bienfaiteurs de ce couvent de caloyères.

(1) Voir l'appendice.

(2) M. Beilshem (*op. cit.*) a donné un bon fac-similé du *Codex Theodoræ*; le reste de son travail est de peu de valeur. Il est inadmissible en effet que le *Codex Theodoræ* soit du ixe siècle; l'écriture ne saurait remonter plus haut que la fin du xe siècle ou le commencement du xie (*Revue critique*, 1886, p. 201). M. Wattenbach, qui a étudié le manuscrit sur place, le croit du xiie (*Anzeiger für die Kunde der deutschen Vorzeit*, 1875, p. 72), opinion malaisée à défendre, je crois.

(3) Gardthausen, *Griechische Palæographie*, p. 184.

En tête de chacun des quatre évangiles se trouve une miniature au trait, à l'encre d'or; les chairs seules y sont données en couleurs, mais elles sont effacées presque complètement; l'encadrement de chaque sujet est géométrique et le sujet est un portrait de l'évangéliste, sur un type d'ailleurs banal⁽¹⁾.

IV

Nous arrivons enfin au manuscrit de beaucoup le plus remarquable du trésor de Bérat, celui-là même auquel nous avons donné le nom de *Beratinus*: propriété de l'église de Saint-Georges, il est conservé dans la maison épiscopale. La description et la discussion qui suivent ont paru dans les *Mélanges de l'École de Rome*; elles sont réimprimées ici avec un nombre assez considérable de retouches et d'additions. Nous désirerions que notre pensée ne fût jugée que sous cette forme nouvelle.

Nous n'avons que deux documents qui puissent jeter quelque jour sur l'histoire du *Beratinus*. Le premier est ce diptyque de l'église Saint-Georges (cod. IX) qui a été signalé plus haut et dont on trouvera un extrait à l'appendice. Au *memento* de Saint-Georges se trouve un certain Skouripéki, un « laïque » de Bérat, qui doit l'honneur d'avoir son nom inscrit au diptyque à un service par lui rendu à une *povitza* de la ville, en 1356. Cette année-là, est-il dit, les Serbes marchèrent sur Belgrade⁽²⁾; la ville était incapable de leur résister; à tout prix il fallait sauver les trésors des églises, et à la prière du moine Théodoulos, Skouripéki s'y dévoua. Le moine et lui chargèrent sur leurs épaules les « vingt-sept manuscrits précieux que possédaient le Théologue et Saint-Georges », et ils les mirent en lieu sûr. Suit la liste minutieuse de ces manuscrits : elle comprend des ménées, des livres liturgiques, une sorte

⁽¹⁾ Il est représenté assis, un livre sur les genoux; aucun détail d'ameublement. Le croquis publié par M. Bordier, *op. cit.*, p. 219, en donnera une idée avantageuse.

⁽²⁾ A pareille date, M. de Muralt parle d'une invasion en Grèce du Kralje Etienne Ourosh, d'après Miklosich, *Monumenta Serbica* (1858), CXL. Voir *Essai de chronographie byzantine*, t. II (1871), p. 655, ad. ann. 1356-1357. Sur l'histoire des Serbes en Epire au XIVe siècle, consulter l'*Histoire* des moines Commène et Proclès, publié par M. Destounis, Saint-Pétersbourg (1858), p. 5 notamment, où il est fait mention de Bérat.

ФССУНЕТАЗЕ
АУТОІСОГСКАІ
НГОІМАСАНТ
ПАСХА;
^{COO}
Δ + ΥІАСДЕГЕН
Менісане
КЕІТОМЕТАТЬ
ЛФДЕКА МЛӨН
ТФН, КАІАІСӨІ

Г
К
М
М
СПА
В
Δ
Е
Е
Т

CODEX PURPUREUS φ.

de pouillé, « le psautier du fondateur », les « quatre évangiles de Bulgarie » (?) et un volume désigné sous le titre de *τετραευαγγέλιον τὸ οἰκεῖοχειρον τοῦ Χρυσοστόμου ἀσημόγραφον*. Sur la foi d'une note de M. Alexoudis⁽¹⁾, j'ai identifié d'abord ce manuscrit avec le *Codex aureus Anthimi*, mais le sens du mot *ἀσημόγραφον* n'est pas douteux⁽²⁾, il faut y voir le synonyme de *ἀργυρογεγραμένον*, et dès lors, loin de désigner, comme le pensait l'évêque de Bérat, un « évangile orné d'argent », relié en argent, c'est-à-dire le *Codex aureus*, il désigne un « évangile écrit en lettres d'argent », qui ne peut être que le *Codex Beratinus*. Ainsi à la date de 1356 nous constaterions la présence de notre manuscrit dans le trésor du « Théologue » de Bérat.

Actuellement à porter le nom du « Théologue » il n'y a à Bérat qu'une simple église, et M. Alexoudis, dans sa description de la ville actuelle, ne cite qu'un monastère, celui de la Panagia Ar-déoussa. Mais le diptyque de Saint-Georges nous est une preuve de l'existence d'un monastère à Bérat au XIVe siècle, portant le nom de Saint-Georges et de Saint-Jean-l'Évangéliste ou le « Théologue », monastère disparu aujourd'hui. Il ne faudrait donc pas chercher en dehors de Bérat un « Théologue » à qui attribuer la propriété du *codex Q*. Il resterait seulement à interpréter le second document sur la foi duquel on a attribué d'abord ce qui était dit du « Théologue » de Bérat au « Théologue » le plus célèbre, celui de Patmos⁽³⁾.

Ce second document consiste en une note⁽⁴⁾ écrite à la garde

(1) Dans son commentaire (inédit) du diptyque en question, il s'exprime ainsi : *ἡ ἡρὰ βίβλος αὐτῆς ἐστι: χτῆμα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς παναγίας εὐαγγελιστῶν ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ τοῦ Καστρου σωζόμενον*, désignant ainsi le *Codex aureus* (cf. Alexoudis, *op. cit.*, p. 113).

(2) *Ἀσημόγραφος* = cui incumbit argenteæ supellectilis cura, Ducange (*Gloss. m. et inf. gr.*, I, 139) d'après Syropoulos, l'historien du concile de Florence; dans notre texte, le sens est différent, on le voit; mais *ἀσημον* n'en est pas moins synonyme d'*ἀργυρος*, acception propre à la grécité du moyen âge (Sophocles, *Greek lexicon of the roman and byzantine periods*, p. 261).

(3) *Mélanges de l'École française de Rome* (1885), p. 362. Cette interprétation m'était commune avec M. Sakkélion (*Εξδοπός*, *loc. cit.*, p. 407).

(4) Elle a été imprimée par M. Alexoudis (*op. cit.*, p. 114, note 1); on la trouvera à l'appendice. En voici la traduction littérale : *Adspicite, o spectatores, sancti Iohannis Chrysostomi litteras presentis hujus evangelii quas ipse descriptis cum esset Antiochiae in sua patria diaconus evangelii. Usque ad illius tempora scribabantur a plerisque solutæ litteræ, sed non eo perirent ut notaret virginitates verborum*

du codex φ ; l'écriture, à mes yeux du siècle dernier, est sûrement plus ancienne que la reliure, et la rédaction grammaticale du morceau confirme cette évaluation. On y lit : *Voyez, ô spectateurs, ces lettres tracées de la propre main de saint Jean Chrysostome alors qu'il était diacre de l'évangile. . . . Voyez la couleur incomparable de ces feuillets et la belle venue de ces lettres!* Puis pour expliquer le caractère oncial de l'écriture, notre auteur ajoute : *A l'époque de saint Jean Chrysostome, beaucoup de gens écrivaient encore en lettres séparées [λύττα γράμματα], et il a omis de marquer les « forces » des mots par des signes d'or [?], je veux dire les accents aigus, graves ou circonflexes et les esprits rudes ou doux.* Des quatre évangiles dont a dû se composer le volume, *Mathieu et Marc subsistent seuls et la partie qui renfermait Luc et Jean est disparue.* Nous reconnaissions là le codex φ ; mais voici quelle inyraisemblable histoire où nous en fait : *Le fondateur du Théologue⁽¹⁾ avait porté cet évangile dans son monastère à cause d'une vision et d'un prodige [ἐνεκεν Θέας καὶ Θαύματος], ou bien : pour le faire voir et admirer, uniquement pour l'honneur de saint Jean Chrysostome, et la mutilation de cet évangile eut lieu à l'époque où les Francs de Campanie saccagèrent les livres du Théologue.* Cette histoire se heurte à deux difficultés considérables. Il y est question de Bérat, puisqu'il y est question du manuscrit attribué à saint Jean Chrysostome et du monastère du Théologue. Or on nous donne à entendre que les « Francs de Campanie », expression bizarre pour désigner les troupes de Naples⁽²⁾, sont entrés

signis aureis, scilicet accentibus et spiritibus. . . Cum vero per partes distincta essent quatuor evangelia, accidit ut præsens evangelium Mathæo et Marco constet, Lucas autem et Iohannes separatum exierint. Conditor enim Theologi ea intulit in suum monasterium visionis gratia et miraculi tantum in honorem beati Chrysostomi et in fidem amoris quo flagrabat erg: Christum. Solutio autem præsentis evangeli facta est quo tempore Franci cognomine Campanenses vastaverunt libros Theologi. Adspicite colorē chartarum mirabilem, et pulchritudinem litterarum. Sed et evangelium Theologi scriptum in Patmo solutas item habet litteras, sicut ipse vidi meis oculis Ephesi.

⁽¹⁾ « Le fondateur du Théologue » pris absolument et sans autre détermination comme dans le diptyque de Saint-Georges « τὸ φαλτήριον τοῦ κτήτορος ».

⁽²⁾ L'expression reçue est Φράγνοι Ἰταλοί (voir *Vie de saint Athanasiōs*, ap. Heuzey, *Mission de Macédoine*, p. 451), et mieux encore Ἰταλοί (ita Pachymère, Grégoras, Phrantès, Nicétas Choniate, etc.). Ajoutez que Καμπανῆστοι ne se trouve pas comme synonyme à Καμπανοί et pourrait signifier aussi bien « Francs de Champagne » que « Francs de Campanie ».

à Bérat et ont pillé la citadelle, et ce fait est inouï⁽¹⁾. Au surplus, si le fait était véritable, contrairement à tout ce qu'on sait d'ailleurs⁽²⁾, il remonterait au plus tard à l'année 1281; or, le dipptyque de Saint-Georges, document d'une valeur tout autre que cette note sans date, nous est un bon témoin qu'en 1356 le codex *Q* était encore intact. Il suit de là que les détails fournis par cette note n'ont aucune portée historique et que son témoignage est en substance de nulle valeur.

Il n'y aurait d'exceptions à faire que pour les deux dernières lignes, qui sont comme une déposition personnelle. On peut les traduire ainsi : *L'Évangile du Théologue, écrit [par lui] à Patmos, a lui aussi ses lettres séparées, ainsi que je l'ai vu de mes propres yeux à Éphèse.* En d'autres termes, le rédacteur de cette note affirme avoir vu à Éphèse un autographe (?) de saint Jean, et il témoigne que les caractères graphiques dudit évangile sont semblables à ceux du manuscrit attribué à saint Chrysostome. La donnée n'est pas sans quelque intérêt, mais elle ne nous apprend rien sur le *Beratinus*.

En résumé, nous constatons d'une manière à peu près certaine la présence du codex *Q* à Bérat au XIVe siècle : voilà l'unique conclusion à laquelle on puisse se tenir sûrement, et il est de toute prudence de retirer les hypothèses avancées d'abord, sous toutes réserves.

V

Le codex *Beratinus* est dans une reliure qui date du commencement de ce siècle; les deux plats sont en bois résineux, la couverture d'argent repoussé et ciselé, médiocre travail d'orfèvrerie

⁽¹⁾ Cf. Von Hahn, *Alban. Stud.*, I, 312 *sqq.* et encore de Muralt, *Essai de chronographie byzantine*, de 1057 à 1453.

⁽²⁾ On connaît exactement la campagne des armées alliées de Naples et de Venise (1281) qui, sous le commandement de Rousseau de Soli, essayèrent de forceer la route de Salonique en enlevant Bérat, et l'on sait très bien qu'elles ne pénétrèrent pas dans la ville; elles ne réussirent même pas à franchir l'Apsus et furent repoussées avec les plus grandes pertes jusqu'au bord de la mer Adriatique, à Canina. Georg. Pachymère, *Hist. Mich. Paleol.*, VI, 32 (Migne *P. G.*, t. CXLIII, col. 979 *sqq.*), et aussi Nicéphore Grégoras, *Hist. byzant.*, V, 6 (Migne *P. G.*, t. CXLVIII, col. 288 *sqq.*) et Georges Phrantzès, *Chronic. maj.*, I, 3 (Migne, *P. G.*, t. CLVI, col. 654).

grecque qui porte la date de 1805. Les gardes sont garnies chacune d'une feuille de papier à la cuve, grossier et malpropre, sur lequel on a écrit quelques notes, l'une dont on trouvera la reproduction à l'appendice, deux autres qui sont une courte description du manuscrit de la main de M. Alexoudis. Pour protéger le premier feuillet de vélin, on a inséré immédiatement après la feuille de garde, un feuillet de papier; c'est une page arrachée à un évangéliaire imprimé et récent.

Le manuscrit compte 190 feuillets non paginés. Ils ont été solidement cousus, mais le relieur moderne a eu le tort de les rogner au lieu de les laisser ébarbés. Les feuillets dont le bord intérieur était rongé ont été montés sur des onglets de papier blanc; un seul est resté volant, c'est le feuillet 69; ceux qui étaient déchirés dans le sens de la largeur ou de la hauteur ont été faufilés adroitement; mais les folios 74, 115 et 134 sont demeurés en deux morceaux. Les six premiers feuillets ont beaucoup souffert, les lettres sont oxydées, les piqûres de vers sont nombreuses, la pourpre est fort éteinte, mais à partir du fol. 7, le manuscrit se présente dans un excellent état, exception faite pour les feuillets 75-78 qui sont très altérés. L'évangile de saint Mathieu prend fin à la moitié de la seconde colonne du folio 112 r°; le 112 v° n'est pas écrit; les folios 113, 114 contiennent les *κεφαλαια* de saint Marc; l'évangile de saint Marc commence avec le folio 115. Le coin inférieur des folios 115 et 116 a été arraché; on l'a remplacé par un coin de papier; de même pour le folio 121. Au folio 144, on remarque un trou large et rond, propre au vélin; le scribe en a tenu compte dans sa ligne. Les folios 177-181 sont en mauvais état, mais les suivants sont très beaux jusqu'aux quatre derniers qui sont au même point que les six premiers. Evidemment le manuscrit a dû demeurer longtemps dépecé et exposé à l'humidité et à la poussière, avant d'être restauré en 1805; il a ainsi perdu une quarantaine de feuillets que l'on pourrait répartir approximativement de la manière suivante, abstraction faite des *κεφαλαια* de Mathieu et du frontispice : Mt. I-VI, 3 = 25 feuillets environ; Mt. VII, 26 - VIII, 7 = 1 feillet; Mt. XVIII, 24-XIX, 3 = 2 feuillets; Mt. XXIII, 4-XXIII, 13 = 1 feillet; Mc. XIV, 62-XVI, 20 = 12 feuillets environ. Le parchemin est ferme et d'une légèreté moyenne, il est très sec et les lignes ne transparaissent généralement pas d'une page à l'autre. Le vélin est

teint en pourpre, dont le ton, aujourd'hui violacé et tourné aux nuances lie-de-vin, a dû être primitivement d'un rouge chaud d'orcanète. Les bords du feuillet au contact de l'air ont pâli. Le feuillet a une hauteur de 314 millimètres et une largeur de 268 millimètres. Les régularités des marges et des lignes sont tirées à la pointe sèche, et on en distingue nettement le pointillé dans la marge médiane. La régularité de chaque ligne comporte un double trait servant à fixer le sommet et la base des lettres. Chaque page a 2 colonnes de 17 lignes. Pour chaque ligne le nombre des lettres varie entre 8 et 12, la moyenne étant 9 plutôt que 10. Chaque colonne mesure 210 millimètres de haut, et 109 millimètres de large. La marge qui sépare les 2 colonnes a une largeur moyenne de 35 millimètres. Dans la marge supérieure figurent les *κεφαλαια* et nul autre titre courant, sur une régularité spéciale, très près du bord, exactement au-dessus de la colonne à laquelle ils renvoient. Les chiffres des notes ammonio-eusébiennes sont écrits en manchette. L'encre est d'argent. Le *ductus* de la plume est régulier, bien lié et sans bavure. Les six premiers feuillets de saint Mathieu présentent, écrits en or, les mots ΙΗΡ, ΙC, γC; de même pour le titre et la première ligne de saint Marc. Le manuscrit ne présente aucun ornement. Les lettres initiales des paragraphes, en saillie sur la marge à peu près de toute leur largeur, sont deux fois plus grandes que les lettres courantes, mais elles n'ont aucune décoration. Seul o est orné d'une petite croix en son milieu. Saint Mathieu finissant à mi-colonne, un bandeau à l'encre d'argent et du motif géométrique le plus simple garnit l'espace vide. Il arrive que le scribe, pour terminer un mot sans aller à la ligne, empiète un peu sur la marge de droite et se serve de caractères plus petits, mais rarement.

Tel est l'aspect sous lequel se présente le *codex Beratinus*.

L'écriture du manuscrit est franchement de vieille oriale. Les lettres rondes comme e, ο, o, c, ne s'allongent jamais, les lettres carrées comme Η, Μ, Ν, Π, ne sont jamais rectangulaires, pas même à la fin des lignes. Toutes les lettres sont droites et aucune en aucun endroit ne se penche. Elles sont régulières et ne dépassent pas le sommet ni la base de la ligne, pas même κ, z ou ς; seuls ρ et γ ont leur jambage vertical qui descend au-dessous de la ligne; φ et ψ la dépassent dans les deux sens. La panse de α est nettement anguleuse. La barre horizontale de α.

est déliée, mais s'écrase légèrement à ses extrémités, sans toutefois accuser rien qui ressemble à la forme en massue (*Keulenform*); on peut en dire autant de τ, de η, de ρ. La barre horizontale de ο ne sort pas du cercle et le divise en deux sections égales; celle de ε passe exactement et suivant une ligne droite par le foyer du segment lunaire et s'écrase un peu à son extrémité droite. Les deux pointes de l'arc de ε et de c s'écrasent aussi légèrement. L'ω est presque fermé⁽¹⁾. Les lettres initiales sont plus grandes du double, mais appartiennent au même système graphique, la vieille onciale. En définitive, l'écriture du *codex Beratinus* peut être rapprochée des meilleurs types de la vieille onciale, comme le *Dioscoride de Vienne*⁽²⁾, ou mieux encore le palimpseste I⁷, de Saint-Pétersbourg⁽³⁾, c'est-à-dire d'écritures données comme du commencement du vi^e siècle.

Ce premier point se fortifie des observations suivantes. Le manuscrit ne présente aucun signe d'accentuation, ce dont je n'ai rien à conclure, mais il ne présente aucune trace d'esprits, bonne marque d'antiquité⁽⁴⁾. Nous rencontrons ici la *scriptio continua* absolue et point de στίχοι; le texte est écrit à pleine ligne et les mots ne sont pas séparés. La ponctuation consiste à marquer la fin des phrases d'un point un peu allongé et qui est simple ou double indifféremment, placé à mi-hauteur des lettres⁽⁵⁾. L'apostrophe n'est pas employée constamment pour marquer les élisions, par contre on la met toujours à ρ final⁽⁶⁾. Les voyelles ι et ύ sont surmontées d'un tréma dans la plupart des cas où elles ne sont pas diphthonguées⁽⁷⁾. Les citations de l'Ancien Testament⁽⁸⁾

⁽¹⁾ Seul ω se modifie légèrement à la fin des lignes, quand le scribe diminue la grandeur de ses caractères; la barre centrale garde sa hauteur normale, mais les deux anses ne dépassent plus le milieu de sa hauteur, et la lettre prend la forme d'une ancre ψ, forme que l'on trouve d'ailleurs dans le *Sinaïticus*.

⁽²⁾ Gardthausen, *Griechische Palæographie*, p. 150 et tab. I.

⁽³⁾ Tischendorf, *Anecdota sacra et profana* (1855), tab. III-6. Pour tout ce qui concerne la notation et la description des manuscrits du Nouveau Testament, nous renvoyons aux *Prolegomena* déjà cités de M. C.-R. Grégory et aussi à Scrivener, *A plain Introduction to the criticism of the N. T.*, 2e édit., Cambridge, 1874.

⁽⁴⁾ Cf. le *Porfirianus Chiovensis* Θ^c, le *Dublinensis* z, le *Nitriensis* R.

⁽⁵⁾ Cf. le *Porfirianus Chiovensis* Θ^c et Θ^g, le *Patmiensis* N.

⁽⁶⁾ Employé déjà au ve siècle, Gardthausen, *op. cit.*, p. 272.

⁽⁷⁾ Même remarque (Grégory, *op. cit.*, p. 355) sur l'*Alexandrinus*.

⁽⁸⁾ Même remarque sur le *Vaticanus* (Grégory, *op. cit.*, p. 359).

sont signalées en marge par des guillemets (>). Les ligatures se bornent à trois : Μ pour μου, que l'on rencontre dès le IVe siècle⁽¹⁾; Η pour αυ, employé par le scribe du *Dioscoride de Vienne*⁽²⁾, et le groupe bien connu de αυτοῦ Η comme dans le *Guelserbytanus P*, encore ne se trouve-t-il que deux fois dans le *Beratinus*⁽³⁾. Les abréviations sont les plus anciennes en usage : ΘC, IC, KC, YC, XC, ΠΗΡ, ΜΗΡ, ΠΝΔ, ΧΝΟC, ΟΥΝΟC (mais souvent aussi ΟΥΡΑ-ΝΟC), ΔΔΔ, ΙΗΔ, une fois ΙΔΗΜ, jamais ΙΗΜ. Ajoutez l'abréviation du ν final au bout de la ligne, Τω; un petit nombre de fois κ, pour και, une fois ειν, pour ειναι, une fois ΔΟΥΝΑ/ pour ΔΟΥΝΑΙ, une fois κλεισθε/, pour κλεισθεαι, et une fois ΔΙΚ/ΟΙ pour ΔΙΚΛΙΟΙ; mais jamais ΤΗ, ni ΙΗ, ΝΗ, ΙΚ, ΝΚ, etc., ni Υ, ni Ζ⁽⁴⁾. Rien, on le voit, parmi les accidents du texte n'est de nature à affaiblir notre premier point acquis, et le détail de l'écriture du *Beratinus* ne nous éloigne pas du VIe siècle.

Quant il s'agit d'un manuscrit calligraphique, on ne peut guère donner pour l'âge réel du manuscrit l'âge apparent de son écriture; un détail important du *Beratinus* suffirait à nous le rappeler. On a vu en effet citer les numéros de sections ammoniennes et des canons d'Eusèbe, les titres courants et les *κεφαλαια* du manuscrit. Or l'écriture en est d'un caractère différent de celle du texte; moins soignée et plus rapide, elle s'allonge et s'amincit, tout en restant droite, et nous offre les formes de l'onciale ovale et rectangulaire telle qu'on la rencontre au VIIIe siècle⁽⁵⁾. On pourrait supposer que cette écriture est d'une seconde main, et je l'avais pensé d'abord en voyant que l'encre en était moins riche et le *ductus* moins soigné; mais il suffit que le calame ait été tourné autrement et la main plus rapide pour expliquer cette différence.

(1) Gardthausen, *op. cit.*, tab. I (d'après le *Sinaïticus*).

(2) Gardthausen, *op. cit.*, tab. I (cf. p. 152).

(3) Grégoire, *op. cit.*, p. 386. De même dans le Psautier de Zürich et dans le *codex Rossanensis* (Gebhardt et Harnack, *Evang. cod. gr. p. Ross.*, p. XIII).

(4) Que l'on trouve dans le *Rossanensis* (Gebhardt et Harnack, *loc. cit.*). On voit que les abréviations du *Beratinus* sont moins nombreuses que celles du *Rossanensis*. Remarquez que l'abréviation κ/, qui est rare dans le *Rossanensis*, est cependant fréquente dès le Ve siècle (Grégoire, *op. cit.*, p. 341). Pour les autres, voyez Gardthausen, *op. cit.*, p. 244.

(5) Tischendorf, *Monumenta sacra ined. nov. coll.* t. I, tab. I-6. Voyez-y l'écriture du fragment palimpseste des Actes *Petropolitanus* I⁶.

L'onciale carrée est une façon d'écrire lente, calculée, impersonnelle; pour peu que le scribe se hâte ou s'abandonne, il sera amené à allonger ses traits, et du même coup son écriture prendra une apparence plus moderne; cette explication suffirait à faire concevoir la coexistence des deux écritures et l'identité de leur origine. Cependant de ces deux formes d'une même écriture, quelle est celle qui doit faire foi? est-ce l'écriture du vi^e siècle, est-ce l'écriture du viiie siècle?

Le cas n'est pas nouveau et pareille question a été posée déjà pour trois manuscrits du Nouveau Testament. Pour le *codex Zancynthius E* tout d'abord, dont, en ce qui concerne l'écriture, le texte est considéré comme du vi^e siècle et les scolies comme du viiie et du viiie siècle, la main étant la même pour le texte et pour les scolies. Tregelles a attribué ce manuscrit au viiie siècle, il est vrai, mais aujourd'hui on est d'accord pour le croire plus ancien à cause de l'écriture propre du texte⁽¹⁾. C'est un premier précédent. La même question s'est posée au sujet du *Guelferbytanus P*, où, comme dans le *Beratinus*, nous trouvons un texte d'onciale carrée et des *κεφαλαια* d'onciale rectangulaire; encore faut-il dire que si l'onciale des *κεφαλαια* se rapproche d'assez près de l'onciale des *κεφαλαια* du *Beratinus*, le texte lui-même présente des caractères sensiblement plus jeunes que les caractères semblables du *Beratinus*, le *λ*, le *Α* et le *Ω* entre autres. Cependant personne n'a révoqué en doute les conclusions de Tischendorf attribuant le *Guelferbytanus P* au vi^e siècle⁽²⁾. C'est un second précédent. Enfin dans le *Rossanensis Σ*, les *κεφαλαια* et les notes ammonio-eusébiennes, si on les isolait, ne pourraient être attribués qu'au viiie siècle; ce qui n'a pas empêché M. Gebhardt, pour d'excellentes raisons autant d'archéologie que de paléographie, d'attribuer le *Rossanensis* au vi^e siècle⁽³⁾. C'est un troisième précédent.

Ces trois précédents ne tranchent point la question, et c'est la comparaison de notre manuscrit avec le dernier que nous venons de citer, qui permettra de se prononcer à coup sûr. Le *Rossanensis* peut nous être en effet un excellent instrument de comparaison :

⁽¹⁾ Scrivener, *A plain Introduction*, . . . p. 145.

⁽²⁾ Tischendorf, *Monum. sacra ined. nov. coll.* (1869), vol. VII., p. xii *sqq.*
On trouvera un fac-similé du *Guelferbytanus P*, *op. cit.*, vol. III (1860), tab. III.

⁽³⁾ Gebhardt et Harnack, *Texte und Unt.* (*ubi supra*), p. xxv. Cf. Grégoire, *op. cit.*, p. 409.

nous tenons son écriture pour typique et sa date comme établie⁽¹⁾. L'écriture du *Rossanensis* est plus serrée que celle du *Beratinus*; le fait est vrai du texte, où nous trouvons vingt lignes par colonne, et une moyenne de onze lettres par ligne, tandis que le *Beratinus* ne présente que dix-sept lignes, et une moyenne de neuf lettres environ par ligne, le format des deux manuscrits étant le même ou peu s'en faut. Mais l'écriture des *neφαλαια* est plus serrée dans Φ que dans Σ, et les caractères des notes ammonio-eusébiennes plus petits dans Φ que dans Σ. On voit que dans les deux manuscrits la taille des lettres n'offre qu'un élément contradictoire de comparaison, et ne le fût-il point, on n'en tirerait pas davantage de conclusion; la taille des lettres n'est point une donnée chronographique⁽²⁾. J'ai dit que dans le *Beratinus* les lettres rondes ne s'allongeaient point et que les lettres carrées n'étaient jamais rectangulaires, pas même à la fin des lignes; sur quoi on m'a objecté plusieurs traits du fac-similé que j'ai publié⁽³⁾. Mais sur une nouvelle inspection de mes décalques, je suis en mesure de maintenir mon premier dire. Or c'est la seule existence de ces formes rectangulaires ou ovales qui aurait pu abaisser la date du *Beratinus* par rapport au *Rossanensis*. Par contre, certains éléments du *Rossanensis* paraissent sensiblement plus jeunes que les éléments correspondants du *Beratinus*: par exemple, à la fin des lignes, les α dont le jambage de droite s'infléchit beaucoup trop, les ω qui s'ouvrent et s'aplatisent excessivement, deux caractères qui se montrent tels au vi^e siècle et que le *Beratinus* ne connaît point. Ajoutez enfin les abréviations et les ligatures, que nous avons signalées déjà, et qui sont bien plus nombreuses dans le codex Σ que dans le codex Φ. En un mot, étant donné que l'aspect général des deux écritures est le même, je ne crois pas que le détail de l'écriture témoigne de la postériorité du manuscrit de Bérat, comparé à celui de Rossano; tout au contraire. Si donc le

(1) Grégory, *op. cit.*, p. 408-409.

(2) Le *Patmensis* ne compte que seize lignes par colonne; le *Petropolitanus Cœsareus* et le *Porfirianus Chiovensis* (= Θ^c), en comptent dix-huit; ces trois écritures sont considérées comme du vi^e siècle.

(3) *Theologische Literaturzeitung*, 1885, p. 603, article de M. O. von Gebhardt; le savant éditeur du *Rossanensis* pense que le codex Φ est plus récent que le codex Σ, il trouve plus « vraisemblable » de l'attribuer au commencement du viie siècle.

manuscrit de Rossano est considéré comme de la fin du vi^e siècle, le manuscrit de Bérat peut se réclamer de la même époque.

VI

Il reste à étudier le texte du *Beratinus Φ*: tout mon dessein va à déterminer le caractère particulier du *Beratinus* en lui-même et dans ses relations avec les principaux manuscrits du Nouveau Testament, en deux mots à relever ses leçons propres et à découvrir son parentage.

Les leçons propres du *Beratinus* sont assez nombreuses. Si nous laissons de côté celles qui ne sont que des variantes purement graphiques⁽¹⁾, nous nous trouvons en présence de leçons surtout paraphrastiques, qui se sont produites naturellement ou par l'influence des passages parallèles des autres évangiles.

ΜΑΤΙ. VIII, 14. *ιδεν την πενθεραν αυτου βεβλημενην <επι κλινης>/ και πυρεσσουσαν* : cf. Math. IX, 2; Marc. VII, 30.

IX, 28, *προσηλθον αυτω οι τυφλοι <δεομενοι>⁽²⁾ και λεγει.*

IX, 30, *και <παραχρημα> ανεωχθησαν αυτων οι οφθαλμοι.*

XI, 18, *ηλθεν γαρ ιωαννης <ο βαπτιστης> μητε αισθιων μητε πεινων.* [Cette leçon se retrouve dans le cursif 346.]

XII, 18, *ο αγαπητος [μου] εις ον ευδοκησεν : deest μου.* [De même dans a, ff.]

XII, 43, *ακαθαρτον πνευμα εξελθη « εκ » του ανθρωπου.* [De même dans le cursif 440.] Cf. Marc. I, 26.

XIII, 26, *εφανη και [τα] ζιζανια.*

XIV, 23, *προσευξασθαι <σταδιους πολλους « απεχον » απο της γης> οψιας.* Notre manuscrit est le seul, à s'en rapporter à l'appareil critique de Tischendorf, qui mette cette intrusion à cette place⁽³⁾.

⁽¹⁾ Par exemple, Math. XVII, 4, *ποιησωμεν ωδε τρις σκηνας « συ » και μωση μιαν,* — *συ* est évidemment mis pour *σοι*; ou même des transpositions comme Math. XVII, 24, *προσηλθον « τω πετρω » οι το διδραχμα λαμβανοντες.*

⁽²⁾ *δεομενοι* est donné par les cursifs 5, 123, 124, 218, 219, 220, par a, g¹ et h : mais Φ est le seul oncial à le fournir. Cf. Luc. I, 64.

⁽³⁾ Placée après *το δε πλοιον ήδη μέσον της Θαλάσσης ήν*, en sorte que *ἀπεχον* se construise avec *πλοιον* et non avec *Ιησους*, cette intrusion est propre aux manuscrits B, 13, 124, 238, 346. Ici déjà nous nous trouvons en présence d'une

ΜΑΤΘ. XIV, 24, εναντιος ο ανερος <αυτοις>. Τεταρτη: cf. Marc. VI, 48.

XVI, 7, διελογιζοντο [εν εαυτοις] λεγοντες.

XVI, 21, και γραμματεων <του λαου> και αποκτανθηναι: cf. οι πρεσβυτεροι του λαου, Math. XXI, 23; XXVI, 3, etc.
[Cette leçon se retrouve dans les cursifs 13, 124, 346.]

XVI, 28, αμην <αμην> λεγω υμιν, répétition familière à saint Jean (Jo. I, 52; III, 3; id. 5; id. 11, etc.).

XVII, 18, επειμησεν αυτω ο ιησους <λεγων εξελθε> και εξηλθεν: cf. Marc. V, 8.

XX, 6, ευρεν αλλους εσιωτας <εν τη αγορα> αργους: cf. Math. XX, 3.

XX, 15, η ουκ εξεσθιν [μοι] ποιησαι ο Θελω. C'est probablement une erreur du scribe, MOI étant tombé devant IIΟΙ.

XXI, 2, ευθεως <εισπορευομενοι> ευρησετε: cf. Marc. XI, 2; Luc. XIX, 3o.

XXI, 3, αποστελει αυτους <ωδε>. Τουτο δε: cf. Marc. XI, 3.

XXI, 5, ο βασιλευς σου ερχεται [σοι] πραυς: cf. Jo. XII, 15.

XXI, 10, εν τοις υψιστοις <απηντων δε αυτω πολλοι χαιροντες και δοξαζοντες τον Θεον περι παντων ων ιδον>. Και εισελθοντος: cf. Luc. XIX, 37 et Jo. XII, 15. Cette intrusion est donnée par le syriaque de Cureton.

XXI, 21, εαν εχητε πιστιν <ως κοκκον σιναπεως> και μη διακριθητε: cf. Math. XVII, 19.

XXI, 38, και ημων εσται η κληρονομια [αυτου]. Και λαβοντες: cf. Marc. XII, 7.

XXII, 3, αυτου «ειπειν τοις κεκλημενοις»: cf. Math. XXII, 4.

XXIV, 41, και <η> μια αφιεται: cf. Luc. XVII, 35.

XXV, 21, εφη δε [αυτω] ο κυριος. [Se retrouve dans les cursifs 346 et 435.]

XXVI, 53, η «δοκιτε» οτι, pour δοκεις.

XXVI, 65, ηκουσατε την βλασφημιαν <εκ του στοματος αυτου>: cf. Luc. XXII, 71.

XXVII, 1, οι πρεσβυτεροι του λαου [κατα του Ιησου] ωστε θανατωσαι «τον ιησουν» και.

variante introduite maladroitement par le scribe de Φ dans un texte qui ne la comportait pas.

MATH. XXVII, 16, ειχον δε τοτε δεσμιν επισημου λεγομενου βαραβαν
(ος δια φονο και στασιν ην βεβλημενος εις φυλα-
κην) · συνηγμενων⁽¹⁾.

MARC. I, 17, και ειπεν αυτοις [οι μησους] δευτε, omission de ο is par
confusion avec les trois dernières lettres de αυτοις. [Se
retrouve dans le cursif 21.]

II, 3, και ερχονται προς αυτον <τινες> θεροντες παραλυτικον.

II, 26, ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις <αρχ>ιερευσιν μονοις. [Se
retrouve dans le cursif 28.]

IV, 10, ηρωτησαν αυτον οι περι αυτον συν τοις δωδεκα <φρασον
ημιν> την παραβολην : cf. Math. XV, 15.

IV, 33, ελαλει αυτοις τον λογον [καθως ηδυναντο ακουειν].

V, 10, ια μη εξω της χωρας αυτους αποστιλη· ην δε ενει, cet ordre
des mots se trouve dans les cursifs 1, 131 et 209.

V, 26, δαπανησασα τα <υπαρχοντα> αυτης.

VI, 14, και ειπεν <τοις παισιν αυτου> οτι : cf. Math. XIV, 2.

VI, 35, οι μαθηται αυτου «ειπον» οτι : cf. Luc. IX, 12.

VI, 51, και εκοπασεν ο ανεμος <και περιεσωσεν αυτους> και λιαν ·
Corruption du και περισσως en εαυτοις de D. à pe, b.

VIII, 30, ια μηδενι λεγωσιν <τουτο> περι αυτου : cf. Luc. IX, 21.

VIII, 38, εν τη γενεα ταυτη τη <πανηρα και> μοιχαλιδι και αμαρ-
τωλω : cf. Math. XII, 45. [Se retrouve dans le cur-
sif 124.]

IX, 47, εκβαλε αυτον <και βαλε απο σου> καλον σοι : cf. Math.
XVIII, 9.

XI, 3, και αποστελει αυτον ευθεως ωδε, cet ordre est propre à Φ.

XI, 4, εξω [επι] του αμφοδου. [Se retrouve dans le cursif 435.]

XI, 24, <και> δια τουτο.

XIII, 9, [ἀρχαι ὠδινων ταῦτα] omis par Φ, probablement par
erreur. [C'est pourtant la leçon de C.]

XIV, 5, τουτο πραθηναι το μυρον, cet ordre est propre à Φ.

XVI, 11, δουναι αργυριον.

Des diverses leçons que nous venons de citer presque aucune
n'est vraiment inattendue, et toutes s'expliquent par les règles

(1) M. Samuel Berger me signale cette leçon comme se rencontrant à cet endroit dans plusieurs manuscrits de la Vulgate. On peut y joindre les cursifs 13, 346. Cf. Luc. XXIII, 25.

ordinaires de la tradition verbale : en voici au contraire un petit nombre, où nous croyons trouver la trace d'un travail peut-être pré-médité, et où se révèle quelque chose du parentage de Φ. Est-il besoin de rappeler que, en tout ce qui concerne les familles des manuscrits grecs du Nouveau Testament, nous nous en tenons à la classification établie par MM. Westcott et Hort ?

Voici ces quelques leçons, qui peuvent être considérées comme de véritables et curieux *conflate readings* :

1° En Math. XVI, 4, nous lisons : Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ὄψις γενομενης λεγετε ευδια τιρραζει γαρ ο ουρανος και των σημερον χειμων τιρραζει γαρ σινγυναζων ο ουρανος ιποκριται το μεν αρσαπον του ουρανου γινωσκετε διακρινειν τα δε σημεια των καιρων ου δύνασθε. <ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις> γενεα πονηρα και μοιχαλις κ.τ.λ. Il est admis aujourd'hui que toute la phrase commençant à ὄψις γενομένης pour finir à τα δε σημεια τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε est une intrusion, et cette conjecture est confirmée non seulement par le témoignage de manuscrits comme le *Sinaiticus* et l'*Alexandrinus*, mais encore par le témoignage de saint Jérôme, d'Origène et de la version Cureton. Il faut voir dans l'*omission* la leçon *ancienne*, tandis que l'*intrusion* est à un haut degré une leçon *occidentale* donnée concurremment par le *codex Bezae*, par la *Vetus Latina*⁽¹⁾, par la *Vulgate*, etc. Ce double courant a laissé sa trace dans le *codex Beratinus* : l'intrusion y a pris place ; mais au lieu de se fondre dans le texte, elle est demeurée apparente, évidente, par le fait de la répétition du ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις.

2° Les autres cas nous présentent, d'une manière plus ou moins sensible, la même combinaison de traditions différentes. En Math. XXIV, 45, nous trouvons deux traditions : l'une lit επι τῆς οἰκετελας αὐτοῦ ; l'autre : επι τῆς Θεραπειας αὐτοῦ ; le *Beratinus* va réunir maladroitement les deux leçons, et il lira : επι τῆς Θεραπιας του οικου.

3° De même en Marc, II, 18, la leçon est double. Les plus anciens manuscrits lisent οι μαθηται Ιωάννου και οι Φαρισαῖοι. D'autres plus récents donnent : και οι τῶν Φαρισαίων. Le *Beratinus* se rattache aux deux à la fois et porte οι μαθηται ιωάννου και οι Φαρισαῖοι.

⁽¹⁾ Je désignerai sous le nom de *Vetus Latina* les références aux versions latines antéhiéronymiennes en général.

4° En Marc, VI, 17, deux leçons encore : ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν Φιλακῇ, c'est la leçon primitive : καὶ ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔβαλεν εἰς Φιλακήν, c'est la leçon occidentale. Le *Beratinus* écrit : εκράτησεν τὸν ιωάννην καὶ εβάλεν αὐτὸν εν τῃ Φιλακῃ, donnant ainsi un *conflate reading* de la leçon primitive et de la leçon occidentale. Remarquons en passant que ce *conflate reading* lui est commun avec la version Peschito.

5° Voici un dernier exemple. En Marc, X, 21, nous lisons avec nombre de cursifs de bonne qualité et quelques onciaux (K, M, N, II) : εἶπεν αὐτῷ· εἴ Θέλεις τέλειος εἶναι, ἐν σε ὑστερεῖ, tandis que la leçon ancienne est : εἶπεν αὐτῷ· ἐν σε ὑστερεῖ. Le *Beratinus* porte la curieuse variante : εἰπεν αυτῳ ει Θελεις εν σοι υστερει. Je ne vois aucune signification à ce *ει Θελεις*, et sa présence ne peut, à mes yeux, s'expliquer que de deux manières : ou bien le copiste aura omis *τέλειος εἶναι*, ou bien il n'aura pas voulu effacer *ει Θελεις*; dans le premier cas, il y a une faute de copie bien considérable pour un copiste de tant de soin; dans le second cas, il y a la marque d'une hésitation de critique. Je n'ose presser des données aussi fragiles; mais je crois que ce qui suit mettra hors de doute la concurrence des deux traditions que nous venons de surprendre dans ce petit nombre de *conflate readings*, s'il n'est pas possible de prouver les prétentions critiques personnelles du copiste de notre manuscrit.

Une observation est indispensable avant de pousser plus loin. Quand nous parlons de deux traditions comme ayant concouru à former le texte du *Beratinus*, il ne faut pas oublier qu'il n'existe pas de tradition absolument représentée du texte du Nouveau Testament, comme il en existe pour certains textes classiques. Une fois faite une demi-exception pour le *Vaticanus* que l'on tient pour un représentant assez pur du texte *neutre*, et pour le *codex Bezae* qui est considéré comme un bon témoin du texte *occidental*, on peut dire des manuscrits grecs de bonne époque, de ceux qui se séparent plus ou moins de la tradition syrienne et du texte reçu, qu'ils sont à un haut degré des éditions *variorum*, des textes mixtes. Ils présentent des leçons neutres ou des leçons alexandrines ou des leçons occidentales dans une proportion qui varie : c'est cette proportion qui les classe.

Essayons de la déterminer pour le *Beratinus*.

Sans hésitation on peut avancer que, sur un fond syrien, la proportion la plus forte y est en faveur des leçons occidentales. Il serait bien difficile d'en faire le relevé exact; je me bornerai à relever les plus marquantes.

MATH. VII, 21, του πατρός μου του εν ουρανοῖς <αὐτὸς εἰσελευσεται εἰς τὴν βασιλείαν των ουρανῶν> : C*, 33, Cureton, *Vetus latina*, saint Cyprien.

X, 12, ασπασασθε αὐτῷ <λεγούτες εἰρηνή τῷ οικῷ τουτῷ> : D, 1, 22, 209, *Vetus latina*.

XII, 10, καὶ οἶδον ἣν ανθρώπος <εκεῖ> : N*, D, L, *Vet. lat.*, Cureton.

XIV, 2, <μητὶ> οὗτος εστὶν ιωαννῆς <ο βαπτιστῆς ον εγώ απεκεφαλίσα> : D, a, b.

XVII, 1, καὶ <εγενέτο> μεθ ημερας : D, *Vetus latina*, saint Hilaire.

XVIII, 10, τουτῶν <των πιστευοντων εἰς εμε> : D, b, c, Cureton, saint Hilaire.

XVIII, 12, τι <δε> υμιν δοκει : D, a, Cureton.

XX, 28, λυτρον αντι πολλων <υμεις δε ζητίτε εκ μικρυν αυξησαι και εκ μειζονός ελαττιων ειναι· εισερχομενοι δε και παρακληθεντες διπνησαι μη εις τους εξεχοντας τοπους ανακλινεσθε μη ποτε ενδοξωτερος σου επελθη και προσελθων ο διπνοκλητωρ ειπη σοι ετι κατω χωρι και καταισχυνθηση· εαν δε αναπεσης εις τον ηγίουνα τοπον επελθη σου ηγίων ερει σοι ο διπνοκλητωρ αγε ετι ανω και εσται σοι τουτο χρησιμωτερον> · Εκπορευομενων : D, *Vetus latina*, Cureton.

XXI, 9, υψιστοις <απηντων δε αυτω πολλοι χαιροντες και δοξαζοντες τον Θεον περι παντων αν ιδον> : Cureton *solus*⁽¹⁾.

XXVII, 35, <ινα πληρωθη το ρηθεν δια του προφητου διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις και επι του ιματισμον μου εβαλον κληρον> : Δ, 1, a, b (cf. Westcott et Hort, II, Notes on select readings, p. 20).

XXVII, 40, και λεγοντες <ονα> ο παταλιων : D, M, Δ, Σ, a, b, c, saint Ambroise. Cf. Marc. XV, 29.

MARC. II, 23, και <παλιν> ενεγενετο : D, 13, 69, 124, 346, a, ff, g.

II, 24, ιδε τι ποιουσιν <οι μαθηται σου> τοις σαββασιν : D, M, Σ, 1, 28, 13, 69, 124, 346, 2 pe, *Vetus latina*. Cf. Math. XII, 2.

(1) La leçon curetonienne est exactement : ἐξηλθον εἰς ὑπάντησιν. Dans tous les cas, cette variante dépend de Luc. XIX, 37, et de Jo. XII, 13, combinés.

- Marc. II, 26, *εἰ μη τοῖς <αρχ>ιστρευσιν <μονοῖς>* : D, 334, 13, 69, 124, 346, *Vetus latina*. Cf. Math. XII, 4.
- III, 14, *<καὶ αποστολοὺς ανομάσεν>* : x, B, C, Δ, 28, 13, 69, 124, 346, 238.
- IV, 31, *μηροτερος εστιν παντων των σπερματων* : D, *Vet. lat.*
- VI, 2, *πολλοὶ ακονοῦτες εξεπλησσούτο <επὶ τῇ δίδαχῃ αὐτοῦ>*
λεγούτες : D, 118, 2 pe, *Vet. lat.* Cf. Marc. I, 22.
- VIII, 14, *καὶ επελαθόντο <οἱ μαθῆται αὐτοῦ>, λαβεῖν* : D, 13, 69, 124, 346, 28. Cf. Math. XVI, 5.
- VIII, 17, *τι διαλογιζεσθε <εν ταῖς καρδιαῖς υμῶν (D, 28, 67, 124,*
2 pe, a, b, c) ολιγοπιστοῖ> : 28, 61, 13, 69, 124, 346, 2 pe.
- VIII, 26, *λεγων <υπαγε εἰς τὸν οἶκον σου καὶ εαν> εἰς τὴν κωμην* :
D⁽¹⁾, 28, 61, 13, 69, 346, 2 pe, a, b, f.
- VIII, 34, *οπισω μου «απολούθειν»* : D, X, 1, 28, 2 pe, *Vet. lat.*
- IX, 21, *επηρωτησεν ο ἡγούμενος* · l'addition de *ο ἡγούμενος* se retrouve
dans N, Σ, 13, 69, 124, 346, 2 pe, 28, a, c, b.
- XI, 13, *φυλλα <μονον>* : C², N, Σ, 13, 69, 124, 346, 28, 2 pe,
b, c, q, r.
- XI, 31, *λεγούτες <τι ειπώμεν> εαν ειπώμεν* : D, 28, 13, 69,
124, 346, 2 pe, a, b, c.
- XII, 38, *εν ταῖς αγοραῖς <ποιεισθαι>* : D, 2 pe (a, c, i, r, Vulg.).
- XII, 43, *η πιλιχη αυτη* : D, Σ, 2 pe, a, b, i, q.
- XIII, 19, *Θλιψεις οιαὶ οὐ γεγοναν οὐδεποτε τοιαυται* : D, 2 pe,
Vet. lat.⁽²⁾.
- XIV, 41, *απέχει το <τελός> ηλθεν η ωρα* : D, 13, 69, 124, 2 pe,
Itala.
- XIV, 61, *επηρωτησεν αυτον <εκ δευτερου> λεγων* : 13, 69, 124,
346, 2 pe, c, ff².

Ces leçons que nous venons de citer suffisent à établir la couleur occidentale de l'élément distinctif du *Beratinus*; dans une proportion moindre nous y relevons des leçons que l'on peut qualifier d'anciennes non occidentales. De ce chef, je citerai les suivantes :

(1) Cf. Westcott et Hort, II, p. 99.

(2) La leçon de 2 pe (cursif 81 de Hort) est d'après Tischendorf Θλιψεις
οιαὶ οὐ γεγονασι ποτε (M. Belsheim lit οια). D'ailleurs l'intérêt de cette leçon
porte sur l'emploi du pluriel, Θλιψεις pour Θλιψη, et le reste.

- ΜΑΤΘ. VI, 10, καὶ επιγῆς, avec B, Σ, Δ, Σ, 1, 22, 406, Clem., Orig., etc. [C'est dans le texte de Φ que l'addition de καὶ est faite.]
- VI, 25, τι φαγητε « η » τι φαγητε : avec B, 13, 124, 33, Origène.
- VII, 24, ομοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονιμῷ, avec B, Σ, Z, 1, 13, 124, 33, la version sahidique, Origène, etc.
- VIII, 13, υπάγεις [καὶ] ὡς επιστευτας, supprime καὶ avec B, Σ, la sahid. et la memphitique.
- VIII, 13, <καὶ υποστήρεψε ο ἐκαπονταρχός εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εὐ αὐτῇ πῃ ἀρα εὑρευ τὸν παιδία αὐτοῦ νγιανούτα>, avec C, Σ*, M, U, X, 124.
- XIV, 19, επὶ τοῦ χορτοῦ, avec Σ, B, C*, 1, Σ.
- XVI, 20, αὐτος εστιν ο χριστός, sans ιησοῦς, avec B, Σ, L, X, Origène.
- XVIII, 7, αναγκή γαρ ελθεῖν, suppression de εστίν avec B, L, Σ, 1, 33, la sahidique ; saint Cyrille.
- XIX, 5, τὸν πατέρα <αὐτοῦ>, ajoute αὐτοῦ, avec C, Δ, Σ, 1, 13, 69, 124, 346, 33, la sahidique, la memphitique, Origène. [Cette leçon doit être alexandrine, mais elle peut être aussi tout accidentelle.]
- XXII, 25, γημας, avec Σ, B, L, Σ.
- XXIV, 48, ερχεσθαι, avec Σ, 1, 157, 209.
- XXVI, 8, αυτῇ τοῦ μυροῦ, avec Σ, 157, a, b, etc.
- XXVIII, 19, πορευθεντες ουν, avec B, Δ, Π, Σ.
- MARC. III, 4, εσιωπησαν, avec Σ, L, a, g¹, q.
- IV, 11, τα μυστηρια, avec G, Σ, 1, 118.
- IV, 31, ποκκω, avec Σ, B, D, Δ, Π*, Σ.
- VII, 11, <οσ>εαν, avec A, Σ, 33.
- VIII, 15, ορατε <καὶ> βλεπετε, addition de καὶ avec 13, 69, 124, 346, 28, et la memphitique.
- XI, 30, <ποθεν> ην, avec Σ, C, 33, et la sahidique.
- XII, 28, ιδων, avec Σ*, C, D, L, Σ.
- XIII, 11, υμεις εστε, avec M, U, Σ... .

Ce qui se dégage des leçons que je viens de citer, c'est que le texte de Φ, syrien dans son fonds (ce point était hors de cause), est affecté dans une forte proportion par des variantes pré-syriennes, soit occidentales, et ce sont les plus considérables, soit

non occidentales. De plus, l'élément non syrien de Φ présente un caractère analogue à l'élément non syrien de Ν, de Σ et du prototype dont descendent les cursifs 13, 69, 124 et 346 : c'est un fait qu'une statistique n'aurait pas de peine à certifier, mais que les citations précédentes autorisent suffisamment à émettre.

Peut-être même y aurait-il un pas de plus à faire. L'on pourrait dire que certaines rencontres de Φ avec Ν, ou Σ, ou 13-69-124-346, proviennent probablement d'un type commun dont à un moment donné, directement ou indirectement, ils auront subi l'influence. Voici quelques coïncidences qui appuieront encore cette appréciation :

MATH. XXIV, 18, *εἰς τα ὄπιστω* : Φ, Σ, 33.

XXII, 38, *η ἀρωτη καὶ μεγαλη* : Φ, Σ, Δ, Θ^b.

XXIII, 37, *ἀποκτεινασσα* : Φ, Σ, Origène et Théodore.

XXVII, 58, *το σωμα του ιησου* : Φ, Σ, peschito.

XV, 31, *κωφους λαλουντας* : la plupart des manuscrits; *κωφους ακουοντας* : Φ, B, 59, 115, 238; *κωφους ακουοντας και λαλουντας* : Σ.

XVI, 4, *ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις* : Φ; *και αποκριθεις ο ιησους ειπεν* : Σ, 25, 32, 240, 244.

MARC. IV, 34, *ουκ ελαλει αυτοις τον λογον* : Φ, Σ, 1, 33, 75. Cf. IV, 33.

X, 5, *επετρεψεν* : Φ, Σ, N.

X, 36, *ο δε ιησους* : Φ, Σ.

XIII, 32, *η ωρας εκεινης* : Φ, Σ.

XIV, 49, *αι γραφαι των προφητων* : Φ, N, 13, 69, 124, 346, 2 pe.

Un mot enfin sur les formes du *Beratinus*. Les unes tiennent à des fautes d'itacisme⁽¹⁾ : le scribe écrira i pour ει, ou ει pour i, ou αι pour ε, ou ω pour ο et pour ογ, plus rarement η pour ει et pour ε, ou γ pour οι; c'est la monnaie courante de tous les scribes. Mais d'autres variantes tiennent à des particularités

(1) Exemples : *πετινα*, *ασελγια*, *γρηγοριτε*, *σειτον*, *αιχιδνων*, *αισθιω*, *δοκιτε*, *τειω*, *βακλιση* (pour *βακλισει*), *μυημια*, *τρισ*, *απηγγιλαν*, *ποιμαινα*, *συ* (pour *σοι*). Signalons encore des accommodations du genre de : *συνζητουντες*, *λημψετας*, *συνσημαρθεντες*, *συνλαλουντες*, des redoublements de consonnes comme : *εραπ-πισαν*, *ρακκους*, *εκχυννομενον*. Signalons enfin des fautes véritable *μετηνοησαν* (Math. XII, 41), *ωκοδοσεν*, *ομοιωθηται* (VII, 24), *εδωκα* (XXVII, 10), *ακρισιας* (XXIII, 25), *δωσιν* (Marc. XIII, 32).

dialectales, et, indice bien remarquable du caractère mixte de notre texte, elles ne sont pas constantes⁽¹⁾. Les unes sont d'ordre grammatical. Nous lisons *ηλθατε* (Math. XXV, 36), *ελθατω* (X, 13), *εισελθατε* (VII, 13); on a donné à un aoriste second la terminaison de l'aoriste premier⁽²⁾; mais cette forme ne se rencontre dans le *Beratinus* que dans les trois cas que nous venons de citer, et partout ailleurs la forme normale reprend son cours : *ηλθετε*, *ελθετω*, *εξηλθετε* (Math. XXVI, 55; VI, 10; XXVI, 39; Marc. XIV, 48, etc.). Les autres sont d'ordre orthographique. Nous lisons *μωϋσης*, *μαθθεον*, *ζεβεδεον*, *βαρθολομεος*, *αλφεος*, *λεεζεος*, *θαδδεος*, *γομορρα*, *γευνησαρεθ*, *ηλει*, *λευειν*, *χοραζειν*, *καισαρια*, *ταμιοις*, *ιδον*, *ιδεν*; et aussi *μωσης*, *ζεβεδαιος*, *φαρισαιος*, *σαδδουκαιος*, *ηλιας*, *πιλατος*, *γαλιλαια*, *ειδως*, *ειληφως*.

Il est, en terminant, une omission dont rien ne m'excuserait : celle qui consisterait à ne point remercier ici les personnes auxquelles j'ai dû le plus, dans ma mission et dans ce travail. Que mon ami M. Sauvaire, consul de France à Janina, mon maître M. Édouard Tournier, maître de conférences à l'École des hautes études, tout particulièrement M. Delisle, à l'appui de qui ces pages doivent de paraître, mais surtout M. F.-J.-A. Hort, de Cambridge, dont la modestie ne veut pas laisser connaître les suggestions et les corrections que son incomparable connaissance du Nouveau Testament m'a dictées, — que tous veuillent bien agréer ici l'expression de ma vive gratitude.

Paris, novembre 1885.

(1) Un élément de même nature à relever : les nombres sont marqués de deux manières dans le *Beratinus* : tantôt le scribe les écrit en toutes lettres, *πεντε*, *θωδεκα*, tantôt il les écrit d'après les principes de la numération grecque, *ιε'*, *λ'*. Dans le premier cas, c'est le plus fréquent, il est d'accord avec la majorité des manuscrits, et particulièrement avec Χ, Α, Β, Κ, ..., Ζ, Ν, Σ; dans le second il tient du seul *codex Bezae D*.

(2) Le même fait se reproduit aux mêmes passages pour le *Rossanensis Σ* (*deficiente Ν*). Cf. Beelen, *Grammatica Novi Testamenti* (1857), p. 51.

NOTES ADDITIONNELLES.

Page 13, note 2. — Le personnage dont il est question dans cette souscription, à savoir « Jean l'Ange, oncle de l'illustre empereur Théodore Comnène Lascaris », est difficile à identifier. Après avoir hésité entre divers noms, je crois pouvoir m'arrêter à l'hypothèse suivante. Ce Théodore Comnène Lascaris serait l'empereur qui, après la prise de Constantinople par les Latins (1206), restaura l'Empire byzantin à Nicée. On ne connaît pas la généalogie de ce Théodore Ier (Ducange, *Hist. byz.*, 218), mais on sait que son accession au trône était due à son mariage avec la princesse Anne, fille de l'empereur Alexis III Comnène (1195-1202), lequel n'eut point d'enfant mâle. Or, Alexis III eut deux frères, dont l'un, Isaac II, l'avait précédé sur le trône (1185-1195) et lui succéda un instant (1203-1204), mais dont l'autre n'est guère connu que de nom : il s'appelait Jean l'Ange (Ducange, 203). Ce Jean l'Ange fut-il moine ? C'est très vraisemblable. En tout cas, l'on comprend que le scribe ne lui ait donné d'autre titre que celui d'oncle de Théodore Comnène, son neveu par alliance étant d'une part tout autrement populaire que ses deux frères et d'autre part encore régnant peut-être au moment où fut rédigée la souscription du manuscrit donné à l'Eléoussa.

Page 17, note 4. — Un de mes correspondants me demande si c'est le *Codex aureus* ou le *Codex Q* qui a donné naissance à la légende de l'autographe de saint Jean Chrysostome ? Nul doute que ce soit le *Codex Q*, témoin la mention qu'en fait déjà le diptyque de saint Georges (*τερπαευαγγέλιον τὸ οἰκειόχειρον τοῦ Χρυσοστόμου ἀσημάγραφον*), et la note qui figure à la garde dudit *Codex*. Comment alors le *Codex aureus* a-t-il été attribué à saint Jean Chrysostome ? C'est qu'en réalité il est le seul qui, à Bérat, soit exposé au populaire, demeuré comme il est la propriété d'une église de plein exercice, tandis que le *Codex Q* est soigneusement conservé dans une armoire de la maison épiscopale et n'est jamais offert aux « balsiers des chrétiens accourus de tous côtés ». Ne fût-il pas soustrait aux yeux du public, le *Codex Q* était de nature à être supplanté par le *Codex aureus*, qui est en meilleur état et à lettres d'or : la raison est enfantine, j'en conviens, mais comme la croyance en question. M. Alexoudis l'a enregistrée scrupuleusement et sans décider auquel des deux manuscrits elle devait, en droit, se rattacher : tout le monde comprendra les motifs de cette réserve.

ÉVANGILES
DE SAINT MATHIEU ET DE SAINT MARC
D'APRÈS
LE CODEX PURPUREUS BERATINUS.

[ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΕΟΝ⁽¹⁾.]

[VI.] ⁴η αριστερα σου τι ποιει η δεξιά σου ⁴οπως η σου η ελεημοσυνη εν τω κρυπτώ και ο πηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτώ αυτος αποδωσει σοι εν τω Φανερω.

⁵Και οταν προσευχη ουκ εση ασπερ οι υποκριται οτι φιλουσιν εν ταις συναγωγαις και εν ταις γωνιαις των πλατιων εστωτες προσευχεσθαι οπως αν φανωσιν τοις ανοις αμην λεγω ημιν οτι απεχουσιν τον μισθον αυτων.

⁶Σι δε οταν προσευχη εισελθε εις τα ταμειον σου και κλισας την θυραν σου προσευξαι τω πρι σου τω εν τω κρυπτώ και ο πηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτώ αποδωσει σοι εν τω Φανερω. ⁷προσευχομενοι δε μη βατιλογησητε ασπερ οι εθνικοι δοκουσιν γαρ οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται. ⁸μη ουν ομοιωθητε αυτοις οιδεν γαρ ο πηρ ημων αν χριαν εχετε προ του ημας αιτησαι αυτον. ⁹οντως ουν προσευχεσθε ημεις περη ημων

Ο ει τοις ανοις αγιασθητω το ανομα σου. ¹⁰ελθετω η βασιλεια σου γενηθητω το θελημα σου ως εν ουνω και επι γης. ¹¹τον αρτον ημων τον επιουσιον δος ημιν σημερον. ¹²και αφες ημιν τα

(1). In textu edendo eadem methodo usus sum qua v. cl. Joannes Wordsworth in describendo codice 15 Sangermanensi (*Old latin bibl. Texts*, n° I). Quidquid occurrebat vitiorum vel emendationum a parte scribæ, in scholiis meis adnotavi. Interpunctionem codicis in fine versuum expressi, de cætero neglexi, et si qua est mea est. Indices vero capitulorum atque sect. Amm. vel canonum Eus. omisi. Versuum numeri in lectiois gratiam a me additi Stephani sunt.

VI, 9, περη ημων] littera major qua versus incipit, ut spatio parceretur, usurpata est a scriba in principio lineæ proximæ, non versus incipientis : et ita pluries. Satis erit hic una expressisse.

οφειληματα ημων ως και ημεις αφιεμεν τοις οφειλεταις ημων [fol. 2] ¹³ και μη εισενεγκης ημας εις πειρασμον αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου· οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας αμην·

¹⁴ Εαν γαρ αφητε τοις ανοις τα παραπλωματα αυτων αφησει και υμιν ο πηρ υμων ο ουρανιος ¹⁵ εαν δε μη αφητε τοις ανοις τα παραπλωματα αυτων ουδε ο πηρ υμων αφησει τα παραπλωματα υμων·

¹⁶ Οταν δε υησιευητε μη γινεσθε ασπερ οι υποκριται σκυθρωποι αφανιζουσιν γαρ τα προσωπα αυτων οπως Φανωσιν τοις ανοις υησιευοντες· αμην λεγω υμιν οτι απεχουσιν του μισθου αυτων· ¹⁷ συ δε υησιευων αλιψαι σου την κεφαλην και το προσωπον σου νιψαι ¹⁸ οπως μη Φανης τοις ανοις υησιευων αλλα τω πρι σου τω εν τω κρυπτω και ο πηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτω αποδωσει σοι·

¹⁹ Μη Θησαιριζετε υμιν Θησαιρους επι της γης οπου σης και βρωσις αφανιζει και οπου κλεπται διορυσσουσιν και κλεπτουσιν· ²⁰ Θησαιριζετε δε υμιν Θησαιρους εν ουνω οπου ουτε σης ουτε βρωσις αφανιζει και οπου κλεπται ου διορυσσουσιν ουδε κλεπτουσιν· ²¹ οπου γαρ εστιν ο Θησαιρος υμων εκει εσται και η παρδια υμων· ²² ο λυχνος

Του σωματος εστιν ο οφθαλμος [fol. 3] εαν ουν η οφθαλμος σου απλους ολον το σωμα σου φωτεινον εσται ²³ εαν δε ο οφθαλμος σου πονηρος η ολον το σωμα σου σκοτεινον εσται· ει ουν το φως το εν σοι σκοτος εστιν το σκοτος ποσον·

²⁴ Ουδεις οικητης δυναται δυσιν κυριοις δουλευειν η γαρ του ενα μισησει και του ετερου αγαπησει η ενος ανθεξεται και του ετερου καταφρονησει· ου δυνασθε Θεω δουλευειν και μαρινα·

²⁵ Δια τουτο λεγω υμιν μη μεριμνατε τη ψυχη υμων τι Φαγητε πι τι πειπτε μηδε τω σωματι υμων τι ενδυσησθε· ουχι η ψυχη πλειον εστιν της τροφης και το σωμα του ενδυματος· ²⁶ Εμβλεψατε εις τα πετινα του ουνου οτι ου σπιρουσιν ουδε Θεριζουσιν ουδε συναγουσιν εις αποθηκας και ο πηρ υμων ο ουρανιος τρεφει αυτα· ουχ υμεις μαλλον διαφερετε αυτων·

²⁷ Τις δε εξ υμων μεριμνων δυναται προσθειναι επι την ηλικιαν αυτου πηχυν ενα· ²⁸ και περι ενδυματος πι μεριμνατε· καταμαθετε τα κρινα του αγρου πως ανδανει ου κοπια ουδε νηθει·

²⁹ Λεγω δε υμιν οτι ουδε σολομων εν παση τη δοξη αυτου περιεβαλετο ως εν τούτων.

³⁰ Ει δε τον χορτον του αυρου σπιμερον οντα και αυριον εις κλισανον βαλλομενον ο Θεος [fol. 4] ουτως αμφιενυψιν ου πολλω μαλλον υμας ολιγοπιστοις.

³¹ Μη ουν μεριμνησητε λεγοντες τι φαγωμεν η τι πειωμεν η τι περιβαλλωμεθα ³² παντα γαρ παντα πα εβνη επιζητει οιδεν γαρ ο πηρ υμων ο συνιος οτι χρηζετε τοιτων απαντων. ³³ Ζητετε δε πρωτον την βασιλειαν του Θεου και την δικαιοσυνην αυτου και παντα παντα προστεθησεται υμιν. ³⁴ μη ουν μεριμνησητε εις την αυριον πα γαρ αυριον μεριμνησει πα εαυτης αρχετον τη ημερα η κακια αυτης.

[VII.] Μη κρινετε ινα μη κριθητε. ² εν ω γαρ κριματι κρινετε κριθησεσθε και εν ω μετρω μετριτε αντιμετρηθησεται υμιν.

³ Τι δε βλεπεις το καρφος το εν τω οφθαλμω του αδελφου σου την δε εν τω σω οφθαλμω δοκον οι κατανοεις. ⁴ η πως ερεις τω αδελφω σου αφες εκβαλω το καρφος απα του οφθαλμου σου και ιδου η δοκος εν τω οφθαλμω σου. ⁵ υποκριτα εκβαλε πρωτον την δοκον εκ του οφθαλμου σου και τοτε διαβλεψεις εκβαλειν το καρφος εκ του οφθαλμου του αδελφου σου.

⁶ Μη δωτε το αγιον τοις κυσιν μηδε βαλητε τους μαργαριτας υμων εμπροσθεν των χοιρων μηποτε καταπατησωσιν αυτους εν τοις ποσιν αυτων και στραφεντες ρηξωσιν υμας.

[Fol. 5]⁷ Αιτειτε και δοθησεται υμιν ζητετε και ευρηστε προνετε και ανοιγησεται υμιν. ⁸ πως γαρ ο αιτων λαμβανει και ο ζητων ευρισκει και πω προνουντι ανοιγησεται.

⁹ Η τις εστιν εξ υμων ανοσ ον εαν αιτηση ο υσ αυτου αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω ¹⁰ και εαν ιχθυν αιτηση μη οφιν επιδωσει αυτω. ¹¹ ει ουν υμεις πονηροι οντες οιδατε δοματα αγαθα διδοναι τοις τεκνοις υμων ποσω μαλλον ο πηρ υμων ο εν τοις σύνοις δωσει αγαθα τοις αιτουσιν αυτον.

¹² Παντα ουν οσα αν θελητε ινα ποιωσιν υμιν οι ανοι ουτως και υμεις ποιειτε αυτοις ουτος γαρ εστιν ο νομος και οι προφηταις.

* εστιν supra lineam additum eadem manu.

¹³ Εισελθατε δια της στενης πυλης οτι πλατια η πυλη και ευρυχωρος η οδος η απαγουσα εις την απωλιαν και πολλοι εισιν οι εισερχομενοι δι αυτης. ¹⁴ τι στενη η πυλη και πεθλιμενη η οδος η απαγουσα εις την ζωην και ολιγοι εισιν οι ευρισκοντες αυτην.

¹⁵ Προσεχετε δε απο των ψευδοπροφητων οιτινες ερχονται προς υμας εν ενδυμασιν προβατων εσωθεν δε εισιν λυκοι αρπαγες. ¹⁶ απο των καρπων αυτων επιγυνωσεσθε αυτους.

Μητι συλλεγουσιν απο ακανθων σταφυλιν η απο πριβολων συκα.

¹⁷ Οιτως παν δευδρον αγαθον καρπους καλους [fol. 6] ποιειτο δε σαπρον δευδρον καρπους πονηρους ποιειται. ¹⁸ οι δυναται δευδρον αγαθον καρπους πονηρους ποιειν ουδε δευδρον σαπρον καρπους καλους ποιειν. ¹⁹ παν ουν δευδρον μη ποιουν καρπουν καλον εκκοπιεται και εις πυρ βαλλεται. ²⁰ αραγε απο των καρπων αυτων επιγυνωσεσθε αυτους.

²¹ Ου πας ο λεγων μοι κε κε εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων αλλ ο ποιων το Θελημα του προς μου του εν συνοις αυτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων.

²² Πολλοι ερουσιν μοι εν εκεινη τη ημερα κε κε ου τωσω ονοματι προεφητευσαμεν και τω σω ονοματι δαιμονια εξεβαλομεν και τω σω ονοματι δυναμεις πολλας εποιησαμεν ²³ και τοτε ομολογησω αυτοις οτι ουδεποτε εγνων υμας αποχωριτε απε εμουν οι εργαζομενοι την ανομειαν.

²⁴ Πας ουν οσις ακουει μου τους λογους τουτους και ποιει αυτους ομοιωθηται ανδρι Φρονιμω οσις ακοδοσεν την οικιαν αυτου επι την πετραν ²⁵ και κατεβη η βροχη και ηλθον οι ποταμοι και επινεισαν οι ανεμοι και προσεπεσον τη οικια εκεινη και ουκ επεσεν πεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν.

²⁶ Και πας ο ακουαν μου τους λογους τουτους και μη ποιει ***

[Fol. 7] [VIII.] *** Θεραπευσω αυτους.

⁸ Και αποκριθεις ο εκατονταρχος εφη κε ουκ ειμι πανος ινα

¹⁴ τι] deest o.

¹⁵ εν] supra lineam additum.

²⁴ ακοδο[et inde, linea sequenti]σεν.

²⁶ ποι] explicit fol. 6 col. 4; deficit fol. unum; incipit viii, 7, in Θεραπευσω.

μου υπό την σίεγην εισελθης αλλα μανοι ειπε λογω και ιαθησεται ο παις μου· ⁹και γαρ εγω ανος ειμι υπο εξουσιαν εχων υπ εμαυτον σιρατιωτας και λεγω τουτω παρευθητι και παρενεται και αλλω ερχου και ερχεται και τω δουλω μου ποιησον τουτο και ποιει·

¹⁰Ακουσας δε ο ις εθαυμασεν και ειπεν τοις ακολουθουσιν· αμην λεγω υμιν ουδε εν τω ιηλ τοσαυτην πιστιν ευρον·

¹¹Λεγω δε υμιν οτι πολλοι απο ανατολων και δυσμων ηξουσιν και ανακλιθησονται μετα αβρααμ και ισαακ και ιακωβ εν τη βασιλεια των ουνων· ¹²οι δε υιοι της βασιλειας εκβληθησονται εις το ακοτος το βιντερον εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδουτων·

¹³Και ειπεν ο ις τω εκατονταρχω μπαγε ως επιστευσας γενηθητω σοι·

Και ιαθη ο παις αυτου εν τη αρα εκεινη· και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτη τη αρα ευρεν τον παιδα αυτου υγιαινοντα·

¹⁴Και ελθων ο ις εις την οικιαν πετρου ιδεν την πενθεραν αυτου βεβλημενην επι κλινης και πυρεσσουσαν· ¹⁵και ηψατο της χειρος αυτης και αφηκεν αυτην ο [fol. 8] πυρετος και ηγερθη και διηκονι αυτοις·

¹⁶Οψιας δε γενομενης προσηνεγκαν αυτω δαιμονιζομενους πολλους και εξεβαλεν τα πνευματα λογω και παντας τους κακως εχοντας εθεραπευσεν ¹⁷οπως πληρωθη το ρηθεν δια ησαιου του προφητου λεγοντος· αυτος τας ασθενιας ημων ελαβεν και τας νοσους εβασιλασεν·

¹⁸Ιδων δε ο ις πολλους οχλους περι αυτον εκελευσεν απελθειν εις το περαν·

¹⁹Και προσελθων ις γραμματευς ειπεν αυτω· διδασκαλε ακολουθησω σοι οπου εαι απερχη· ²⁰και λεγει αυτω ο ις· αι αλωπεκες φωλεοις εχουσιν και τα πετινα του ουνου κατασκηνωσεις ο δε ις του ανου ουκ εχει που την κεφαλην κλινη·

²¹Ετερος δε των μαθητων αυτου ειπεν αυτω· κε επιτρεψον μοι πρωτον απελθειν και θαψαι τον πρα μου·

²²Ο δε ις ειπεν αυτω· ακολουθει μοι και αφες τους νεκρους θαψαι τους εαυτων νεκρους·

²³Καὶ εἰμίσαντι αὐτῷ εἰς τὸ ὄντος ηκόλουθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ²⁴καὶ ἴδου σισμὸς μεγάς εγένετο εὐν· τῇ Θαλασσῇ ἀστέ τὸ ὄντος καλυπτεούσας υπὸ τῶν χυμάτων αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν·

²⁵Καὶ προσελθούστες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ πυγίραν αὐτοὺς λεγούστες· κέ σωσον ημᾶς απὸ [fol. 9]λυμεθα· ²⁶καὶ λεγει αὐτοῖς· τί δίλοις εστὶ ολιγοπιστοί·

Τότε εγέρθεις επετίμησεν τοῖς ανεμοῖς καὶ τῇ Θαλασσῇ καὶ εγένετο γαληνὴ μεγαλή·

²⁷Οἱ δὲ ἄνοι εθαυμασαν λεγούστες· ποταπός εστὶν οὗτος ὅτι οἱ ανεμοὶ καὶ η Θαλασσα σπάχουν στιν αὐτῷ·

²⁸Καὶ ελθούστος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν γεργεσῆνων σπηντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζομένοις εκ τῶν μυημάτων εξέρχομένοις χαλεποὶ λιαν ἀστέ μη. ἰσχυειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς οδού εκείνης·

²⁹Καὶ ἴδου εκράξαν λεγούστες· τί ημῖν καὶ σοι ἦν τὸ θυντήρες αὐτῷ ἀδειά προ καιροῦ βάσανισσαί ημᾶς· ³⁰ην δὲ μακρὰν ἀπὸ αὐτῶν αγέλῃ χοιρῶν πολλῶν βοσκομενη· ³¹οἱ δὲ δαιμονες παρεκαλοῦντες εἰς εκβαλλεις ημᾶς επιτρέψον ημῖν απελθεῖν εἰς τὴν αγέλην τῶν χοιρῶν· ³²καὶ εἰπεν αὐτοῖς υπαγετε·

Οἱ δὲ εξελθούστες απηλθούσεις τὴν αγέλην τῶν χοιρῶν·
Καὶ ἴδου ὠρμησεν πασα η αγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν Θαλασσαν καὶ απεβανον εν τοῖς θαλασσαῖς.

³³Οἱ δὲ βοσκοῦστες εφυγοῦν καὶ απελθούστες εἰς τὴν πολιν ἀπηγγιλαν παντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων·

³⁴Καὶ ἴδου πασα η πολις εξηλθεν εἰς συναντησιν τῷ ἡν καὶ ἴδοντες αὐτοῦ παρεκαλε[fol. 10]σαν οπως μεταβη από τῶν οριων αὐτῶν·

[IX.] Καὶ εμβας εἰς τὸ ὄντος διεπερασεν καὶ ηλθεν εἰς τὴν ιδιαν πολιν· ²καὶ ἴδου προσεφερον αὐτῷ παραλυτικον ἐπὶ κλινης βεβλημενον· καὶ ἴδων ο ἵς τὴν πιστίν αὐτῶν εἰπεν τῷ παραλυτικῷ θαρσι τεκνον αφεωνται σοι αι αμαρτιαι σου·

³Καὶ ἴδου τινες τῶν γραμματεων εἰπον εν έαυτοις οὗτος βλασφημει·

⁴Καὶ ἴδων ο ἵς τὰς ενθυμησεις αὐτῶν εἰπεν ινα τι ημεις ενθυμισθε πονηρα εν ταις καρδιαις ημων· ⁵τι γαρ εστὶν ευκοπωτερον

ειπειν αφεωνται σου αι αμαρτιαι η ειπειν εγιρε και περιπατη⁶ ινα
δε ειδητε οτι εξουσιαν εχει ο ίδη του ανου επι της γης αφιεναι
αμαρτιας τοτε λεγει τω παραλυτικω εγερθεις αρου σου την κλινην
και υπαγε εις τον οικον σου⁷ και εγερθεις απηλθεν εις τον οικον
αυτου.

⁸ Ιδουτες δε οι οχλοι εθαυμασαν και εδοξασαν τον θν τον δοντα
εξουσιαν τοιαυτην τοις ανοις.

⁹ Και παραγων ο ίδη εκειθεν ειδεν ανον καθημεινον επι το τελω-
νιον μαθεον λεγομενον και λεγει αυτω ακολαυθει μοι και αναστα
ηκολουθησεν αυτω.

¹⁰ Και εγενετο αυτου ανακειμενου εν τη οικια και ίδου πολλοι
τελωναι και αμαρτωλοι ελ[fol. 11]θουτες συνανεκεινο τω ίν και
τοις μαθηταις αυτου.

¹¹ Και ιδουτες οι Φαρισαιοι ειπον τοις μαθηταις αυτου διατι μετα
των τελωνων και αμαρτωλων αισθιει ο διδασκαλος υμων.

¹² Ο δε ίδη ακουσας ειπειν αυτοις οι χριαν εχουσιν οι ισχυοντες
ιατροι αλλ οι κακως εχοντες¹³ παρενθεντες δε μαθετε τι εστιν
ελεος Θελω και ου Θυσιαν ου γαρ ηλθον καλεσαι δικαιους αλλα
αμαρτωλους.

¹⁴ Τοτε προσερχονται αυτω οι μαθηταις ιωαννου λεγοντες διατι
ημεις και οι Φαρισαιοι νηστευομεν πολλα οι δε μαθηται σου ου
νηστευουσιν.

¹⁵ Και ειπειν αυτοις ο ίδη μη δινανται οι υιοι του νυμφωνος πεν-
θειν εφ οσον μετ αυτων εστιν ο νυμφιος ελευσονται δε ημεραι οταν
απαρθη απ αυτων ο νυμφιος και τοτε νηστευσουσιν.

¹⁶ Ουδεις δε επιβαλλει επιβλημα ράκην αγναφου επι ιματιω πα-
λαιω αιρει γαρ το πληρωμα αυτου απο του ιματιου και χειρον
σχισμα γινεται.

¹⁷ Ουδε βαλλουσιν οινον νεον εις ασκους παλαιους ει δε μηγε
ρηγυνυνται οι ασκοι και ο οινος εκχειται και οι ασκοι απολουνται
αλλα βαλλουσιν οινον νεον εις ασκους καινους και αμφοτερα συ-
τηρουνται.

¹⁸ Ταυτα αυτου λα[fol. 12] λουντος αυτοις ίδου αρχων εισελθων
προσεκυνει αυτω λεγων οτι η Θυγατηρ μου αρτι ετελευτησεν αλλα
ελθων επιθεις την χειρα σου επ αυτην και ζησεται¹⁹ και εγερθεις
ο ίδη ηκολουθησεν αυτω και οι μαθηται αυτου.

²⁰ Καὶ οἶδον γυνηὶ αἱμορροοῦσα δωδεκά· επὶ προσέλθουσα ὀπισθεῖ
ηὗπτο τοῦ κρασπεδοῦ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ²¹ εἰλεγεν γὰρ εὐ εαυτῇ
εαν μονον αἴψαμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθῆσομαι· ²² ο δὲ ἴς επισ-
τραφεῖς καὶ οἶδαν αὐτὴν εἰπεν· Θαρσί θυγατέρε η πιστή σου σε-
στάκεν σε· καὶ εσθῆτη γυνηὶ απὸ τῆς ωρᾶς εκείνης· ²³ καὶ ελθῶν
ο ἴς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχούντος καὶ οἶδαν τοὺς αὐλητὰς καὶ τον
οχλὸν Θορυβούμενον λεγει αὐτοῖς· ²⁴ αναχωρεῖτε οὐ γὰρ ἀπεθανεῖν
το κορασίου αλλὰ καθευδεῖ· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ·

²⁵ Οτε δὲ εἶξε βλῆθη ο οχλός εἰσελθὼν εκρατησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς
καὶ ηγερθη το κορασίου· ²⁶ καὶ εἶη λίθεν η φημη αὐτῇ εἰς ολην την
γην εκείνην·

²⁷ Καὶ παραγούστε εκείθεν τῷ ἴντονούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶς
κραζούστες καὶ λεγούστες ελεησον ημάς σε δάδ·

²⁸ Ελθοντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσηλθόντος αὐτῷ οι τυφλοὶ δεομένοις
καὶ λεγει αὐτοῖς ο ἴς· πιστεύετε οτι δύναμαι [fol. 13] τούτο
ποιησαι·

Λεγουσιν αὐτῷ ναι κέ· ²⁹ τοτε ηὕπτο τῶν οφθαλμῶν αὐτῶν λε-
γων κατα τὴν πιστήν υμῶν γενηθῆτω υμῖν ³⁰ καὶ παραχρῆμα ανεῳ-
χθῆσαν αὐτῶν οι οφθαλμοί·

Καὶ ενεβριμησατο αὐτοῖς ο ἴς λεγων ορατε μηδεις γινωσ-
κετω·

³¹ Οι δὲ εἶξε λογοῦστες διεφημησαν αὐτον εν ολῃ τη γη εκείνη·

³² Αυτῶν δὲ εἶπερχομενων οἶδον προσηγεγκαν αὐτῷ ἀνον κωφον
δαιμονιζομενον· ³³ καὶ εκβληθεντος του δαιμονιου ελαλησεν ο κω-
φος· καὶ εθαυμασαν οι οχλοι λεγούστες οὐδεποτε εφανη ουτως εν
τῷ ἥλι· ³⁴ οι δὲ Φαρισαῖοι εἰλεγον εν τῷ ἀρχοντὶ τῶν δαιμονιῶν
εκβάλλει τα δαιμονια·

³⁵ Καὶ περιπηγεν ο ἴς τας πολεις πασας καὶ τας καμας διδασκαν
εν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρυσσαν το ειαγγελιον τη βασι-
λειας καὶ Θεραπειων πασαν νοσον καὶ πασαν μαλακιαν καὶ πολ-
λοις πκολουθησαν αὐτῷ·

³⁶ Ιδων δὲ τους οχλους εσπλαγχνισθη περι αὐτῶν οτι πσαν εσ-
κυλμενοι καὶ ερριμενοι ωσει προβατα μη εχοντα ποιμενα·

³⁷ Τοτε λεγει τοις μαθηταις αὐτοῦ ο μεν Θερισμος πολυς οι δὲ
εργαται ολιγοι· ³⁸ δεηθῆτε ουν του κα του Θερισμου οπως εκβαλη
εργατας εις τον Θερισμον αυτου·

[Fol. 14] [X.] Καὶ προσκαλεσαμένος τοὺς ἑβ' μαθητὰς αὐτοῦ εδωκεν αὐτοῖς εἶσουσιαν τινεματῶν ακαθαρτῶν ὥστε εκβαλλεῖν αὐτά καὶ θεραπευειν ταῖς νοσοῖς καὶ ταῖς μαλακίαις.

²Ταῦ δὲ δωδεκα ἀποστόλων τα ὄνοματα εστὶν ταῦτα· πρώτος σιμωνος ο λεγομένος πέτρος καὶ ανδρέας ο ἀδελφὸς αὐτοῦ τακωβός ο του ζεβεδεού καὶ ιωαννῆς ο ἀδελφὸς αὐτοῦ ³φιλίππος καὶ βαρθολομεος θωμας καὶ ματθεος α τελωνῆς τακωβός ο του αλφεού καὶ λεβέντος ο επικληθεις Θαδδεος ⁴σιμωνο κανανίτης καὶ ιούδας ο ισκαριώτης ο καὶ ταραδούς αὐτού.

⁵Τούτους τοὺς ἑβ' απεστίλλεν ο ἴς ταραχγυίδας αὐτοῖς λέγων εἰς οδον εθνῶν μη απελθητε καὶ εἰς τολιν σαμαριτῶν μη εισελθητε· ⁶πορευεσθε δε μαλλον πρῶτα τα προβάτα τα απολωλοτα οικου ἤλι· ⁷πορευομενοι δε κηρυσσετε λεγοντες οτι ηγγικεν η βασιλεια των ουνῶν.

⁸Ασθενουντας θεραπευετε νεκρούς εγιρετε λεπρούς καθαρίζετε δαιμονια εκβαλλετε δωρεαν ελαβετε δωρεαν δοτε·

⁹Μη κτησησθε χριστον μηδε αργυρον μηδε χαλκουεις τας ζωνας υμων ¹⁰μη πηραν εις οδον μηδε δύο χιτωνας [fol. 15] μηδε υποδηματα μηδε ραβδους· αξιος γαρ ο εργατης της τροφης αυτου εστὶν·

¹¹Εις ην δ αν τολιν η καιρην εισελθητε εξετασατε τις εν αυτη αξιος εστὶν πάνει μεινατε εως αν εξελθητε·

¹²Εισερχομενοι δε εις την οικιαν ασπασασθε αυτην λεγοντες ειρηνη τω οικω τουτω· ¹³καὶ εαν μεν η η οικια αξια ελθατω η ειρηνη υμων επ αυτην εαν δε μη η αξια η ειρηνη υμων πρῶτα τα ποδῶν υμων·

¹⁴Καὶ ος εαν μη δεξηται υμας μηδε ακουση τους λόγους υμων εξερχομενοι της οικιας η της τολεως εκεινης εκτιναξατε τον κονιορτον των ποδων υμων·

¹⁵Αμην λεγω υμιν ανεκτοτερον εσται γη σοδομων καὶ γομορρας εν ημερα κρισεως η τη τολει εκεινη·

¹⁶Ιδου εγω αποστελλω υμας ως προβάτα εν μεσω λυκων· γινεσθε ουν φρονιμοι ως οι οφεις καὶ ακεραιοι ως αι περιστεραι·

¹⁷Προσεχετε δε απο των ἀνων παραδωσωσιν γαρ υμας εις συνεδρια καὶ εν ταις συναγωγαις αυτων μαστιγωσωσιν υμας ¹⁸καὶ επι πυγεμονας δε καὶ βασιλεις αχθησθε ενεκεν εμου εις μαρτυριον αυτοις καὶ τοις εθνεσιν·

¹⁹ Οταν δε παραδωσωσιν υμας μη μεριμνησητε τως η τι λαλησητε· δοθησεται [fol. 16] γαρ υμιν εν εκεινη τη ωρα τι λαλησετε·
²⁰ ου γαρ υμεις εστε οι λαλουντες αλλα το τινα του προς υμων το λαλουν εν υμιν·

²¹ Παραδωσει δε αδελφος αδελφον *eis* Θανατον και τηρη τεκνου κηι επαναστησονται τεκνα επι γονεις και Θανατωσουσιν αυτους
²² και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων δια το ονομα μου· ο δε υπομεινας *eis* τελος ουτος σωθησεται·

²³ Οταν δε διωκωσιν υμας εν τη πολει ταυτη φευγετε *eis* την αλην· αμην γαρ λεγω υμιν ου μη τελεσητε τας πολεις του ιηλ εως αν ελθη ο υσ του ανου·

²⁴ Ουκ εστιν μαθητης υπερ τον διδασκαλον ουδε δουλος υπερ τον κηι αυτου· ²⁵ αρχετον τω μαθητη ινα γενηται ως ο διδασκαλος αυτου και ο δουλος ως ο κηι αυτου·

Ει τον οικοδεσποτην βεβληθεντι επεκαλεσαν ποσω μαλλον τους οικιακους αυτου· ²⁶ μη ουν φοβηθητε αυτους· ουδεν γαρ εστιν κεκαλυμμενον ο ουκ αποκαλυφθησεται και κρυπτου ο ου γυνωσθησεται·

²⁷ Ο λεγω υμιν εν τη σκοτια ειπατε εν τω φωτι και ο *eis* το ους ακουετε κηρυξατε επι των δωματων· ²⁸ και μη φοβισθε απο των αποκτεινοντων το σωμα την δε ψυχην [fol. 17] μη δυναμενων αποκτιναι· φοβηθητε δε μαλλον τον δυναμενον και την ψυχην και το σωμα απολεσαι εν γεενυη·

²⁹ Ουχι δυο στρουθια ασταριου πωλειται και εν εξ αυτων ου πεσειται επι την γην ανευ του προς υμων ³⁰ υμων δε και αι τριχες της κεφαλης πασαι ηριθμημεναι εισιν· ³¹ μη ουν φοβηθητε πωληων στρουθιων διαφερετε υμεις· ³² πας ουν οστις ομολογησει εν εμοι εμπροσθεν των ανων ομολογησω καγω εν αυτω εμπροσθεν του προς μου του *eis* τοις ουνοις·

³³ Οστις δ αν αρνησηται με εμπροσθεν των ανων αρνησομαι αυτον καγω εμπροσθεν του προς μου του εν ουνοις·

³⁴ Μη νομισητε οτι ηλθον βαλειν ειρηνην επι την γην· ουκ ηλθον βαλειν ειρηνην αλλα μαχαιραν· ³⁵ ηλθον γαρ διχασαι ανον κατα του προς αυτου και Θυγατερα κατα της μπρος αυτης και μυμφην κατα της ωενθερας αυτης ³⁶ και εχθροι του ανου οι οικιακοι αυτου·

³⁷ Ο φιλων πρα η μρα υπερ εμε ουκ εστιν μου αξιος και ο Φι-

λων ὑπὸ η̄ Θυγατερά υπερ εμε οὐκ εσθίν μου αξιος³⁸ καὶ οὐ λαμ-
βανει τον σταυρον αυτου και ακολουθει [fol. 18] οπισω μου οὐκ
εσθίν μου αξιος³⁹

³⁹ Ο ευρων την ψυχην αυτου απολεσει αυτην και ο απολεσας την
ψυχην αυτου ενεκεν εμοι ευρησει αυτην.

⁴⁰ Ο δεχομενος υμας εμε δεχεται και ο εμε δεχομενος δεχεται τον
αποστιλαντα με⁴¹ ο δεχομενος προφητην εις ονομα προφητου μι-
σθον προφητου ληψεται και ο δεχομενος δικαιου εις ονομα δικαιου
μισθον δικαιου ληψεται.

⁴² Και ος εαν ποτιση ενα των μικρων τουτων ποτηριον ψυχρου
μονον εις ονομα μαθητου αμην λεγω υμιν ου μη απολεση τον μισθον
αυτου.

[XI.] Και εγενετο οτε ετελεσεν ο τις διατασσων τοις δωδεκα μα-
θηταις αυτου μετεβη εκειθεν του διδασκειν και κηρυσσειν εν ταις
πολεσιν αυτων.

² Ο δε ιωαννης ακουσας εν τω δεσμωτηριω τα εργα του χυ πεμ-
ψας δυο των μαθητων αυτου ³ ειπεν αυτω· συ ει ο ερχομενος ^η ετε-
ρον προσδοκωμεν· ⁴ και αποκριθεις ο τις ειπεν αυτοις πορευθεντες
απαγγιλατε ιωαννη α ακοντε και βλεπετε· ⁵ τυφλοις αναβλεπουσιν
και χωλοις περιπατουσιν λεπροις καθαριζονται και κωφοις ακουουσιν
και υεκροις εγιρονται και πλωχοις ει[fol. 19]αγγελιζονται· ⁶ και μα-
καριος εσθίν ος εαν μη σκανδαλισθη εν εμοι·

⁷ Τουτων δε πορευομενων πρεστο ο τις λεγειν τοις οχλοις περι
ιωαννου· τι εξηλθετε εις την ερημον Θεασασθαι καλαμον υπο ανε-
μου σαλευομενον· ⁸ αλλα τι εξηλθετε ιδειν ανον εν μαλακοις ιμα-
τιοις ημφιεσμενον· ιδου οι τα μαλακα φορουντες εν τοις οικοις των
βασιλεων εισιν· ⁹ αλλα τι εξηλθετε ιδειν προφητην ναι λεγω
υμιν και περισσοτερου προφητου·

¹⁰ Ουτος γαρ εσθίν περιου γεγραπται· ιδου εγω αποστελλω τον
αγγελον μου προ προσωπου σου ος κατασκευασει την οδον σου
εμπροσθεν σου·

¹¹ Αμην λεγω υμιν ουκ εγηγερται εν γεννητοις γυναικων μειζων
ιωαννου του βαπτιστου· ο δε μικροτερος εν τη βασιλεια των ουνων
μειζων αυτου εσθίν· ¹² απο δε των ημερων ιωαννου του βαπτιστου
εως αρτι η βασιλεια των ουνων βιαζεται και βιασται αρπαζουσιν

αυτην ¹³ ωντες γαρ οι προφῆται και ο νόμος εως ιωαννου προ-
εφητευσαν·

¹⁴ Και εις θελετε δεξασθαι αυτος εστιν ηλιας ο μελλων ερχ[fol. 20]
εσθαι· ¹⁵ ο εχων ατα ακουειν ακουετω·

¹⁶ Τινι δε ομοιωσω την γενεαν ταυτην· ομοια εστιν τωιδιοις κα-
θημενοις εν αγοραις και προσφωνουσιν τοις επαιροις αυτων ¹⁷ και
λεγουσιν ηλησαμεν υμιν και ουκ αρχησασθε εθρηνησαμεν υμιν
και ουκ εκοψασθε· ¹⁸ ηλθεν γαρ ιωαννης ο βαπτιστης μητε αισθιων
μητε πεινων και λεγουσιν δαιμονιον εχει· ¹⁹ ηλθεν ο υς του ανου
αισθιων και πεινων και λεγουσιν ιδου ανος Φαγος και οινοποτης
τελωνων Φιλος και αμαρτωλων· και εδικαιωθη η σοφια απο των
τεκνων αυτης·

²⁰ Τοτε πρξατο ονιδιζειν τας πολεις εν αις εγενοντο αι πλεισταις
δυναμεις αυτου οτι ου μετενοησαν· ²¹ οναι σοι χοραζειν οναι σοι
βηθσαιδαν οτι ει εν τυρω και σιδων εγενοντο αι δυναμεις αι γενο-
μεναι εν υμιν παλαι αν εν σακκω και σποδω μετενοησαν· ²² πλην
λεγω υμιν τυρω και σιδωνι ανεκτοτερον εσται εν ημερα κρισεως η
υμιν· ²³ και σι καπερναουμ μη εως του ανου υψωθηση εως αδου
καταβιβασθηση·

Οτι ει εν ποδομοις εγενοντο αι δυναμεις αι γενομεναι εν σοι
εμειναν αν μεχρι της σημερον· [fol. 21] ²⁴ πλην λεγω υμιν οτι γη
ποδομων ανεκτοτερον εσται εν ημερα κρισεως η σοι·

²⁵ Εν εκεινω τω καιρω αποκριθεισ ο ις ειπεν· εξομολογουμας σοι
περ κε του ανου και της γης οτι απεκριψας ταυτα απο σοφων και
συνετων και απεκαλυψας αυτα υηπιοις· ²⁶ ναι ο πηρ οτι ουτως εγε-
νετο ευδοκια εμπροσθεν σου·

²⁷ Παντα μοι παρεδοθη υπο του προς μου·

Και ουδεις επιγινωσκει τον υν ει μη ο πηρ ουδε τον πρα τις επι-
γινωσκει ει μη ο υς και ω εαν βουληται ο υς απεκαλυψαι·

²⁸ Δευτε προς με ωντες οι κοπιωντες και πεφορτισμενοι καγω
αναπαυσω υμας· ²⁹ αρατε τον ζυγον μου εφ υμας και μαθετε απ
εμου οτι προς ειμι και ταπεινος τη καρδια και ευρηστε αναπαυσιν
ταις ψυχαις υμων· ³⁰ ο γαρ ζυγος μου χρησιος και το φορτιον μου
ελαφρον εστιν·

[XII.] Εν εκεινω τω καιρω επορευθη ο ις τοις σαββασιν δια των

σποριμων οι δε μαθηται αυτου επινασαν και πρέσαντο τιλλειν σταχυας και αισθιειν.² οι δε φαρισαιοι ιδοντες ειπον αυτω ιδου οι μαθηται σου ωσιουσιν ο ουκ εξεστιν ωσιειν εν σαββατω. [fol. 22]

³ ο δε ειπεν αυτοις ουκ ανεγυνωτε τι εποιησεν δαδ οτε επινασεν αυτοις και οι μετ αυτου⁴ τως εισηλθεν εις τον οικον του Θυ και τους αρπους της προθεσεως εφαγεν ους ουκ εξον ην αυτω φαγειν ουδε τοις μετ αυτου ει μη τοις ιερευσιν μονοις.⁵ η ουκ ανεγυνωτε εν τω νομω οτι τοις σαββασιν οι ιερεις εν τω ιερω το σαββατου βεβηλουσιν και αναιτιοι εισιν.

⁶ λεγω δε ιμιν οτι του ιερου μειβων εστιν αδε.⁷ ει δε εγνωκειτε τι εστιν αλεον θελω και ου θυσιαν ουκ αν κατεδικασατε τους αναιτιους.⁸ και γαρ εστιν ο θυ του ανου και του σαββατου.

⁹ Και μεταβας εκειθεν ηλθεν εις την συναγωγην αυτων.¹⁰ και ιδου ην ανος εκει την χειρα εχων ξηραν και επηρωτησαν αυτον λεγοντες ει εξεστιν τοις σαββασιν θεραπευειν ινα κατηγορησωσιν αυτου.

¹¹ Ο δε ειπεν αυτοις τις εσται εξ ιμων ανος οι εξει προβατον εν και εαν εμπεση τουτο τοις σαββασιν εις βοθυνον ουχι κρατησει αυτες και εγερει.¹² ποσω ουν διαφερει ανος προβατον ωστε εξεστιν τοις σαββασιν καλως ωσιειν.

¹³ Τοτε λεγει τω ανω εκτινον [fol. 23] την χειρα σου και εξετινεν και απεκατεστη υγιης ως η αλλη.

¹⁴ Οι δε φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ αυτου εξελθοντες οπως αυτον απολεσωσιν.

¹⁵ Ο δε ισ γνωσ ανεχωρησεν εκειθεν και ηκολουθησαν αυτω οχλοι πολλοι και εθεραπευσεν αυτους παντας.¹⁶ και επετιμησεν αυτοις ινα μη φανερον αυτον ωσιησωσιν¹⁷ οπως πληρωθη το ρηθεν δια ησαιου του προφητου λεγοντος.¹⁸ ιδου ο παις μου ον πρετισα ο αγαπητος εις ον ευδοκησεν η ψυχη μου. Θησω το πανα μου επ αυτου και κρισιν τοις εθνεσιν απαγγελει.¹⁹ ουκ ερισει ουδε κραυγασει ουδε ακουσει τις εν ταις πλατειαις την φωνην αυτου.²⁰ καλαμον συντετριμμενον ου κατεαξει και λινον τυφομενον ου σβεσει εως αν εκβαλη εις νικος την κρισιν²¹ και τω ονοματι αυτου εθνη ελπιουσιν.

³ αυτος] in margine additum eadem manu.

²² Τοτε προσηνεχθη αυτω δαιμονιζομένος τυφλός και κοφος και εθεραπεύσεν αυτον ωστε τον τυφλον και κωφον και λαλειν και βλεπειν.

²³ Και εξιστάντο πάντες οι οχλοι και ελεγον· μητι ουτος εστιν ο ὑπὸ δαδός. ²⁴ οι δε Φαρισαῖοι ακουσαντες εἰπον· ουτος οὐκ εκβάλλει τα δαιμονία εἰ μη εν τῷ [fol. 24] βεβλεψούλ αρχοντι τῶν δαιμονίων.

²⁵ Ειδὼς δέ ο τοις τας ευθυμησεις αυτων ειπεν αυτοις· πάσα βασιλεια μερισθεισα καθ εαυτης ερημουνται και πάσα πόλις η οικια μερισθεισα καθ εαυτης ου σταθησεται. ²⁶ και ει ο στανας τον σταναν εκβάλλει εφεαυτον εμερισθη· πώς ουν σταθησεται η βασιλεια αυτου. ²⁷ και ει εγω εν βεβλεψούλ εκβάλλω τα δαιμονία οι ὑπὸ ιμάν εν τινι εκβάλλουσιν· δια τούτο αυτοι ιμάν εσονται κριται. ²⁸ ει δέ εν τῷ Θύ εγω εκβάλλω τα δαιμονία αρα εφθασεν εφιμας η βασιλεια του Θύ. ²⁹ η πώς δύναται τις εισελθειν εις την οικιαν του ισχυρού και τα σκευη αυτου διαρπασαι εαν μη πρωτον δηση τον ισχυρον και τοτε την οικιαν αυτου διαρπασει.

³⁰ Ο μη αν μετ εμου κατ εμου εστιν και ο μη συναγων μετ εμου σκορπιζει. ³¹ δια τούτο λεγω ιμιν πάσα αμαρτια και βλασφημια αφεθησεται τοις ἄνοις η δε του τῶν βλασφημια ουκ αφεθησεται τοις ἄνοις. ³² και ος αν ειπη λογου κατα του ὑπὸ του ἄνου αφεθησεται αυτω· ος δ αν ειπη κατα του τῶν του [fol. 25] αγιου ουκ αφεθησεται αυτω αντε εν τοιτω τω αιωνι ουτε ειν τω μελλοντι.

³³ Η ποιησατε το δενδρον καλον και τον καρπον αυτου καλον η ποιησατε το δενδρον σαπρον και τον καρπον αυτου σαπρον· εκ γαρ του καρπου το δενδρον γινωσκεται·

³⁴ Γεννηματα αιχιδιων πώς δύνασθε αγαθα λαλειν πουνπρος οντες· εκ γαρ του περισσευματος της καρδιας το στόμα λαλει·

³⁵ Ο αγαθες ἄνος εκ του αγαθου Θησαυρου εκβάλλει τα αγαθα και ο πουνπρος ἄνος εκ του πουνπρου Θησαυρου εκβάλλει πουνπρα·

³⁶ Δεγω δε ιμιν οτι παν ρημα αργου ο εαν λαλησωσιν οι ἄνοι αποδωσωσιν περι αυτου λογου εν ημερα κρισεως. ³⁷ εκ γαρ πων λογων σου δικαιωθητη και εκ πων λογων σου καταδικασθηση·

³⁸ Τοτε απεκριθησαν τινες των γραμματεων και Φαρισαιων λεγοντες· διδασκαλε Θελομεν απο σου σημειον ιδειν·

³⁹ Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις· γενεα πουνπρα και μοιχαλις ση-

μειον επιζητει και σημειον ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειον ιωνα
του ωροφητου.⁴⁰ ωσπερ γαρ ην ιωνας εν τη κοιλια του κητους
[fol. 26] τρις ημερας και τρις νυκτας ουτως εσται ο υς του ανου εν
τη καρδια της γης τρις ημερας και τρις νυκτας.⁴¹ ανδρες γινευιται
αναστησονται εν τη κρισει μετα της γενεας ταυτης και κατακρινουσιν
αυτην οτι μετηνοησαν εις το κηρυγμα ιωνα και ιδου αλειον ιωνα
ωδε.⁴² βασιλισσα νοτου εγερθησεται εν τη κρισει μετα της γενεας
ταυτης και κατακρινει αυτην οτι ηλθεν εκ των αερατων της γης
ακουσαι την σοφιαν σολομωντος και ιδου αλειον σολομωντος ωδε.⁴³
οταν δε το ακαθαρτον τνα εξελθη εκ του ανου διερχεται δι ανυ-
δρων τοπων ζητουν αναπαυσιν και ουχ ευρισκει.⁴⁴ τοτε λεγει·
επιστρεψω εις τον οικον μου οθεν εξηλθον· και ελθων ευρισκει σχο-
λαζοντα και σεσαρωμενον και κεκοσμημενον.⁴⁵ τοτε πορευεται
και παραλαμβανει μεθ εαυτου επιτα ετερα πνευματα πονηροτερα
εαυτου και εισελθοντα κατοικει εκει και γινεται τα εσχατα του ανου
εκεινου χειρονα των πρωτων· ουτως εσται και τη γενεα ταυτη τη
πονηρα.

⁴⁶ Ετι δε αυτου λαλουντος τοις [fol. 27] οχλοις ιδου η μηρ και οι
αδελφοις αυτου ιστηκισαν εξω ζητουντες λαλησαι αυτω.⁴⁷ ειπεν δε
τις αυτω· ιδου η μηρ σου και οι αδελφοι σου εξω εστηκασιν ζη-
τουντες σοι λαλησαι·

⁴⁸ Ο δε αποκριθεις ειπεν τω ειποντι αυτω· τις εστιν η μηρ μου
και τινες εισιν οι αδελφοι μου.⁴⁹ και εκτινας την χειρα αυτου επι
τους μαθητας αυτου ειπεν· ιδου η μηρ μου και οι αδελφοι μου
⁵⁰ οστις γαρ αν ποιηση το θελημα του προς μου του εν ουνοις
αυτος μου αδελφος και αδελφη και μηρ εστιν.

[XIII.] Εν δε τη ημερα εκεινη εξελθων ο ις απο της οικιας
εκαθητο παρα την Θαλασσαν.² και συνηχθησαν προς αυτον οχλοι
πολλοι ωστε αυτον εις το πλοιον εμβαντα καθησθαι και πας ο οχ-
λος επι των αιγιαλον ιστηκει.³ και ελαλησεν αυτοις πολλα εν
παραβολαις λεγων· ιδου εξηλθεν ο σπιρων του σπιραι⁴ και εν
τω σπιρειν αυτον α μεν επεσεν παρα την οδον και ηλθεν τα πετινα
του ουνου και κατεφαγεν αυτα.⁵ αλλα δε επεσεν επι τα πετρωδη

⁴¹ μετηνοησαν] sic.

οπου ουκ ειχεν γην πολλην και ευθεως εξανετιλεν δια το μη εχειν [fol. 28] βαθος γης· ⁶ηλιου δε ανατιλαντος εκαυματισθη και δια το μη εχειν ριζαν εξηρανθη· ⁷αλλα δε επεσεν επι τας ακανθας και ανεβησαν αι ακανθαι και επνιξαν αυτα· ⁸αλλα δε επι την γην την καλην και εδιδου καρπου ο μεν εκατον ο δε εξηκοντα ο δε τριακοντα· ⁹ο εχων ωτα ακουειν ακουετω·

¹⁰Και προσελθοντες οι μαθηται ειπον αυτω· διατι εν παραβολαις λαλεις αυτοις· ¹¹ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις οτι υμιν δεδηται γνωναι τα μυστηρια της βασιλειας των ουνων εκεινοις δε ου δεδοται·

¹²Οσης γαρ εχει δοθησεται αυτω και περισσευθησεται· οσης δε ουκ εχει και ο εχει αρθησεται απ αυτου·

¹³Δια τουτο εν παραβολαις αυτοις λαλω οτι βλεποντες ου βλεπουσιν και ακουοντες ουκ ακουουσιν ουδε συνιουσιν·

¹⁴Και αναπληρουται επ αυτοις η προφητεια ησαιου η λεγουσα· ακοη ακουσετε και ου μη συνητε και βλεποντες βλεψητε και ου μη ιδητε· ¹⁵επαχυνθη γαρ η καρδια του λαου τουτου τοις ασιν αυτων βαρεως ηκουσαν και τους οφθαλμους αυτων εκαμμυσαν· [fol. 29] μηποτε ιδωσιν τοις οφθαλμοις και τοις ασιν ακουσωσιν και τη καρδια συνωσιν και επισηρεψωσιν και ιασωμαι αυτους·

¹⁶Τμων δε μακαριοι οι οφθαλμοι οτι βλεπουσιν και τα ωτα υμων οτι ακουει·

¹⁷Αμην λεγω υμιν οτι πολλοι προφηται και δικαιοι επεθυμησαν ιδειν α βλεπετε και ουκ ειδον και ακουσαι α ακουετε και ουκ ηκουσαν·

¹⁸Τμεις ουν ακουσατε την παραβολην του σπιραντος· ¹⁹παντος ακουουντος του λογου της βασιλειας και μη συνιεντος ερχεται ο πονηρος και αρπαζει το εσπαρμενον εν τη καρδια αυτου· ουτος εστιν ο παρα την οδον σπαρεις· ²⁰ο δε επι τα πετρωδη σπαρεις ουτος εστιν ο του λογου ακουων και ευθυς μετα χαρας λαμβανων αυτον ²¹ουκ εχει δε ριζαν εν εαυτω αλλα προσκαιρος εστιν· γενομενης δε Θλιψεως η διωγμου δια τον λογον ευθυς σκανδαλιζεται· ²²ο δε εις τας ακανθας σπαρεις ουτος εστιν ο τον λογον ακουων και η μεριμνα του αιωνος τουτου και η απατη του πλουτου συμπνιγει τον λογον και ακαρπος γινεται· ²³ο δε επι την γην [fol. 30] την καλην σπαρεις ουτος εστιν ο τον λογον ακουων και

συνεισ ος δη καρποφορει και ποιει ο μεν εκατον ο δε εξηκουντα ο δε τριακοντα.

²⁴ Αλλην παραβολην παρεθηκεν αυτοις λεγων· ωμοιωθη η βασιλεια των ουνων ανω σπιρουντι καλον σπερμα εν τω αυρω αυτου·

²⁵ Εν δε τω καθευδειν τους ανους ηλθεν αυτου ο εχθρος και εσπιρεν ζιζανια ανα μεσον του σιτου και απηλθεν· ²⁶ οτε δε εβλαστησεν ο χορτος και καρπον εποιησεν τοτε εφανη τα ζιζανια· ²⁷ προσελθοντες δε οι δουλοι του οικοδεσποτου ειπον αυτω· κε ουχι καλον σπερμα εσπιρας εν τω σω αυρω ποθεν ουν εχει τα ζιζανια ²⁸ ο δε εφη αυτοις εχθρος ανος τουτο εποιησεν· οι δε δουλοι ειπον αυτω θελεις ουν απελθοντες συλλεξωμεν αυτα· ²⁹ ο δε εφη ου μηποτε συλλεγοντες τα ζιζανια εκριζωσητε αμα αυτοις του σιτου· ³⁰ αφετε συναυξανεσθαι αμφοτερα μεχρις του θερισμου και εν καιρω του θερισμου ερω τοις θερισταις· συλλεξατε πρωτον τα ζιζανια [fol. 31] και δησατε αυτα δεσμας προς το κατακαυσαι αυτα του δε σειτον συναγαγετε εις την αποθηκη μου·

³¹ Αλλην παραβολην παρεθηκεν αυτοις λεγων· ομοια εστιν η βασιλεια των ουνων κοκκινα σιναπεως ον λαβων ανος εσπιρεν εν τω αυρω αυτου ³² ο μικροτερον μεν εστιν παντων των σπερματων οταν δε αυξηθη μειζον των λαχανων εστιν και γινεται δενδρον αστελθειν τα πετινα του ουνου και κατασκηνουν εν τοις κλαδοις αυτου·

³³ Αλλην παραβολην ελαλησεν αυτοις· ομοια εστιν η βασιλεια των ουνων ζυμη ην λαβουσα γυνη ενεκρυψεν εις αλευρου σατα τρια εως ου εξυμαθη ολον·

³⁴ Ταυτα παντα ελαλησεν ο ισ εν παραβολαις τοις οχλοις και χωρις παραβολης ουκ ελαλει αυτοις ³⁵ οπως πληρωθη το ρυθεν δια του προφητου λεγοντος· ανοιξω εν παραβολαις το στομα μου ερευξομαι κεκρυμμενα απο καταβολης κοσμου·

³⁶ Τοτε αφεις τους οχλους ηλθεν εις την οικιαν ο ισ και προσηλθον αυτω οι μαθηται αυτου λεγοντες· Φρασον ημιν την πα[fol. 32]ραβολην των ζιζανιων του αυρου· ³⁷ ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις· ο σπιρων το καλον σπερμα εστιν ο υσ του ανου ³⁸ ο δε αυρος εστιν ο κοσμος το δε καλον σπερμα ουτοι εισιν οι υιοι της βασιλειας τα δε ζιζανια εισιν οι υιοι του πουνηρου· ³⁹ ο δε εχθρος ο σπιρας αυτα εστιν ο διαβολος ο δε θερισμος συντελια του αιωνος εστιν οι δε θερισται αγγελοι εισιν·

⁴⁰ Ωσπέρ ουν συλλεγεται τα ζιζανια και τυρι καὶ εται οιτων
εσται εν τη συντελια του αιωνος τουτου. ⁴¹ αποστελει ο θεος του ανου
τους αγγελους αυτου και συλλεξωσιν εκ της βασιλειας αυτου ταντα
τα σκανδαλα και τους ποιουντας την ανομιαν. ⁴² και βαλουσιν αν-
τους εις την καμινον του πυρος. εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρι-
γμος των οδοντων.

⁴³ Τοτε οι δικαιοι εκλαμψωσιν ως ο ηλιος εν τη βασιλεια του
πυρος αυτων. ο εχων ώτα ακουειν ακουετω.

⁴⁴ Παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουνων. Θησαυρω κεκριμ-
μενω εν τω αυρω ον ευρων ανος εκρυψεν και απο της χαρας αυτου
υπαγει και ταντα οσα [fol. 33] εχει τωλει και αγοραζει του
αυρον εκεινον. ⁴⁵ παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουνων ανω
εμπορω ζητουντι καλους μαργαριτας ⁴⁶ ος ευρων ενα πολυτιμον
μαργαριτην απελθων πεπρακει ταντα οσα ειχει και πυροφαν
αυτον.

⁴⁷ Παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουνων σαγηνη βληθειση εις
την Θαλασσαν και εκ ταντος γενους συναγαγουση. ⁴⁸ ην ατε επλη-
ρωθη αναβιβασαντες αυτην επι τον αιγιαλον και καθισαντες συνε-
λεξαν τα καλα εις αγγια τα δε σαπρα εξω εβαλον.

⁴⁹ Ουτως εσται εν τη συντελια του αιωνος. εξελευσονται οι αγ-
γελοι και αφοριουσιν τους πονηρους εκ μεσου των δικαιων ⁵⁰ και
βαλουσιν αυτους εις την καμινον του πυρος. εκει εσται ο κλαυ-
θμος και ο βριγμος των οδοντων.

⁵¹ Λεγει αυτοις ο ισ συνηκατε ταντα ταντα. λεγουσιν αυτω ναι
κε. ⁵² ο δε ειπεν αυτοις δια τουτο πας γραμματευς μαθητευθεις
εις την βασιλειαν των ουνων ομοιος εστιν ανω οικοδεσποτη οστις
εκβαλλει εκ του Θησαυρου αυτου καινα και παλαια.

⁵³ Και εγενετο οτε [fol. 34] ετελεσεν ο ισ παραβολας ταν-
τα μετηρεν εκειθεν ⁵⁴ και ελθων εις την πατριδα αυτου εδιδασκεν
αυτους εν τη συναγωγη αυτων ωστε εκπληττεσθαι αυτους και λε-
γειν. ποθεν τουτα η σοφια αυτη και αι δυναμεις. ⁵⁵ ουχ αυτος
εστιν ο του τεκτονος θεος. ουχι η μηρ αυτου λεγεται μαριαμ και οι
αδελφοι αι του ιακωβος και ιωσης και σιμων και ιουδας ⁵⁶ και αι
αδελφαι αυτου ουχι πασαι προς ημας εισιν. ποθεν ουν τουτα
ταντα ταντα. ⁵⁷ και εσκανδαλιζοντο εν αυτω.

Ο δε ισ ειπεν αυτοις. ουχ εστιν προφητης ατιμος ει μη εν τη

πατρίδι αυτου και εν τη οικίᾳ αυτου¹ και ουκ εποιησεν εκει δύ-
ναμεις πόλλας δια την απιστίαν αυτων²

[XIV.] Εν εκεινω τω καιρω πήσυσεν ηρώδης ο τετραρχης την
ακοην την³ και ειπεν τοις παισι⁴ αυτου· μητι ουτος εστιν ιωαννης
ο βαπτιστης ον εγω απενεφαλισα αυτος ηγερθη απο των νεκρων
και δια τουτο αι δυναμεις ενεργουσιν εν αυτω⁵

³Ο γαρ ηρώδης κρατησας τον ιωαννην εδησεν αυτον και εθετο
εν τη [fol. 35] Φιλακη δια πρωδιαδα την γυναικα φιλιππου του
αδελφου αυτου⁶ ελεγεν γαρ αυτω ο ιωαννης ουκ εξεστιν σοι
εχειν αυτην⁷ και θελων αυτον αποκτιναι εφοβηθη του οχλου στι
ως προφητην αυτον ειχον⁸

⁹Γενεσιων δε αγομενων του ηρωδου αρχησατο η Θυγατηρ της
ηρωδιαδος εν τω μεσω και πρεσειν τω ηρωδη¹⁰ οθεν μεθ ορκου
ομολογησεν αυτη δουναι ο εαν αιτησηται¹¹ ⁸η δε προβιβασθεισα
υπο της μρος αυτης δος μοι φησιν αδε επι πινακι την κεφαλην
ιωαννου του βαπτιστου¹² ⁹και ελυπηθη ο βασιλευς δια δε τους ορ-
κους και τους συνανακειμενους έκελευσεν δοθηναι¹³ ¹⁰και πεμψας
απενεφαλισεν τον ιωαννην εν τη Φιλακη¹⁴ ¹¹και πνεχθη η κεφαλη
αυτου επι πινακι και εδοθη τω κορασιω και ηνεγκεν τη μρι αυτης¹⁵
¹²και προσελθοντες οι μαθηται αυτου ηραν το σωμα και εθαψαν
αυτο και ελθοντες απηγιλαν τω την

¹³Ακουσας δε ο της ανεχωρησεν εκειθεν εν πλοιω εις ερημον το-
που κατ ιδιαν¹⁶ και ακουσαντες οι οχλαι πηκολουθησαν αυτω [fol. 36]
ωεζη απο των πολεων¹⁷

¹⁴Και εξελθων ο της ιδεν πόλιν οχλου και εσπλαγχνισθη επ αυ-
τους και εθεραπευσεν τους αρρωστους αυτων¹⁸

¹⁵Οψιας δε γενομενης προσηλθον αυτω οι μαθηται αυτου λε-
γουντες· ερημος εστιν ο τοπος και η ωρα ηδη παρηλθεν· απολυσον
τους οχλους ινα απελθοντες εις τας καμας αγορασωσιν εαυτοις βρα-
ματα¹⁹ ¹⁶ο δε της ειπεν αυτοις ου χριαν εχουσιν απελθειν δοτε
αυτοις υμεις Φαγειν²⁰ ¹⁷οι δε λεγουσιν αυτω ουκ εχομεν αδε ει μη
πεντε αρτους και δυο ιχθυας²¹ ¹⁸ο δε ειπεν Φερετε μοι αυτους αδε²²
¹⁹και κελευσας τους οχλους ανακλιθηναι επι του χορτου λαβων τους
πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας αναβλεψας εις τον ουνον ευλο-
γησεν και κλασας εδωκεν τοις μαθηταις τους αρτους οι δε μαθηται

τοις οχλοις.²⁰ καὶ εφαγον ταῦτες καὶ εχορτασθησαν καὶ πραν τὸ περισσευον τῶν κλασμάτων δωδεκα κοφίνους πληρεῖς.²¹ οἱ δὲ ασθιούντες ησαν αὐτὸς ὡσεὶ πεντακισχιλίοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιών.^[fol. 37] ²² καὶ εὐθέως ηναγκάσεν τοὺς μαθητὰς εμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προαγεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν εἴς οὐ απολιστη τοὺς οχλούς.

²³ Καὶ απολιστας τοὺς οχλούς ανεβῆ εἰς τὸ πρός κατὰ ίδιαν προσευξασθαι σταδίους πολλούς απέχον απὸ τῆς γῆς.

Οψίας δὲ γενομένης μονος ην εκεὶ²⁴ τὸ δὲ πλοῖον ηδὴ μεσον τῆς Θαλασσῆς ην βασανιζόμενον υπὸ τῶν κυμάτων ην γαρ εναντίος ο ανεμός αὐτοῖς.²⁵ Τετάρτη δὲ φυλακή της νυκτὸς απηλθεν πρὸς αὐτούς ο τὸ περιπάτων επὶ τὴν θαλασσὴν.²⁶ ιδούτες δὲ αὐτον οι μαθηταὶ επὶ τὴν θαλασσὴν περιπατοῦντα επαραχθησαν λεγούντες οτι Φαντασμα εστιν καὶ απὸ τοῦ φόβου εκράξαν.²⁷ εὐθέως δὲ ελαλησεν αὐτοῖς ο τὸ λεγων. Θαρσίτε εγώ εἰμι μη φοβισθεί.

²⁸ Αποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ο πετρός εἶπεν. καὶ εἰ σὺ εἰ κελευσον με ελθειν πρὸς σὲ επὶ τὰ ιδατα.²⁹ ο δὲ εἶπεν ελθε. καὶ κατέβας απὸ τοῦ πλοῖου ο πετρός περιεπατησεν επὶ τὰ ιδατα ελθειν πρὸς τὸν τὸν.³⁰ βλεπὼν δὲ τὸν ανεμόν ισχυρὸν εφοβηθη καὶ αρξαμένος^[fol. 38] καταπαυτίζεσθαι εκράξειν λεγων. καὶ σωσον με.³¹ εὐθέως δὲ ο τὸ εκτίνας την χειρα επελαβετο αὐτον καὶ λεγει αὐτῳ ολιγοπιστε εις τι εδιστασας.

³² Καὶ εμβαντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον εκοπασεν ο ανεμός³³ οι δὲ εν τῷ πλοιῳ ελθούτες προσεκυνησαν αὐτῷ λεγούτες. αληθώς θν τὸν ει.³⁴ καὶ διαπερασαντες ηλθον επὶ τὴν γῆν εἰς γεννησαρεῖ.

³⁵ Καὶ επιγυνούτες αὐτὸν οι αὐτὸς του τοπου εκείνου απεστίλλαν εἰς ολην την περιχώρον εκείνην καὶ προσηνεγκαν αὐτῷ παντας τοὺς κακῶς εχούτας³⁶ καὶ παρεκαλούντας αὐτὸν ινα καν μονον αψωντας τον κρασπέδον του ιματιου αὐτον. καὶ οσοτ ηψαντο διεσωθησαν.

[XV.] Τοτε προσερχονται τω τὸν οι απὸ ιεροσολυμων γραμματεις καὶ Φαρισαιοι λεγούτες. ² διατι οι μαθηται σου παραβαινουσιν την παραδοσιν των πρεσβυτερων. οι γαρ οι πλοιονται τας χειρας αυτων οταν αρτον αισθιωσιν.

³ Ο δὲ αποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. διατι καὶ υμεις παραβαινετε την εντολην του θν δια την παραδοσιν υμων. ⁴ ο γαρ θν ενε-[fol. 39]

τιλατο λεγων· τιμα τον ῷρα σου και την ῷρα και ο κακολογων
ῷρα η ῷρα Θανατω τελευτατω· ⁵ιμεις δε λεγετε οι εαν ειπη τω
ῷρι η τη ῷρι κορβαν ο εστιν δωρον ο εαν εξ εμου αφεληθης και
ου μη τιμηση τον ῷρα αυτου και την ῷρα αυτου· ⁶και ηκυρωσατε
την ευτολην του Θυ δια την παραδοσιν υμων· ⁷υποκριται καλως
προεφητευσεν περι υμων ησαιας λεγων· ⁸εγγιζει μοι ο λαος ουτος
τω στοματι αυτων και τοις χειλεσιν με τιμα η δε καρδια αυτων
πορρω απεχει απ εμου ⁹ματην δε σεβονται με διδασκοντες διδασ-
καλιας ενταλματα ἄνων.

¹⁰Και προσκαλεσαμενος τον οχλον ειπεν αυτοις· ακουετε και
συνιετε· ¹¹ου το εισερχομενον εις το στομα κοινοι τον ἄνων αλλα
το εκπορευομενον εκ του στοματος τουτο κοινοι τον ἄνων.

¹²Τοτε προσελθοντες οι μαθηται αυτου ειπον αυτω· οιδας οτι οι
Φαρισαιοι ακουσαντες τον λογον εσκανδαλισθησαν.

¹³Ο δε αποκριθεις ειπεν πασα φυτια ην ουκ εφυτευσεν ο ῷρος
μου ο ὄνυμας [fol. 40] εκριζωθησεται·

¹⁴Αφετε αυτους· οδηγοι εισιν τυφλοι τυφλων· τυφλος δε τυφλον
εαν οδηγη αμφοτεροι εις βοθυνον εμπεσουνται·

¹⁵Αποκριθεις δε ο πετρος ειπεν αυτω· Φρασον ημιν την παρα-
βολην ταυτην· ¹⁶ο δε ἰς ειπεν ακμην και υμεις ασυνετοι εστε·

¹⁷ουπω νοιτε οτι παν το εισπορευομενον εις το στομα εις την κοι-
λιαν χωρει και εις αφεδρωνα εκβαλλεται· ¹⁸τα δε εκπορευομενα
εκ του στοματος εκ της καρδιας εξερχεται κακεινα κοινοι τον ἄνων·

¹⁹εκ γαρ της καρδιας εξερχονται διαλογισμοι πονηροι φονοι μοι-
χειαι πορνειαι κλοπαι ψευδομαρτυριαι βλασφημιαι· ²⁰ταυτα εστιν
τα κοινουντα τον ἄνων το δε ανιπλοις χερσιν φαγειν οι κοινοι τον
ἄνων·

²¹Και εξελθων εκειθεν ο ἴς ανεχωρησεν εις τα μερη τυρου και
σιδωνος· ²²και ιδου γυνη χαναναια απο των οριων εκεινων εξελ-
θουσα εκραγυασεν αυτω λεγουσα· ελεησον με κε νε δαδη η Θυγα-
τηρ μου κακως δαιμονιζεται· ²³ο δε ουκ απεκριθη [fol. 41] αυτη
λογον· και προσελθοντες οι μαθηται πρωτων αυτου λεγοντες απο-
λυσον αυτην οτι κραζει οπισθεν ημων·

²⁴Ο δε αποκριθεις ειπεν· ουκ απεσταλην ει μη εις τα προβατα
τα απολωλοτα οικου ἰηλ·

²⁵Η δε ελθουσα προσεκυνησεν αυτω λεγουσα κε βοηθει μοι·

²⁶ Ο δε αποκριθεις ειπεν· ουκ εστιν καλον λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις· ²⁷ η δε ειπεν ναι κε και γαρ τα κυναρια αισθιει απο των ψιχιων των πιπιλοντων απο της τραπεζης των κυριων αυτων·

²⁸ Τοτε αποκριθεις ο ις ειπεν αυτη· ω γυναι μεγαλη σου η ασθησις γενηθητω σοι αως Θελεις· και ιαθη η Θυγατηρ αυτης απο της αρας εκεινης·

²⁹ Και μεταβας εκειθεν ο ις ηλθεν παρα την Θαλασσαν της γαλιλαιας και αναβας εις το ορος εκαθητο εκει· ³⁰ και προσηλθον αυτω οχλοι πολλοι εχοντες μεθ εαυτων χωλους τυφλους κωφους κυλλους και ετερους πολλους και ερριψαν αυτους παρα τους ποδας του ιν και εμεραπευσεν αυτους· ³¹ αστε τον οχλον Θαυμασαι βλε-[fol. 42] ποντας κωφους ακουοντας κυλλους υγιεις χωλους περιπατουντας και τυφλους βλεποντας και εδοξασαν τον θνητην·

³² Ο δε ις προσκαλεσαμενος τους μαθητας αυτου ειπεν· σπλαγχνιζομαι επι τον οχλον οτι ηδη ημεραι τρις προσμενουσιν μοι και ουκ εχουσιν τι φαγωσιν και απολυσαι αυτους ιησοις οι Θελω μηποτε εκλιθωσιν εν τη οδω· ³³ και λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου· ποθεν ημιν εν ερημια αρτοι τοσουτοις αστε χορτασαι οχλον τοσουτους· ³⁴ και λεγει αυτοις ο ις ποσους αρτους εχετε· οι δε ειπον επιτα και ολιγα ιχθυδια·

³⁵ Και εκελευσεν τοις οχλοις αναπεσειν επι την γην ³⁶ και λαβαιν τους επιτα αρτους και τους ιχθυας ευχαριστησας εκλασεν και εδωκεν τοις μαθηταις αυτου οι δε μαθηταις τω οχλω· ³⁷ και εφαγον παντες και εχορτασθησαν και ηραν το περισσευον των κλασματων επιτα σπυριδας πληρεις· ³⁸ οι δε αισθιοντες ησαν τετρακισχιλιοι ανδρες χωρις [fol. 43] γυναικων και παιδιων·

³⁹ Και απολυσας τους οχλους ενεβη εις το πλοιον και ηλθεν εις τα ορια μαγδαλα· [XVI.] και προσελθοντες οι Φαρισαιοι και σαδδουκαιοι πειραζοντες επηρωτησαν αυτον σημειον εκ του ουνου επιδιξαι αυτοις·

⁴⁰ Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις· οψιας γενομενης λεγετε ευδια πυρραζει γαρ ο ουνος· ⁴¹ και πρωι σημερον χειμων πυρραζει γαρ σινγυναζων ο ουνος· υποκριται το μεν προσωπον του ουνου γινωσ-

XVI, ³ δε τα] sic: δε enim additum est a scriba in fine linea post τα.

κετε διακρινειν δε τα σημεια των καιρων ου δινασθε⁴ ο δε αποκρι-
θεις ειπεν αυτοις· γενεα πονηρα και μοιχαλις σημειου επιζητει και
σημειου ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειου ιωνα του προφητου·
και καταλιπων αυτους απηλθειν·⁵ και ελθοντες οι μαθηται αυτου εις
το περαν επελαθοντο αρτους λαβειν·

⁶ Ο δε ις ειπεν αυτοις· ορατε και προσεχετε απο της ζυμης των
Φαρισαιων και σαδδουκαιων·

⁷ Οι δε διελογιζοντο λεγοντες οτι αρτους ουκ ελαθομεν·⁸ γνους
δε ο ις [fol. 14] ειπεν αυτοις τι διαλογιζεσθε εν εαυτοις ολιγοπι-
στοις οτι αρτους ουκ ελαβετε·⁹ ουπω νοιτε ουδε μυημονευετε τους
πεντε αρτους των πεντακισχιλιων και ποσους κοφινους ελαβετε·
¹⁰ ουδε τους επ' ια αρτους των τετρακισχιλιων και ποσας σπιριδας
ελαβετε·¹¹ πως ου νοιτε οτι οι περι αρτου ειπον υμιν προσεχειν
απο της ζυμης των Φαρισαιων και σαδδουκαιων·¹² τοτε συνηκαν
οτι ουκ ειπεν προσεχειν απο της ζυμης του αρτου αλλα απο της
διδαχης των Φαρισαιων και σαδδουκαιων·

¹³ Ελθων δε ο ις εις τα μερη καισαριας της φιλιππου πρωτα
τους μαθητας αυτου λεγων· τινα με λεγουσιν οι αιοι ειναι τον υν
του ανου·¹⁴ οι δε ειπον· οι μεν ιωαννην του βαπτιστην αλλοι δε
ηλιαν ετεροις δε ιερεμιαν η ενα των προφητων·¹⁵ λεγει αυτοις υμεις
δε τινα με λεγετε ειναι·

¹⁶ Αποκριθεις δε σιμων πετρος ειπεν· συ ει ο χσ ο υς του θν
του ζωντος·¹⁷ και αποκριθεις ις ειπεν αυτω· μακαριος ει σιμων
βαρια ιωνα οτι σαρξ και αιμα ουκ απεκαλυ[fol. 45]ψεν σοι αλλ ο
πηρ μου ο εν τοις ουνοις·¹⁸ καγω δε σοι λεγω οτι συ ει πετρος
και επι ταυτη τη πετρα οικοδομησω μου την εκκλησιαν και πυλαι
αδου ου κατισχυσουσιν αυτης·¹⁹ και δωσω σοι τας κλεις της βασι-
λειας των ουνων και οσα εαν δησης επι της γης εσται δεδεμενα ειν
τοις ουνοις και οσα εαν λυσης επι της γης εσται λελυμενα ειν τοις
ουνοις·

²⁰ Τοτε διεστιλατο τοις μαθηταις αυτου ιω μηδενι ειπωσιν οτι
αυτος εστιν ο χσ·²¹ απο τοτε ηρξατο ο ις δεικνυειν τοις μαθηταις
αυτου οτι δει αυτον απελθειν εις ιεροσολυμα και πολλα παθειν απο

¹⁴ ιερεμιαν] desinit linea ultima columnæ tertiae hujus folii in iere; adseri-
bitur autem illud mihi a scriba paulo subtus lineam.

των ἀρεσκείας και αρχιερεών και γραμμάτων του λαοῦ και
ἀποκτανθῆναι και τη τρίτη ημέρα εγερθῆναι·

²²Καὶ προσλαβόμενος αὐτούς οἱ πετροί πρέστατο επιτίμαν αὐτῷ
λεγαν· ἐλεῶ σοι καὶ οὐ μη εστίς σοι τούτο· ²³οὐδὲ στραφεῖς εἰπεν
τῷ πετρῷ· ὑπάγε οπισσώ μου σατανὰ σκανδαλον μου εἰ οὐτὶ οὐ
φρονεῖς τὰ του Θεοῦ ἄλλα τὰ τῶν ἀνῶν·

²⁴Τότε οὗτος εἶπεν [fol. 46] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἰ τις θελεῖ
οπισσώ μου ελθεῖν απαρυπνασθεῖν εαυτον καὶ αρατὸν τον σταύρον αυ-
τοῦ καὶ ακολουθεῖστα μοι· ²⁵οὐδὲ γαρ αὐτὴν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
σωσαί απολεσθεῖ αὐτην οὐδὲ αὐτὴν ψυχὴν αὐτοῦ ενεκεν
εμού ευρησθεῖ αὐτην·

²⁶Τι γαρ ὁ φέλησθη ἀνός εαν τον κοσμον ολον κερδησθη την δε
ψυχην αυτου ζημιωθη· η τε δωσεις ἀνός ανταλλαγμα της ψυχης
αυτου·

²⁷Μελλει γαρ οὗτος του ἀνού ερχεσθαι εν τῃ δοξῃ του προσώπου αυτου
μετα των αγγελων αυτου και τοτε αποδωσει εκαστῳ κατα την
πραξιν αυτου·

²⁸Αμην αμην λεγω ιμιν εισιν τινες οδε εστίωτες οιτινες ου μη
γεισωνται θανατου εως αν ιδωσιν τον οὐν του ἀνού ερχομενον εν τῃ
βασιλειᾳ αυτου·

[XVII.] Καὶ εγενετο μεθημέρας εξ παραλαμβανει οὗτος τον πε-
τρον και τακωβον και τωανην τον αδελφον αυτου και αναφερει
αυτους εις ορος υψηλον κατιδιαν ²και μετεμορφωθη εμπροσθεν
αυτων και ελαμψει το [fol. 47] προσωπον αυτου ως ο ηλιος τα δε
ιματια αυτου εγενετο λευκα ως το φως· ³και ιδου αφθησαν αυτοις
μωσης και ηλιας μετ αυτου συνλαλουντες· ⁴αποκριθεις δε ο πετρος
ειπεν τω ιν· καὶ καλον εστιν ημας οδε ειναι· ει θελεις ποιησομεν
οδε τρις σκηνας συ μιαν και μωση μιαν και ηλια μιαν· ⁵ετι αυ-
του λαλουντος ιδου νεφελη φωτεινη επεσκιασεν αυτους και ιδου
φωνη εκ της νεφελης λεγουσα ουτος εστιν ο οὗτος μου ο αγαπητος
εν α ευδοκησα αυτου ακουετε· ⁶και ακουσαντες οι μαθηται επεσαν
επι προσωπον αυτων και εφοβηθησαν σφοδρα· ⁷και προσελθων ο
οὗτος ηψατο αυτων και ειπεν· εγερθητε και μη φοβισθε· ⁸επαραντες
δε τους οφθαλμους αυτων οιδενα ιδον ει μη τον ιν μονον·

⁹Και καταβαινοντων αυτων εκ του ορους ενετιλατο αυτοις ο οὗ-

λεγων· μηδενι ειπητε το οραμα εως ου ο υς του ανου εκ νεκρων αναστη·

¹⁰Και επηρωτησαν αυτον [fol. 48] οι μαθηται αυτου λεγοντες· τι ουν οι γραμματεις λεγουσιν οτι ηλιαν δει ελθειν πρωτον·

¹¹Ο δε ις αποκριθεις ειπεν αυτοις· ηλιας μεν ερχεται πρωτον και αποκαταστησει ταντα· ¹²λεγω ότι ιμιν οτι ηλιας ηδη ηλθειν και ουκ επεγνωσαν αυτον αλλ εποιησαν εν αυτω ασα ηθελησαν ουτως και ο υς του ανου μελλει τασχειν υπ αυτων· ¹³τοτε συνηκαν οι μαθηται οτι περι των ιωαννου του βαπτιστου ειπεν αυτοις·

¹⁴Και ελθοντων αυτων προς τον οχλον προσηλθειν αυτω ανος γουνιπετων αυτον ¹⁵και λεγων· κε ελεησον μου τον ιιον οτι σεληνιαζεται και κακως τασχει· πολλακις γαρ πιπλει εις το πιρ και πολλακις εις το ιδωρ ¹⁶και προσηνεγκα αυτον τοις μαθηταις σου και ουκ ηδυνηθησαν αυτον θεραπευσαι·

¹⁷Αποκριθεις δε ο ις ειπεν· ω γενεα πονηρα και διεστραμμενη εως ποτε εσομαι μεθ ιμιων· εως ποτε ανεξομαι ιμιων· Φερετε μου αυτον ωδε· ¹⁸και επετιμησεν αυτω ο ις λεγων εξελθε [fol. 49] και εξηλθει απ αυτου το δαιμονιον και εθεραπευθη ο παις απο της πρας εκεινης·

¹⁹Τοτε προσελθοντες οι μαθηται τω ιν κατ ιδιαν ειπον· διατι ημεις ουκ ηδυνηθημεν εκβαλειν αυτο· ²⁰ο δε ις ειπεν αυτοις δια την απιστιαν ιμιων·

Αμην γαρ λεγω ιμιν εαν εχητε πιστιν ως κοκκον σιναπεως ερειτε τω ορει τουτω μεταβηθι ειντειθεν εκει και μεταβησεται και ουδεν αδυνατησει ιμιν ²¹τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και ιησια· ²²αναστρεφομενων δε αυτων εν τη γαλιλαια ειπεν αυτοις ο ις· μελλει ο υς του ανου παραδιδοσθαι εις χειρας ανων ²³και αποκτενουσιν αυτον και τη τριτη ημερα εγερθησεται· και ελυπηθησαν σφοδρα·

²⁴Ελθοντων δε αυτων εις καπερναοιμ προσηλθον τω πετρω οι τα διδραχμα λαμβανοντες και ειπον· ο διδασκαλος ιμιων ου τελει τα διδραχμα· ²⁵λεγει ναι· και οτε εισηλθειν εις την οικιαν προεθασεν αυτον ο ις [fol. 50] λεγων· τι σοι δοκει σιμων οι βασιλεις της γης απο τινων λαμβανουσιν τελη η κηνσον απο των ιιων αυτων η απο των αλλοτριων· ²⁶λεγει αυτω ο πετρος απο των αλλοτριων·

Ἐφη αυτῷ οὗτος ἀραγε εἰλευθεροὶ εἰσιν οἱ νικοὶ.²⁷ ἥτις μὴ σκανδαλισῶμεν αὐτοὺς πορευθεῖς εἰς τὴν Θαλασσαν βαλε αγκισθρον καὶ τὸν αναβάτα πρωτον ιχθυν ἄρον καὶ ανοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρησεῖς σταθῆρα· εκεινον λαβὼν δος αὐτοῖς αὐτὶς ερμου καὶ σοῦ.

[XVIII.] Εν εκεινῃ τῇ ὥρᾳ προσηλθον οἱ μαθηται τῶν ἀλεγούντες· τοις αρα μειζων εστὶν εἰς τὴν βασιλεια τῶν οὐνῶν.

²Καὶ προσκαλεσαμένος οὗτος τῶν παιδίον εστήσεν αὐτὸν εἰς μεσων αὐτῶν³ καὶ εἰπεν· αμην λεγω υμιν εαν μη στραφῆτε καὶ γενησθε ὡς τὰ παιδία οὐ μη εισελθῆτε εἰς τὴν βασιλειαν τῶν οὐνῶν.⁴ οστὶς ουν ταπινωσῃ εαυτον ὡς τὸ παιδίον τούτο ουτος εστὶν ο μειζων εἰς τὴν βασιλεια τῶν οὐνῶν.

⁵Καὶ ος εαν δεξηται παιδίον [fol. 51] τοιούτον εν επι τῷ ονοματι μου εμε δεχεται·

⁶Ος δ αν σκανδαλισῃ ενα τῶν μικρων τουτων τῶν πιστευοντων εἰς εμε συμφερει αυτῳ ινα κρεμασθη μιλος ονικος επι τον τραχηλον αυτου καὶ καταποντισθη εν τῷ πελαγει της Θαλασσης.⁷ ουαι τῷ κοσμῳ απο τῶν σκανδαλων· αναγκη γαρ ελθειν τα σκανδαλα πλην ουαι τῷ αὐτῷ εκεινῳ δι ου το σκανδαλον ερχεται.

⁸Ει δε η χειρ σου η ο πουσ σου σκανδαλιζει σε εκκοφον αυτα και βαλε απο σου· καλον σοι εστὶν εισελθειν εἰς τὴν ζωην χωλον η κυλλον η δυο χειρας η δυο ποδας εχοντα βληθηναι εἰς τὸ πυρ το αιωνιον.

⁹Καὶ ει οφθαλμος σου σκανδαλιζει σε εξελε αυτον και βαλε απο σου· καλον σοι εστὶν μονοφθαλμον εἰς τὴν ζωην εισελθειν η δυο οφθαλμους εχοντα βληθηναι εἰς τὴν γεεννāν του πυρος.

¹⁰Ορατε μη καταφρονησητε ενος τῶν μικρων τουτων τῶν πιστευοντων εἰς εμε· λεγω γαρ υμιν [fol. 52] οτι οι αγγελοις αυτῶν εν οὐνοισ δια παντος βλεπουσιν τὸ προσωπον του πυρος μου του εν τοις οὐνοισ.¹¹ ηλθεν γαρ ο θεος του αὐτού σωσαι τό απολωλος.

¹²Τι δε υμιν δοκει· εαν γενηται τινι αὐτῷ εκατον προβατα και πλανηθη εν εξ αυτων ουχι αφεις τα ευνευηκονταεννεα επι τα ορη πορευθεις ζητει το πλανωμενον.¹³ καὶ εαν γενηται ευρειν αυτο αμην λεγω υμιν οτι χαιρει επ αυτω μαλλον η επι τοις ευνευηκονταεννεα τοις μη πεπλανημενοις.¹⁴ ουτως ουκ εστὶν Θελημα εμπρο-

σθεν του ώρος υμων του εν ούνοις ινα αποληται ις των μικρων τουτων.

¹⁵ Εαν δε αμαρτηση εις σε ο αδελφος σου υπαγε και ελεγξου αυτον μεταξυ σου και αυτου μονου· εαν σου ακουση εκερδησας τον αδελφον σου· ¹⁶ εαν δε μη ακουση παραλαβε μετα σου ετι ενα η δυο ινα επι στοματος δυο μαρτυρων η τριων σταθη παν ρημα· ¹⁷ εαν δε παρακουση αυτων ειπε τη εκκλησια· [fol. 53] εαν δε και της εκκλησιας παρακουση εστια σοι ασπερ ο εθνικος και ο τελωνης·

¹⁸ Αμην λεγω υμιν οσα εαν δησητε επι της γης εσται δεδεμενα εν τω ουνω και οσα εαν λυσητε επι της γης εσται λελυμενα εν τω ουνω.

¹⁹ Παλιν αμην λεγω υμιν οτι εαν δυο υμων συμφωνησωσιν επι της γης περι παντος πραγματος ου εαν αιτησωνται γενησεται αυτοις παρα του ώρος μου του εν ούνοις· ²⁰ ου γαρ εισιν δυο η τρεις συνηγμενοι εις το εμον ονομα εκει ειμι εν μεσω αυτων·

²¹ Τοτε προσελθων αυτω ο πετρος ειπεν· κε ποσανις αμαρτησει εις εμε ο αδελφος μου και αφησω αυτω· εως επιλακις· ²² λεγει αυτω ο ις· ου λεγω σοι εως επιλακις αλλ εως εβδομηκοντακις επιλα.

²³ Δια τουτο αμοιωθη η βασιλεια των ουνων ανω βασιλει ο ηθελησεν συναραι λογου μετα των δουλων αυτου· ²⁴ αρξαμενον δε αυτου συναιρειν προσηνεχθη αυτω***

[Fol. 54] [XIX]*** αυτον και λεγοντες αυτω· ει εξστιν ανω απολυσαι την γυναικα αυτου κατα πασαν αιτιαν· ⁴ ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις· ουκ ανεγυνωτε οτι ο ποιησας απ αρχης αρσεν και Θηλυ εποιησεν αυτους⁵ και ειπεν· ενεκεν τουτου καταλειψει ανος του ώρα αυτου και την μρα και προσκολληθησεται τη γυναικι αυτου και εσονται οι δυο εις σαρκα μιαν· ⁶ αστε ουκετι εισιν δυο αλλα σαρξ μια· ο ουν ο Θεος συνεζευξεν ανος μη χωριζετω·

⁷ Λεγουσιν αυτω· τι ουν μωσης ενετιλατο δευτας βιβλιον αποστασιου και απολυσαι αυτην·

⁸ Λεγει αυτοις ο ις οτι μωσης προς την σκληροναρδιαν υμων επετρεψεν υμιν απολυσαι τας γυναικας υμων απ αρχης δε ου γεγονεν ουτως·

XVIII, ⁹ αυτω} inde lacuna duorum foliorum.

“Λεγω δε υμιν οτι ος αν μαθηται την γυναικα αυτου παρ εκτο λογου επι πτωνιας και γαμηση αλλην μοιχαται και ο απολελυμενη γαμων μοι [fol. 55] χαται·

10 Λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου· ει ουτως εστιν η αιτια του ανου μετα της γυναικος ου συμφερει γαμησαι·

11 Ο δε ειπεν αυτοις· ου παντες χωρουσιν του λογου τουτου αλλα οις δεδοταις· 12 εισιν γαρ ευνουχοι οιτινες εκ ποιλιας προς εγεννηθησαν ουτως και εισιν ευνουχοι οιτινες ευνουχισθησαν υπο των ανων και εισιν ευνουχοι οιτινες ευνουχισταν εαυτους δια την βασιλειαν των ουνων· ο δυναμενος χωρειν χωριτω·

13 Τοτε προσηνεχθη αυτω παιδια ινα τας χειρας επιβη αυτοις και προσευξηται· οι δε μαθηται επετιμησαν αυτοις·

14 Ο δε ισ ειπεν· αφετε τα παιδια και μη κωλυετε αυτα ελθειν προς με· των γαρ τοιουτων εστιν η βασιλεια των ουνων· 15 και επιβεις αυτοις τας χειρας επορευθη εκειθεν·

16 Και ιδου ισ προσελθων ειπεν αυτω· διδασκαλε α [fol. 56] γαθε τι αγαθον ποιησω ινα εχω ζωην αιωνιον·

17 Ο δε ειπεν αυτω· τι με λεγεις αγαθον· ουδεις αγαθος ει μη ισ ο Θεος· ει δε θελεις εισελθειν εις την ζωην τηρησον τας εντολας·

18 Λεγει αυτω ποιας· ο δε ισ ειπεν· το ου φονευσης ου μοιχευσης ου κλεψης ου ψευδομαρτυρησης 19 τιμα του πρα και την μρα και αγαπησεις του πλησιου σου ως σεαυτον·

20 Λεγει αυτω ο νεανισκος· ταυτα παντα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου· τι ετι υστερω·

21 Εφη αυτω ο ισ· ει θελεις τελειος ειναι υπαγε πωλησου σου τα υπαρχοντα και δος πιλωχοις και εξεις θησαυρον εν ουνω και δευρο ακολουθει μοι·

22 Ακουσας δε ο νεανισκος του λογου απηλθεν λυπουμενος· ην γαρ εχων κτηματα πολλα·

23 Ο δε ισ ειπεν τοις μαθηταις αυτου· αμην λεγω υμιν οτι δυσκολως πλουσιος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουνων·

24 Παλιν δε λεγω υμιν [fol. 57] ευκοπωτερον εστιν καμηλον δια πρυτανιας ραφιδος εισελθειν η πλουσιον εις την βασιλειαν του Θου εισελθειν·

25 Ακουσαντες δε οι μαθηται εξεπλησσοντο σφοδρα λεγοντες·

τις αρα δυναται σωθηναι. ²⁶ εμβλεψας δε ο ισ ειπεν αυτοις *ταρα*
ανοις τουτο αδυνατον εστιν *ταρα* δε Θω *ταντα* δυνατα εστιν.

²⁷ Τοτε αποκριθεις ο *τετρας* ειπεν αυτωιδους ημεις αφηκαμεν
ταντα και ηκολουθησαμεν σοις *τι αρα εσται ημιν*.

²⁸ Ο δε ισ ειπεν αυτοις αμην λεγω υμιν οτι ιμεις οι ακολουθη-
σαντες μοι εν τη *ταλιγγενεσια* σταν καθιση ο υς του ανου επι
Θρονου δοξης αυτου καθεσθησοθαι και ιμεις επι δωδεκα Θρονους
κρινοντες τας δωδεκα φυλας του ιηλ.

²⁹ Και *τας οστις αφηκεν οικιας* η αδελφους η αδελφας η μρα η
τρα η γυναικα η τεκνα η αυρους ενεκεν του ονοματος μου εκα-
τοντα πλασιονα λημψεται και ζωην αιωνιον κλη[fol. 58]ρονο-
μησει.

³⁰ Πολλοι δε εσονται *τρωτοι εσχατοι* και *εσχατοι τρωτοι*.

[XX.] Ομοια γαρ εστιν η βασιλεια των συνων ανω οικοδεσ-
ποτη οστις εξηλθεν αμα *τρωι* μισθωσασθαι εργατας εις τον αμ-
πελωνα αυτου. ² συμφωνησας δε μετα των εργατων εκ δηναριου
την ημεραν απεστιλεν αυτους εις τον αμπελωνα αυτου. ³ και εξελ-
θων *τερι* την τριτην ωραν ιδεν αλλους εστωτας εν τη αγορα αργους.
⁴ κακεινοις ειπεν ιπαγετε και ιμεις εις τον αμπελωνα και ο εαν η
δικαιον δωσω υμιν. ⁵ οι δε απηλθον.

Παλιν εξελθων *τερι* εκτην ωραν και ενατην εποιησεν *ωσαυτως*.

⁶ Περι δε την ενδεκατην ωραν εξελθων ευρεν αλλους εστωτας εν
τη αγορα αργους και λεγει αυτοις *τι αδε εστηκατε ολην την ημε-
ραν αργοι*. ⁷ λεγουσιν αυτω *οτι ουδεις ημας εμισθωσατο*.

Λεγει αυτοις ιπαγετε και ιμεις εις τον αμπελωνα και ο εαν
η δικαιον [fol. 59] ληψεσθε.

⁸ Οψιας δε γενομενης λεγει ο υς του αμπελωνος τω επιτροπω
αυτου *καλεσον τους εργατας και αποδος αυτοις τον μισθον αρξα-
μενος απο των εσχατων εως των τρωτων*.

⁹ Και ελθοντες οι *τερι* την ενδεκατην ωραν ελαβον ανα δηνα-
ριουν. ¹⁰ ελθοντες δε οι *τρωτοι* ενομισαν οτι *ταλειονα λημψονται*
και ελαβον και αυτοι ανα δηναριουν.

¹¹ *λαβοντες δε εγογγυζον κατα του οικοδεσποτου* ¹² λεγοντες οτι
ουτοις οι εσχατοι μιαν ωραν εποιησαν και ισους ημιν αυτους εποιη-
σας τοις βασιλασσαι το βαρος της ημερας και του καισωνα.

¹³Ο δε αποκριθεὶς εἶπεν εὐ οὐτῶν· εταίρε οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφωνησάς μοι· ¹⁴αρὸν τὸ σὸν καὶ υπαγε· Θελῶ δὲ τοιτῷ τῷ εσχατῷ δουναι ὡς καὶ σοι· ¹⁵η οὐκ εἶσθιν ποιησαὶ ο Θελῶ εν τοῖς εμοῖς η ο οφθαλμός σου πανηρός εσθιν· οτι εγώ αγαθός εἰμι· ¹⁶οὗτοις εσονται οι εσχατοὶ πρωτοὶ καὶ [fol. 60] οι πρωτοὶ εσχατοὶ πολλοὶ γαρ εἰσιν κλητοὶ ολιγοὶ δὲ εκλεκτοὶ·

¹⁷Καὶ αναβαίνων οἱ τοι εἰς iεροσολύμα παρελαβεν τοὺς δωδεκα μαθητὰς καὶ ιδιαν εν τῇ οδῷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ιδοι αναβαίνομεν εἰς iεροσολύμα καὶ ο τοι τοῦ ἀνού παραδοθῆσεται τοῖς αρχιερευσιν καὶ γραμματευσιν καὶ κατακρινουσιν αὐτον Θανατῷ ¹⁹καὶ παραδωσιν αὐτον τοῖς εθνεσιν εἰς τὸ εμπαῖξαι καὶ μαστιγωσαι καὶ σταυρωσαι καὶ τῇ τρίτῃ ημέρᾳ αναστῆσεται·

²⁰Τοτε προσηλθεν αυτῷ η μηρ τῶν οἰων ζεβδεον μετα τῶν οἰων αὐτῆς πρόσκυνουσα καὶ αιτουσα τι πάρ αὐτον·

²¹Ο δε εἶπεν αὐτῷ· τι Θελεις· λεγει αὐτῷ· εἶπε οὐα καθισωσιν οιοι ο δυο οιοι μου η εκ δεξιῶν σου καὶ η εξ ευωνυμῶν σου εν τῇ βασιλείᾳ σου·

²²Αποκριθεὶς δε ο τοι εἶπεν· οὐκ οἰδατε τι αιτισθε· δυνασθε πιειν τὸ ποτηρίον ο εγώ μελλω πεινειν η [fol. 61] τὸ βαπτίσμα ο εγώ βαπτίζομαι βαπτίσθηναι·

Λεγουσιν αυτῷ δυναμεθα· ²³καὶ λεγει αὐτοῖς· το μεν ποτηρίον μου πειεσθε καὶ τὸ βαπτίσμα ο εγώ βαπτίζομαι βαπτίσθησθε το δε καθισαι εκ δεξιῶν μου καὶ εξ ευωνυμῶν μου οὐκ εσθιν εμον τοιτῷ δουναι αλλ οις ητοιμασθαι υπο του προσ μου·

²⁴Καὶ ακούσαντες οι δεκα ηγανάκτησαν περι τῶν δυο αδελφῶν·

²⁵Ο δε τοι προσκαλεσαμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἰδατε οτι οι αρχοντες τῶν εθνῶν κατακυριευσιν αὐτον καὶ οι μεγαλοι κατεξουσιαζουσιν αὐτῶν· ²⁶οὐχ οὗτοις δε εσται εν ομιν αλλα οι εαν Θελη εν ομιν μεγας γενεσθαι εσται ομων διακονος ²⁷καὶ οι εαν Θελη εν ομιν ειναι πρωτος εσται ομων δουλος·

²⁸Ωσπερ ο τοι τοῦ ἀνού οὐκ ηλθεν διακονηθηαι αλλα διακονησαι καὶ δουναι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων· ομεις δε ζητιτε εκ μικρου αυξησαι καὶ εκ μειζονος ελαττων [fol. 62] ειναι εισερχομενοι δε καὶ παρακληθεντες διπνησαι μη εις τους εἶχοντας τοπους ανακλινεσθε μηποτε ενδοξωτερος σου επελθη καὶ προσελθων ο διπνοκλητωρ ειπη σοι ετι κατω χωρι καὶ καταισχυνθηση· εαν δε

αναπεσης εις τον ητίωνα τοπον επελθη σου ητίων ερει σοι ο διπνο-
κλητωρ αγε ετι ανω και εσται σοι τουτο χρησιμωτερον·

²⁹ Εκπορευομενων αυτων απο ιεριχω ηκολουθησεν αυτω οχλος
τολυς· ³⁰ και ίδου δυο τυφλοις καθημενοι παρα την οδον ακουσαντες
οτι *τις* παραγει εκραξαι λεγοντες· ελεησον ημας *κε* ιιε *δαδ*· ³¹ ο
δε οχλος επετιμησεν αυτοις ινα σιωπησωσιν· οι δε μειζον εκρα-
γαζον λεγοντες· ελεησον ημας *κε* ιιε *δαδ*· ³² και στας ο *τις* εφωνησεν
αυτους και ειπεν· τι Θελετε ποιησω ιμιν· ³³ λεγουσιν, αυτω· *κε*
ινα ανοιχθωσιν ημων οι οφθαλμοι· ³⁴ σπλαγχνισθεις δε ο *τις*
[fol. 63] ηψατο των οφθαλμων αυτων και ευθεως ανεβλεψαν αυτων
οι οφθαλμοι και ηκολουθησαν αυτω·

[XXI.] Και οτε ηγγισαν εις ιεροσολυμα και ηλθον εις βηθφαγη
και βηθανιαν προς το ορος των ελαιων τοτε ο *τις* απεστιλεν δυο μα-
θητας ² λεγων αυτοις· πορευθητε εις την καμην την κατεναυτι
ιμων και ευθεως εισπορευομενοι ευρηστε ονον δεδεμενην και πωλουν
μετ αυτης· λυσαντες αγαγετε μοι ³ και εαν τις ιμιν ειπη τι ερειτε
οτι ο *κε* αυτων χριαν εχει ευθεως δε αποστελλει αυτους αδε·

⁴ Τουτο δε ολον γεγονεν ινα πληρωθη το ρηθεν δια του προ-
φητου λεγοντος· ⁵ ειπατε τη Θυγατρι σειων· ίδου ο βασιλευς σου
ερχεται πρωις και επιβεβηκως επι ονον και πωλουν ιιον *υποζυ-*
γιου.

⁶ Πορευθεντες δε οι μαθηται και ποιησαντες καθως προσεταξεν
αυτοις ο *τις* ⁷ ηγαγον την ονον και των πωλουν και επεθηκαν επ αυ-
τον τα ιματια [fol. 64] αυτων και επεκαθιστεν επανω αυτων· ⁸ ο
δε πλειστος οχλος εστρωσαν τα ιματια αυτων εν τη οδω αλλοι δε
εκοπλοι κλαδους απο των δενδρων και εστρωνυν εν τη οδω·

⁹ Οι δε οχλοι οι προαγοντες και οι ακολουθουντες εκραζον λεγον-
τες· ωσαννα τω *υω δαδ* ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι *κι*
ωσαννα εν τοις *υψιστοις*· απηντων δε αυτω πολλοι χαιροντες και
δοξαζοντες τον *Θν* περι παντων αν ιδον·

¹⁰ Και εισελθοντος αυτου εις ιεροσολυμα εσισθη πασα η πολις
λεγουσα· τις εστιν ουτος· ¹¹ οι δε οχλοι ελεγον· ουτος εστιν *τις* ο
προφητης ο απο ναζαρετ της γαλιλαιας·

¹² Και εισηλθεν ο *τις* εις το ιερον του *Θν* και εξεβαλεν παντας
τους πωλουντας και αγοραζοντας εν τω ιερω και τας τραπεζας των

κολλυβιστῶν κατεσῆρεψεν καὶ τὰς καθεδρὰς τῶν πωλουντῶν τὰς
περιστέρας.¹³ καὶ λεγει αὐτοῖς· γεγραπται [fol. 65] ο ὥκος μου
οὗκος προσευχῆς κληθῆσεται υμεῖς δὲ αὐτὸν εποιησατε σπηλαιον
ληστῶν.

¹⁴ Καὶ προσηλθον αὐτῷ χαλοὶ καὶ τυφλοὶ εν τῷ ιερῷ καὶ εθερά-
πευσεν αὐτούς.

¹⁵ Ιδούτες δὲ οἱ αρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ Θαυμασία α
εποιησεν καὶ τοὺς παιδάς πραζοῦτας εν τῷ ιερῷ καὶ λεγούτας ωσαννα
τῷ ὑπὸ δαδ ηγανάκτησαν¹⁶ καὶ εἰπον αὐτῷ· ακούεις τι οὗτοι λε-
γούσιν·

Ο δέ ἴσ λεγει αὐτοῖς ναι· οὐδεποτε ανεγυνωτε οτι εκ στοματος
υηπιῶν καὶ Θηλαζούτων κατηρτισω αινον·

¹⁷ Καὶ καταλειπων αὐτούς εξηλθεν εξώ τῆς πόλεως εἰς βηθανίαν
καὶ ηὐλισθη εκει·¹⁸ πρωιας δὲ επαναγων εἰς τὴν πόλιν επινασεν
¹⁹ καὶ ιδων συκην μιαν επι τῆς οδού ηλθεν επ αυτην καὶ ουδεν ευρεν
εν αυτῃ ει μη φυλλα μονον καὶ λεγει αυτῃ· μηκετι εκ σου καρπος
γενηται εις τον αιωνα· καὶ εξηρανθη παραχρη[fol. 66]μα η συκη·
²⁰ καὶ ιδούτες οι μαθηται εθαυμασαν λεγούτες· πως παραχρημα
εξηρανθη η συκη·

²¹ Αποκριθεις δε ο ἴσ ειπεν αὐτοῖς· αμην λεγω υμιν εαν εχητε
πιστιν ως κοκκον σιναπεως καὶ μη διακριθητε ου μονον το της συ-
κης ποιησετε αλλα καν τω ορει τουτω ειπητε αρθητι καὶ βληθητι
εις την θαλασσαν γενησεται·

²² Καὶ παντα οσα αν αιτησητε εν τῃ προσευχῃ πιστευοντες
λημψεσθε·²³ καὶ ελθοντος αυτου εις το ιερον προσηλθον αυτῷ δι-
δασκοντι οι αρχιερεῖς καὶ οι πρεσβύτεροι του λαου λεγούτες· εν
ποια εξουσιᾳ ταυτα ποιεις η τις σοι εδωκεν την εξουσιαν ταυ-
την·

²⁴ Αποκριθεις δε ο ἴσ ειπεν αὐτοῖς· ερωτησω υμας καγω ενα
λογον ον εαν ειπητε μοι καγω υμιν ερω εν ποια εξουσιᾳ ταυτα
ποιω·²⁵ το βαπτισμα ιωαννου ποθεν ην εξ ουνου η εξ ανων· οι δε
διελογιζοντο παρ εαυτοις λεγ[fol. 67]οντες· εαν ειπωμεν εξ ουνου
ερει ημιν· διατι ουν ουκ επιστευσατε αυτῳ·²⁶ εαν δε ειπωμεν εξ
ανων φοβουμεθα τον οχλον παντες γαρ εχουσιν τον ιωαννην ως
προφητην·

¹⁹ η συκη] η additum est supra lineam.

²⁷Καὶ αποκριθεῖτε τῷ ἐν εἰπον· οὐκ οἰδαμεν· εφη αὐτοῖς καὶ αὐτοῖς· οὐδὲ εγω λεγω σμιν εν τοια εξουσίᾳ ταυτα τοια.

²⁸Τι δέ υμιν δοκει· αὐτὸς τις εἰχεν τεκνα δύο καὶ προσελθων τω πρωτω ειπεν· τεκνον υπαγε σημερον εργάζου εν τω αμπελωνι μου· ²⁹ο δε αποκριθεις ειπεν ου Θελω· υστερον δε μεταμεληθεις απηλθεν·

³⁰Καὶ προσελθων τω ετερω ειπεν ωσαυτως· ο δε αποκριθεις ειπεν εγω κε· και ουκ απηλθεν· ³¹τις εκ των δύο εποιησεν το Θελημα του προς λεγουσιν αυτω ο πρωτος· λεγει αυτοις ο ίσ· αμην λεγω υμιν οτι οι τελωναι και αι πορναι προαγουσιν υμας εις την βασιλειαν του Θυ· ³²ηλθεν γαρ προς [fol. 68] υμας ιωαννης εν οδω δικαιοσυνης και ουκ επιστευσατε αυτω· οι δε τελωναι και αι πορναι επιστευσαν αυτω· υμεις δε ιδοντες ουδε μετεμεληθητε υστερον του πιστευσαι αυτω·

³³Αλλην παραβολην ακουσατε· αὐτὸς ην οικοδεσποτης οσις εφιτευσεν αμπελωνα και Φραγμον αυτω περιεθηκεν και αρυζεν εν αυτω ληνον και ακοδομησεν πιργον και εξεδοτο αυτον γεωργοις και απεδημησεν· ³⁴οτε δε ηγγισεν ο καιρος των καρπων απεστιλεν τους δουλους αυτου προς τους γεωργους λαβειν τους καρπους αυτου·

³⁵Καὶ λαβοντες οι γεωργοι τους δουλους αυτου ον μεν εδιραν ον δε απεκτιναν ον δε ελιθοβολησαν·

³⁶Παλιν απεστιλεν αλλους δουλους πλειονας των πρωτων και εποιησαν αυτοις ωσαυτως· ³⁷υστερον δε απεστι[fol. 69]λεν προς αυτους του υπ αυτου λεγων· εντραπησονται του υπ μου· ³⁸οι δε γεωργοις ιδοντες του υπ ειπον εν εαυτοις· ουτος εστιν ο κληρονομος· δευτε αποκτινωμεν αυτον και ημων εσται η κληρονομια·

³⁹Καὶ λαβοντες αυτον εξεβαλον εξω του αμπελωνος και απεκτιναν· ⁴⁰οταν ουν ελθη ο κα του αμπελωνος τι ποιησει τοις γεωργοις εκεινοις·

⁴¹Λεγουσιν αυτω· κακους κακως απολεσει αυτους και του αμπελωνα εκδοσεται αλλοις γεωργοις οιτινες αποδωσουσιν αυτω τους καρπους εν τοις καιροις αυτων·

⁴²Λεγει αυτοις ο ίσ· ουδεποτε ανεγυνωτε εν ταις γραφαις· λιθον ον απεδοκιμασαν οι οικοδομουντες ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας· παρα κα εγενετο αυτη και εστιν θαυμαστη εν οφθαλμοις ημων·

⁴³ Δια τουτο λεγω υμιν οτι αρθησεται αφ υμων η βασιλεια του

Θυ και [fol. 70] δοθησεται εθνει ποιουντι τους καρπους αυτης.

⁴⁴ και ο ωεσων επι του λιθου τουτου συνθλασθησεται· εφ ον δ αν
ωεση λικησει αυτου·

⁴⁵ Και ακουσαντες οι αρχιερεις και οι Φαρισαιοι τας παραβολας
αυτου εγνωσαν οτι περι συτων λεγει· ⁴⁶ και ζητουντες αυτον κρα-
τησαι εφοβηθησαν τους οχλους επειδη ως προφητην αυτον ειχον·

[XXII.] Και αποκριθεις ο ις παλιν ειπεν αυτοις εν παραβολαις
λεγων· ² ωμοιωθη η βασιλεια των ουνων ανω βασιλει αστις εποιη-
σεν γαμους τω νω αυτου· ³ και απεστιλεν τους δουλους αυτου ειπειν
τοις κεκλημενοις εις τους γαμους και ουκ ηθελον ελθειν· ⁴ παλιν
απεστιλεν αλλους δουλους λεγων· ειπατε τοις κεκλημενοις· ιδου το
αριστον μου ητοιμασα οι ταυροι μου και τα σιτιστα τεθυμενα και
παντα ετοιμα· δευτε εις [fol. 71] τους γαμους· ⁵ οι δε αμελησαντες
απηλθον ο μεν εις τον ιδιον αγρον ο δε επι την εμποριαν αυτου
⁶ οι δε λοιποι κρατησαντες τους δουλους αυτου ιβρισαν και απε-
κτιναν·

⁷ Και ακουσας ο βασιλευς εκεινος αργισθη και πεμψας τα σηρα-
τευματα αυτου απωλεσεν τους φονεις εκεινους και την πολιν αυτων
ενεπρησεν·

⁸ Τοτε λεγει τοις δουλοις αυτου· ο μεν γαμος ετοιμος εστιν οι
δε κεκλημενοι ουκ ησαν αξιοι· ⁹ πορευεσθε ουν επι τας διεξοδους
των οδων και οσους αν ευρητε καλεσατε εις τους γαμους·

¹⁰ Και εξελθοντες οι δουλοι εκεινοι εις τας οδους συνηγαγον παν-
τας οσους ευρουν πονηρους τε και αγαθους και επλησθη ο γαμος
ανακειμενων·

¹¹ Εισελθων δε ο βασιλευς Θεασασθαι τους ανακειμενους ιδεν
εκει ανον ουκ ενδεδυμενον ενδυμα γαμου· [fol. 72] ¹² και λεγει
αυτω· εταιρε πως εισηλθες αδε μη εχων ενδυμα γαμου· ο δε εφι-
μωθη· ¹³ τοτε ειπεν ο βασιλευς τοις διακονοις· δησαντες αυτου
χειρας και ποδας αρατε αυτον και εκβαλετε εις το σκοτος το εξω-
τερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδουντων· ¹⁴ πολ-
λοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι·

¹⁵ Τοτε πορευθεντες οι Φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον οπως αυτον
παγιδευσωσιν εν λογω·

¹⁶Καὶ αποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν ηρωδίανων λεγούντες· δίδασκαλε οἰδαμεν οτι αληθῆς εἰ καὶ τὴν οδὸν τοῦ Θεοῦ εν αληθείᾳ δίδασκεις καὶ οὐ μελεῖ σοι ἡερὶ οὐδενός οὐ γαρ βλεπεις εἰς ὄφροσωπον ἀνῶν· ¹⁷εἰπε οὖν ημῖν τι σοι δοκεῖ· εἶδος ή δουναι κῆνσον καὶ σαρὶ η οὐ·

¹⁸Γνοὺς δὲ οἱ οὗ τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἰπεν· τι με πειράζετε υποκριταῖς· ¹⁹επιδιξάτε μοι τὸ νομισμα του κῆνσου· οἱ δὲ ὄφροσυγκαν αὐτῷ δηναρίουν· ²⁰καὶ λεγει [fol. 73] αὐτοῖς· τίνος η ἵκων αὐτῇ καὶ η επιγραφή· ²¹λεγούσιν αὐτῷ καὶ σαρος· τοτε λεγει αὐτοῖς οἱ οὗ· αποδοτε οὖν τα καὶ σαρος καὶ σαρὶ καὶ τα του Θεοῦ τα Θῶ· ²²καὶ ακούσαντες εθαυμασαν καὶ καταλειπούντες αὐτον απῆλθον·

²³Εν εκεινῃ τη ημερα ὄφροσυλθον αὐτῷ σαδδούκαιοι οι λεγούντες μη ειναι αναστασιν καὶ επηρωτησαν αὐτον ²⁴λεγούντες· δίδασκαλε μωσῆς εἰπεν· εαν τις αποθανῃ μη εχων τεκνα επιγαμβρευσει ο αδελφος αὐτου την γυναικα αὐτου καὶ αναστησει σπερμα τω αδελφω αὐτου· ²⁵ησαν δε παρ ημιν επία αδελφοι καὶ ο ὄφρωτος γημας ετελευτησεν καὶ μη εχων σπερμα αφηκεν την γυναικα αὐτου τω αδελφω αὐτου· ²⁶ομοιως καὶ ο δευτερος καὶ ο τριτος εως των επία·

²⁷Τοιερον δε παντων απεθανεν καὶ η γυνη· ²⁸εν τη οὖν αναστασει τίνος των επία εσται γυνη παντες γαρ εσχον αὐτην·

²⁹Αποκριθεις δὲ οἱ οὗ εἰπεν αὐτοῖς· ὥλανασθε μη ειδοτες τας [fol. 74] γραφας μηδε την δυναμιν του Θεοῦ· ³⁰εν γαρ τη αναστασει ουτε γαμουσιν ουτε εκγαμιζονται αλλ οι αγγελοι του Θεοῦ εν ουνω εισιν·

³¹Περι δε της αναστασεως των νεκρῶν ουκ ανεγυνωτε το ρηθεν ομιν υπο του Θεοῦ λεγοντος· ³²εγω ειμι ο Θεος αβρααμ καὶ ο Θεος ισαακ καὶ ο Θεος ιακωβ· ουκ εστιν ο Θεος Θεος νεκρον αλλα ζωντων· ³³καὶ ακουσαντες οι οχλοι εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αὐτου·

³⁴Οι δε φαρισαιοι ακουσαντες οτι εφιμωσεν τους σαδδούκαιους συνηχθησαν επι το αυτο·

³⁵Καὶ επηρωτησεν οἱ εξ αὐτῶν νομικος πειράζων αὐτον καὶ λεγων· ³⁶δίδασκαλε ποια εντολη μεγαλη εν τω νομῳ·

³⁷Ο δε οἱ εφη αὐτῷ· αγαπησεις καὶ τον Θεον σου εν ολῃ τη καρδιᾳ σου καὶ εν ολῃ τη ψυχῃ σου καὶ εν ολῃ τη διανοιᾳ σου· ³⁸αυτη

εστιν η πρωτη και μεγαλη εντολη · ³⁹ δευτερα δε ομοια αυτη · αγαπησεις του αλησιον σου ως εαυτου · ⁴⁰ εν ταυταις ταις δυσιν εντολαις ολος ο νομος και οι προφηται [fol. 75] κρεμανται ·

⁴¹ Συνηγμενων δε των Φαρισαιων επηρωτησεν αυτους ο ⁴² λεγων · τι ιμιν δοκει περι του χυτινος ⁴³ εστιν · λεγουσιν αυτων δαδ.

⁴³ Λεγει αυτοις · ως ουν ⁴⁴ δαδ εν των ⁴⁵ αυτον καλει λεγων · ειπεν ο ⁴⁶ τω ⁴⁷ κω μου καθου εκ δεξιων μου εως αν Θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου · ει ουν ⁴⁸ δαδ καλει αυτον ⁴⁹ ως ⁵⁰ αυτου εστιν ·

⁴⁶ Και ουδεις εδυνατο αυτοις αποκριθηναι λογουν ουδε επολμησεν της απ εκεινης της πμερας επερωτησαι αυτον ουκετι ·

[XXIII.] Τοτε ο ⁵¹ ελαλησεν τοις οχλοις και τοις μαθηταις αυτου ⁵² λεγων · επι της μωσεως καθεδρας εκαθισαν οι γραμματεις και οι Φαρισαιοι · ⁵³ παντα ουν οσα αν ειπωσιν ιμιν τηρειτε κατα δε τα εργα αυτων μη ποιειτε · λεγουσιν γαρ και οι ποιουσιν ·

⁵⁴ Δεσμευουσιν γαρ Φορτια βαρεα και δισβαστακτα και επιτιθεασιν επι τους ωκους των ⁵⁵ ανων τω δε δακτυλω αυτων ου Θελου^{***} [fol. 76] οτι καταισθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι · δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα ·

⁵⁶ Ουαι δε ιμιν γραμματεις και Φαρισαιοι υποκριται οτι κλιετε την βασιλειαν των ⁵⁷ ουνων εμπροσθεν των ⁵⁸ ανων · ιμεις γαρ ουκ εισερχεσθε ουδε τους εισερχομενους αφιετε εισελθειν ·

⁵⁹ Ουαι ιμιν γραμματεις και Φαρισαιοι υποκριται οτι περιαγετε την Θαλασσαν και την Εηραν του ποιησαι ενα προσηλυτον και οταν γενηται ποιειτε αυτον ⁶⁰ γεεννης διπλοτερον ιμων ·

⁶¹ Ουαι ιμιν οδηγοι τυφλοι οι λεγοντες · οι αν ομοση εν τω ναω ουδεν εστιν οι δ αν ομοση εν τω χρισω του ναου οφιλει · ⁶² μαροι και τυφλοι · τις γαρ μειζων εστιν ο χρισος η ο ναος ο αγιαζων του χρισον · ⁶³ και οι εαν ομοση εν τω Θυσιαστηριω ουδεν εστιν οι δ αν ομοση εν τω δωρω τω επανω αυτου οφιλει · ⁶⁴ μαροι και τυφλοι ·

XXII ³⁹ ως εαυτου] sic.

XXIII ⁴ Θελου...] explicit fol. 75; deficit fol. unum; incipit XXIII ¹³ in : οτι.

τι γαρ μείζον το δάρον η το Θυσιαστηρίου [fol. 77] το αγιαζόν το δάρον.²⁰ ουν ομοσας εν τω Θυσιαστηρίω ομνει εν αυτῷ και εν πασιν τοις επανω αυτού.²¹ και ο ομοσας εν τω ναῷ ομνει εν αυτῷ και εν τω κατοικουντι αυτού.²² και ο ομοσας εν τω οὐνῳ ομνει εν τω Θρονῷ του Θεοῦ και εν τω καθημενῷ επανῷ αυτοῦ.

²³ Ουαὶ υμῖν γραμματεῖς και φαρισαῖς υποκρίται οτι αποδεκατούτε το ηδυοσμον και το ανηθον και το πυμινον και αφηκατε τα βαρυτερα του νομου την κρισιν και τον ελεον και την πιστιν. ταῦτα δε εδει τωιησαι κακινα μη αφιεναι.

²⁴ Οδηγοὶ τυφλοὶ οἱ διυλιζόντες τὸν κανωπὰ τὴν δὲ καμηλὸν καταπινοῦτες.

²⁵ Ουαὶ υμῖν γραμματεῖς και φαρισαῖς υποκρίται οτι καθαρίζετε το εξωθεν του ποτηρίου και της παραψίδος εσωθεν δε γεμούσιν εξ αρπαγῆς και ακρισίας.²⁶ φαρισαῖς τυφλε καθαρισον πρωτον το εντος του ποτηρίου [fol. 78] και της παραψίδος ινα γενηται και το εκτος αυτων καθαρον.

²⁷ Ουαὶ υμῖν γραμματεῖς και φαρισαῖς υποκρίται οτι παρομοιάζετε ταφοις κεκοινιαμένοις οιτινες εξωθεν μεν φαινονται ωραιοι εσωθεν δε γεμούσιν οστεων νεκρων και παστης ακαθαρσίας.²⁸ ουτως και υμεις εξωθεν μεν φαινεσθε τοις ἀνοίσ δικαιοις εσωθεν δε μεστοι εστε υποκρισεως και ανομιας.

²⁹ Ουαὶ υμῖν γραμματεῖς και φαρισαῖς υποκρίται οτι οικοδομείτε τους ταφους των προφήτων και κοσμείτε τα μνημια των δικαιων³⁰ και λεγετε· ει ημεν εν ταις ημεραις των πατερων ημων ουκ αν ημεν κοινωνοι αυτων εν τω αιματι των προφήτων.³¹ ωστε μαρτυρίτε εαυτοις οτι οὐ εστε των φονεσαντων τους προφήτας.

³² Και υμεις πληρωσατε το μετρον των πατερων υμων.³³ οφεις γεννηματα αιχιδυων πως φυγητε απο της κρισεως της γεενης.

³⁴ Δια τουτο ιδου εγω αποστελλω [fol. 79] προς υμας προφητας και σοφους γραμματεis· εξ αυτων αποκτενιτε και σταυρωσετε και εξ αυτων μαστιγωσετε εν ταις συναγωγαις υμων και διωξετε απο πολεως εις πολιν.³⁵ οπως ελθη εφ υμας παν αιμα δικαιου εκχυνομενον επι της γης απο του αιματος αβελ του δικαιου εως του αιματος ζαχαριου υιου βαραχιου ον εφονευσατε μεταξυ του ναου και του Θυσιαστηρίου.³⁶ αμην λεγω υμιν ηξει ταῦτα παντα επι την γενεαν ταυτην.

³⁷Ιερουσαλημ ιερουσαλημ η αποκτινασχ τους ψροφητας και λιθοβολουσα τους απεσταλμενους προς αυτην· ποσακις ηθελησα επισυναγαγειν τα τεκνα σου ον τροπον ορνις επισυναγει τα νοσσια αυτης υπο τας ωιερυγας και ουκ ηθελησατε· ³⁸ιδου αφιεται υμιν ο οικος υμων ερημος· ³⁹λεγω γαρ υμιν ου μη με ιδητε απαρτι εως αν ειπητε· ευλογημενος ο ερχομενος εν [fol. 80] ονοματι κιν·

[XXIV.] Και εξελθων ο τις απο του ιερου επορευετο και ψροσηλθον οι μαθηται αυτου επιδιξαι αυτω τας οικοδομας του ιερου·

Ο δε τις ειπεν αυτοις· ου βλεπετε ωντα ταυτα· αμην λεγω υμιν ου μη αφεθη ωδε λιθος επι λιθον οσ ου μη καταλυθησεται·

³Καθημενου δε αυτου επι του ορους των ελαιων ψροσηλθον αυτω οι μαθηται κατ ιδιαν λεγοντες· ειπε ημιν ωντε ταυτα εσται και τι το σημειον της σης ωαρουσιας και της συντελειας του αιωνος·

⁴Και αποκριθεις ο τις ειπεν αυτοις· Βλεπετε μη τις υμας ωλανηση· ⁵ωλλοι γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντες οτι εγω ειμι ο χριστος και ωλλους ωλανησουσιν· ⁶μελλετε δε ακουειν ωλεμους και ακοας ωλεμων· ορατε μη Θροισθε· δει γαρ ωντα γενεσθαι αλλ ουπω εστιν το τελος· ⁷εγερθησεται γαρ εθνος επι εθνος και βασιλεια επι βασιλειαν και εσονται λιμοι και [fol. 81] λοιμοι και σισμοι κατα τοπους· ⁸ωντα δε ταυτα αρχη ωδινων·

⁹Τοτε ωαραδωσωσιν υμας εις Θλιψιν και αποκτενουσιν υμας και εσεσθε μισουμενοι υπο ωντων των εθνων δια το ονομα μου· ¹⁰και τοτε σκανδαλισθησονται ωλλοι και αλληλους ωαραδωσωσιν εις Θανατον και μισησωσιν αλληλους· ¹¹και ωλλοι ψευδοπροφηται εγερθησονται και ωλανησωσιν ωλλους· ¹²και δια το ωληθυνθηναι την ανομιαν ψυγησεται η αγαπη των ωλλων· ¹³ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται·

¹⁴Και κηρυχθησεται το ευαγγελιον της βασιλειας εν ολη τη οικουμενη εις μαρτυριον ωσιν τοις εθνεσιν και τοτε ηξει το τελος·

¹⁵Οταν ουν ιδητε το βδελυγμα της ερημωσεως το ρηθεν δια δαινηλ του ψροφητου εστος εν τοπω αγιω ο αναγινωσκων νοιτω·

¹⁶Τοτε οι εν τη ιουδαια φευγετασαν επι τα ορη· ¹⁷ο επι του δωματος [fol. 82] μη καταβαινετα αραι τα εκ της οικιας αυτου,

⁶μελλετε] ita ut melle in fine linea, te vero in initio sequentis.

¹⁸καὶ οἱ εὐ τῷ αὐρῷ μη ἐπιστρέψατο εἰς τὰ οπίσω αραι τὰ ιματία αὐτοῦ·

¹⁹Οὐαὶ δὲ ταῖς εὐ γαστρὶ εχουσαῖς καὶ ταῖς Θηλαζουσαῖς εὐ εκειναῖς ταῖς ημεραῖς·

²⁰Προσευχεσθε δὲ οὐα μη γενηται η Φυγὴ υμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτου·

²¹Ἐσται γαρ τοτε Θλιψίς μεγαλη οἰα οὐ γεγονεν απ αρχῆς κοσμου εῶς του νῦν οὐδὲ μη γενηται·

²²Καὶ εἰ μη εκολοβωθησαν αἱ ημεραὶ εκειναι οὐκ ἀν εσωθῆ τασσα σαρξ· δια δὲ τοὺς εκλεκτοὺς κολοβωθησονται αἱ ημεραὶ εκειναι·

²³Τοτε εαν τις υμιν ειπη ίδου οδε ο χρή η οδε μη τισθεσητε·

²⁴Εγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δωσωσιν σημεια μεγαλα καὶ τερατα ωστε πλανησαι ει δυνατον καὶ τοὺς εκλεκτούς· ²⁵ίδου προειρηκα υμιν·

²⁶Εαν ουν ειπωσιν υμιν ίδου εν τῃ ερημῳ εστιν μη εξελθητε· ίδου εν τοις ταμιοις μη τισθεσητε·

²⁷Ωσπερ γαρ [fol. 83] η αστραπη εξερχεται απο ανατολων καὶ φαινεται εως δύσμων ουτως εσται καὶ η παρουσια του συ του ανου·

²⁸Οπου γαρ εαν η το πλωμα εκει συναχθησονται οι αετοι·

²⁹Ευθεως δε μετα την Θλιψιν των ημερων εκεινων ο ηλιος σκοτισθησetai καὶ η σεληνη ου δωσει το φεγγος αυτης καὶ οι αστερες πεσουνται απο του ουνου καὶ αἱ δύναμεις των ουνων σαλευθησονται· ³⁰καὶ τοτε φαινησetai το σημειον του συ του ανου εν τω ουνω καὶ τοτε κοψονται πασαι αἱ φυλαι της γης καὶ οψονται του συ του ανου ερχομενον επι των νεφελων του ουνου μετα δύναμεως καὶ δοξης πολλης· ³¹καὶ αποστελει τους αγγελους αυτου μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης καὶ επισυναξουσιν τους εκλεκτούς αυτων εκ των τεσσαρων ανεμων απ ακρων ουνων εως ακρων αυτων·

³²Απο δε της συκης μαθετε την παραβολην· οταν ηδη ο κλαδος αυτης γενηται απαλος [fol. 84] καὶ τα φυλλα εκφυη γινωσκετε οτι εγγυς το Θερος· ³³ουτως καὶ υμεις οταν ιδητε ταυτα παντα γινωσκετε οτι εγγυς εστιν επι Θυραις·

³⁴Αμην λεγω υμιν ου μη παρελθη η γενεα αυτη εως αν παντα ταυτα γενηται· ³⁵ο ουνος καὶ η γη παρελευσονται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν·

³⁶ Περὶ δὲ τῆς ημέρας εκείνης καὶ τῆς ἡρᾶς οὐδεὶς οἶδεν οὐδὲ οἱ αγγελοὶ τῶν οὐνῶν οὐδὲ οὗτος εἰ μη̄ ὁ πάπρικος μονος·

³⁷ Ωσπέρ δὲ αἱ ημέραι του νωε ουτώς εσται καὶ η παρουσία του σὺ του ἀνού· ³⁸ ωσπέρ γαρ ησαν εν ταῖς ημέραις ταῖς ἡρῷ του κατακλυσμοῦ τρωγούντες καὶ πεινούντες γαμούντες καὶ εκγαμιζούντες αχρὶ ης ημέρας εισηλθεν νωε εἰς την κιβωτον ³⁹ καὶ οὐκ εγνωσαν εῶς ηλθεν ο κατακλυσμός καὶ ηρεν απαντας· ουτώς εσται καὶ η παρουσία του σὺ του ἀνού·

⁴⁰ Τοτε δύο εσονται εν τῷ αὐρῷ οις παραλαμβανεται καὶ οις αφιεται· ⁴¹ δύο αληθουσαι εν τῷ μυλωνι μια πα[fol. 85]ραλαμβανεται καὶ η μια αφιεται·

⁴² Γρηγορίτε ουν οτι ουκ οιδατε ποια ἡρα ο κατεστηται.

⁴³ Εκεινο δε γινωσκετε οτι ει ηδει ο οικοδεσποτης ποια Φιλακη ο κλεπτης ερχεται εγρηγορησεν αν καὶ ουκ αν εασεν διορυγηναι την οικιαν αυτου· ⁴⁴ δια τουτο καὶ ιμεις γινεσθε ετοιμοι οτι η ἡρα ου δοκιτε οὗτος του ἀνού ερχεται·

⁴⁵ Τις αρα εστιν ο πιστος δουλος καὶ φρονιμος ον κατεστησεν ο κυριος αυτου επι της Θεραπιας του οικου αυτου του διδοναι αυτοις την τροφην εν καιρῳ·

⁴⁶ Μακαριοσ δουλος εκεινοσ ον ελθων ο κυριος αυτου ευρησει ποιοντα ουτως· ⁴⁷ αμην λεγω ιμιν οτι επι πασιν τοις υπαρχουσιν αυτω καταστησει αυτον·

⁴⁸ Εαν δε ειπη ο κακος δουλος εκεινος εν τῃ καρδιᾳ αυτου· χρονιζει ο κυριος μου ερχεσθαι· ⁴⁹ καὶ αρξηται τυπλειν τους συνδουλους αυτου αισθηη δε καὶ πεινη μετα των μεθυοντων ⁵⁰ ηξει ο κατεστηται εκεινου εν ημερα η [fol. 86] ον προσδοκα καὶ εν ἡρᾳ η ου γινωσκει· ⁵¹ καὶ διχοτομηση αυτον καὶ το μερος αυτου μετα των υποκριτων θησει· εκει εσται ο κλαυθμος καὶ ο βρυγμος των οδοντων·

[XXV.] Τοτε ομοιωθησεται η βασιλεια των ουνων δεκα παρθενοις αιτινεις λαβουσαι τας λαμπαδας αυτων εξηλθον εις υπαντησιν του ιμφιου· ² πεντε δε ησαν εξ αυτων φρονιμοι καὶ αι πεντε μωραι ³ αιτινεις μωραι λαβουσαι τας λαμπαδας εαυτων ουκ ελαβον μεθ

XXV¹ ιμφιου] linea hic ab ipso scriba est erasa, ut erat iterata.

εαυτων ελαιου⁴ αι δε Φρονιμοι ελαβον ελαιου εν τοις αγγειοις αυτων μετα των λαμπαδων αυτων⁵ χρονιζοντος δε του νυμφιου ενυσταξαν πασαι και εκαθευδον.

⁶ Μεσης δε νυκτος πραγη γεγονεν· ιδου ο νυμφιος ερχεται εξερχεσθε εις απαντησιν αυτου⁷ τοτε πυερθησαν πασαι αι παρθενοι εκειναι και εκοσμησαν τας λαμπαδας αυτων⁸ αι δε μαραι ταις Φρονιμοις ειπον· δοτε ημιν εκ του ελαιου υμων οτι αι λαμπαδες ημων σθεννυνται· [fol. 87] ⁹ απεκριθησαν δε αι Φρονιμοι λεγουσαι· μηποτε ου μη αρκεση ημιν και υμιν· πορευεσθε δε μαλλον προς τους παλουντας και αγορασατε εαυταις¹⁰.

¹⁰ Απερχομενων δε αυτων αγορασαι ηλθεν ο νυμφιος και αι ετοιμοι εισηλθον μετ αυτου εις τους γαμους και εκλεισθη η Θυρα.

¹¹ Υσιεροι δε ερχονται και αι λοιπαι παρθενοι λεγουσαι· κε κε ανοιξον ημιν¹² ο δε αποκριθεις ειπεν· αμην λεγω υμιν ουκ οιδα υμας·

¹³ Γρηγοριτε ουν οτι ουκ οιδατε την ημεραν ουδε την ωραν·

¹⁴ Ωσπερ γαρ ανος αποδημων εκαλεσεν τους ιδιους δουλους και παρεδωκεν αυτοις τα υπαρχοντα αυτου·

¹⁵ Και ω μεν εδωκεν πεντε ταλαντα ω δε δυο ω δε εν εκαστω κατα την ιδιαν δυναμιν και απεδημησεν ευθεως¹⁶ πορευθεις δε ο πα πεντε ταλαντα λαβων ειργασατο εν αυτοις και εποιησεν αλλα πεντε ταλαντα¹⁷ ασαντως δε και ο πα δυο εκερδησεν και αυτος αλλα δυο¹⁸ ο δε το [fol. 88] λαβων απελθων ωρυξεν εν τη γη και απεκριψεν το αργυριον του κυ αυτου·

¹⁹ Μετα δε χρονου πολυν ερχεται ο κε των δουλων εκεινων και συνερει μετ αυτων λογον·

²⁰ Και προσελθων ο πα πεντε ταλαντα λαβων προσηγευκεν αλλα πεντε ταλαντα λεγων· κε πεντε ταλαντα μοι παρεδωκας ιδε αλλα πεντε ταλαντα εκερδησα επ αυτοις²¹ εφη δε ο κε αυτου· εν δουλε αγαθε και πιστε επι ολιγα ης πιστος επι πολλων σε καταστησω²² εισελθε εις την χαραν του κυ σου·

²² Προσελθων δε και ο πα πα ταλαντα ειληφως ειπεν· κε δυο πα λαντα μοι παρεδωκας ιδε αλλα δυο πα λαντα εκερδησα επ αυτοις·

²³ εφη αυτω ο κε αυτου· εν δουλε αγαθε και πιστε επι ολιγα ης πιστος επι πολλων σε καταστησω²⁴ εισελθε εις την χαραν του κυ σου·

²⁴ Προσελθων δε και ο το εν ταλαντον ειληφως ειπεν· κε εγνων σε οτι σκληρος ει ανος Θεριζων οπου ουκ εσπιρας και συναγων [fol. 89] οθεν ου διεσκορπισας ²⁵ και φοβηθεις απελθων εκριψα το ταλαντον σου εν τη γη· ιδε εχεις το σου·

²⁶ Αποκριθεις δε ο και αυτου ειπεν αυτω· πουνηρε δουλε και οκυνηρε ηδεις οτι Θεριζω οπου ουκ εσπιρα και συναγω οθεν ου διεσκορπισα· ²⁷ εδει ουν σε βαλειν το αργυριον μου τοις τραπεζιταις και ελθων εγω εκομισαμην αν το εμον συν τοκω· ²⁸ αρατε ουν απ αυτου το ταλαντον και δοτε τω εχοντι τα δεκα ταλαντα·

²⁹ Τω γαρ εχοντι ωντι δοθησεται και περισσευθησεται απο δε του μη εχοντος και ο δοκει εχειν αρθησεται απ αυτου· ³⁰ και τον αχριον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων·

³¹ Οταν δε ελθη ο υσ του ανου εν τη δοξη αυτου και ωντες οι αγιοι αγγελοι μετ αυτου τοτε καθισει επι Θρονου δοξης αυτου ³² και συναχθησεται εμπροσθεν αυτου ωντα τα εθνη και αφοριει αυτους α[fol. 90]π αλληλων ωσπερ ο παιμην αφοριζει τα προβατα απο των εριφων ³³ και στησει τα μεν προβατα εκ δεξιων αυτου τα δε εριφια εξ ευωνυμων·

³⁴ Τοτε ερει ο βασιλευς τοις εκ δεξιων αυτου· δευτε οι ευλογημενοι του προς μου κληρονομησατε την ητοιμασμενην υμιν βασιλειαν απο καταβολης κοσμου· ³⁵ επινασα γαρ και εδωκατε μοι φαγειν· εδιψησα και εποτισατε με ξενος ημην και συνηγαγετε με ³⁶ γυμνος και περιεβαλετε με· ησθενησα και επεσκεψαθε με εν φυλακη ημην και ηλθατε προς με·

³⁷ Τοτε αποκριθησονται αυτω οι δικαιοι λεγοντες· κε ποτε σε ειδομεν πινωντα και εθρεψαμεν η διψωντα και εποτισαμεν ³⁸ ποτε σε δε ιδομεν ξενον και συνηγαγομεν η γυμνον και περιεβαλομεν ³⁹ ποτε σε δε ιδομεν ασθενη η εν φυλακη και ηλθομεν προς σε·

⁴⁰ Και αποκριθεις ο βασιλευς ερει αυτοις· αμην λεγω υμιν εφ οσον εποιησατε ενι τουτων των των αδελ[fol. 91]φων μου των ελαχιστων εμοι εποιησατε·

⁴¹ Τοτε ερει και τοις εξ ευωνυμων· πορευεσθε απ εμου οι κατηραμενοι εις το παρ το αιωνιον το ητοιμασμενον τω διαβολω και

³⁸ ποτε σε δε] sic.

τοις αγγελοις αυτου· ¹² επινασα γαρ και ουκ εδωκατε μοι Φαγειν εδιψησα και ουκ εποιησατε με ¹³ ξενος ημην και ου συνηγαγετε με γυμνος και ου περιεβαλετε με ασθενης και εν Φυλακη και ουκ επεσκεψασθε με· ¹⁴ τοτε αποκριθησονται και αυτοι λεγοντες· κε ποτε σε ιδομεν πινωντα η διψωντα η ξενον η γυμνον η ασθενη η εν Φυλακη και ου διηκονησαμεν σοι·

¹⁵ Τοτε αποκριθησεται αυτοις λεγων· αμην λεγω υμιν εφ οσον ουκ εποιησατε ενι τουτων των ελαχιστων ουδε εμοι εποιησατε· ¹⁶ και απελευσονται αυτοι εις κολασιν αιωνιον οι ουδε δικαιοι εις ζωην αιωνιον·

[XXVI.] Και εγενετο οτε ετελεσεν ο is παντας τους λογους τουτους [fol. 92] ειπεν τοις μαθηταις αυτου·

² Οιδατε οτι μετα δυο ημερας το πασχα γινεται και ο us του anou παραδιδοται εις το σταυρωθηναι·

³ Τοτε συνηχθησαν οι αρχιερεις και οι γραμματεις και οι πρεσβυτεροι του λαου εις την αυλην του αρχιερεως του λεγομενου καιαφα ⁴ και συνεβουλευσαντο ινα τον in δολω πρατησωσιν και αποκτινωσιν· ⁵ ελεγον δε μη εν τη εορτη ινα μη Θορυβος γενηται εν τω λαω·

⁶ Του δε in γενεμενου εν βηθανια εν οικια σιμωνος του λεπρου ⁷ προσηλθεν αυτω γυνη αλαβαστρου μηρου εχουσα βαρυτιμου και κατεχεεν επι την κεφαλην αυτου ανακειμενου· ⁸ ιδοντες δε οι μαθηται αυτου ηγανακτησαν λεγοντες εις τι η απωλια αυτη του μηρου ⁹ ηδυνατο γαρ τουτο πραθηναι πολλου και δοθηναι τοις πιλωχοις·

¹⁰ Γνους δε ο is ειπεν αυτοις· τι ποπους παρεχετε τη γυναικι εργου γαρ καλον ειργασατο εις εμε· [fol. 93] ¹¹ παντοτε γαρ τους πιλωχους εχετε μεθ εαυτων εμε δε ου παντοτε εχετε·

¹² Βαλουσα γαρ αυτη το μηρον τουτο επι του σωματος μου προς το ενταφιασαι με εποιησεν ¹³ αμην λεγω υμιν οπου αν πηρυχθη το εναγγελιον τουτο εν ολω τω κοσμω λαληθησεται και ο εποιησεν αυτη εις μημημοσυνον αυτης· ¹⁴ τοτε πρευθεις is των δωδεκα ο λεγομενος ιουδας ισκαριωτης προς τους αρχιερεις ¹⁵ ειπεν· τι θελετε μοι δουναι και εγω υμιν παραδωσω αυτον· οι δε εστησαν αυτω τριακοντα αργυρια ¹⁶ και απο τοτε εζητει ευκαιριαν ινα αυτον παραδω· ¹⁷ τη δε πρωτη των αξιμων προσηλθον οι μαθηται τω in λε-

γοντες· του Θελεις ετοιμασωμεν σοι Φαγειν το ωασχα.¹⁸ ο δε ειπεν αυτοις· υπαγετε εις την τολιν ωρος του δεινα και ειπατε αυτω· ο καιρος μου εγγυς εστιν ωρος σε αυτω το ωασχα μετα των μαθητων μου·

¹⁹ Και εποιησαν οι μαθηται [fol. 94] ως συνεταξεν αυτοις ο ις και ητοιμασαν το ωασχα·

²⁰ Οψιας δε γενομενης ανεκειτο μετα των δωδεκα μαθητων·²¹ και αισθιουντων αυτων ειπεν· αμην λεγω υμιν οτι ις εξ υμων ωαραδωσει με·

²² Και λυπουμενοι σφοδρα πρεσβαντο λεγειν αυτω εκαστος αυτων· μητι εγω ειμι κε.²³ ο δε αποκριθεις ειπεν· ο εμβαψας μετ εμου εν τω τριθλιω την χειρα ουτος με ωαραδωσει·

²⁴ Ο μεν υσ του ανου υπαγει καθως γεγραπται περι αυτου ουαι δε τω ανω εκεινω δι ου ο υσ του ανου ωαραδιδοται· καλον ην αυτω ει ουκ εγενηθη ο ανος εκεινος·

²⁵ Αποκριθεις δε ιουδας ο ωαραδιδοντος αυτον ειπεν· μητι εγω ειμι ραββι· λεγει αυτω· συ ειπας·

²⁶ Αισθιουντων δε αυτων λαβων ο ις τον αρτον και ευλογησας εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις και ειπεν· λαβετε Φαγετε τουτο εστιν το σωμα μου·

²⁷ Και λαβων το ωατηριον και ευχαριστησας εδωκεν αυτοις λεγων· πειετε εξ αυτου ωαντες·²⁸ τουτο γαρ εστιν [fol. 95] το αιμα μου το της καινης διαθηκης το υπερ τολλων εκχυννομενον εις αφεσιν αμαρτιων·²⁹ λεγω δε υμιν οτι ου μη πιω απαρτι εκ του γεννηματος της αμπελου εως της ημερας εκεινης οταν αυτο πινω μεθ υμων καινουν εν τη βασιλεια του ωρος μου·

³⁰ Και υμησαντες εξηλθον εις το ορος των ελαιων·³¹ τοτε λεγει αυτοις ο ις· ωαντες υμεις σκανδαλισθησεσθε εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη·

Γεγραπται γαρ· ωαταξω τον ωοιμαια και διασκορπισθησεται τα ωροβατα της ωοιμης·³² μετα δε το εγερθηναι με ωροαξω υμας εις την γαλιλαιαν·

³³ Αποκριθεις δε ο ωετρος ειπεν αυτω· ει ωαντες σκανδαλισθησονται εν σοι εγω ουδεποτε σκανδαλισθησομαι·³⁴ εφη αυτω ο ις·

³¹ ωοιμαια] ita per homophoniam.

αμην λεγω σοι οτι εν ταυτη τη μηκτι τριν αλεκτορα Φωνησαι τρις
απαρυηση με.

³⁵ Λεγει αυτω ο πετρος· καν δεη με συν σοι αποθανειν ου μη σε
απαρυησουμαι· ομοιως δε [fol. 96] παντες οι μαθηται ειπον·

³⁶ Τοτε ερχεται μετ αυτων ο ισ εις χωριον λεγομενον γεθσημανη.
Και λεγει τοις μαθηταις· καθισατε αυτου εως ου απελθων προσευ-
ξωμαι εκει·

³⁷ Και παραλαβων τον πετρον και τους δυο υιους ζεβεδαιου πρξατο
λυπισθαι και αδημονειν·

³⁸ Τοτε λεγει αυτοις· περιλυπος εστιν η ψυχη μου εως Θανατου·
μεινατε αδει και γρηγοριτε μετ εμου·

³⁹ Και προελθων μικρον επεσεν επι προσωπον αυτου προσευ-
χομενος και λεγων· περ μου ει δυνατον εστιν παρελθετω απ εμου
το ποτηριον τουτο· πλην ουχ ως εγω θελω αλλ ως συ·

⁴⁰ Και ερχεται προς τους μαθητας και ευρισκει αυτους καθευ-
δοντας και λεγει τω πετρω· ουτως ουκ ισχυσατε μιαν ωραν γρη-
γορησαι μετ εμου· ⁴¹ γρηγοριτε και προσευχεσθε ινα μη εισελθητε
εις πιρασμον·

Το μεν πανα προσιμον η δε σαρξ ασθενης·

⁴² Παλιν εκ δευτερου απελθων προσηνξατο λεγων· [fol. 97]
περ μου ει ου δυναται τουτο το ποτηριον παρελθειν απ εμου εαν
μη αυτο πειω γενηθητω το θελημα σου·

⁴³ Και ελθων ευρεν αυτους παλιν καθευδοντας ησαν γαρ αυτων
οι οφθαλμοι βεβαρημενοι· ⁴⁴ και αφεις αυτους απελθων παλιν προσ-
ηνξατο τον αυτον λογον ειπων·

⁴⁵ Τοτε ερχεται προς τους μαθητας και λεγει αυτοις· καθευδετε
το λοιπον και αναπαινεσθε· ιδου ηγγικεν η ωρα και ο ισ του ανου
παραδιδοται εις χειρας αμαρτωλων· ⁴⁶ εγιρεσθε αγωμεν ιδου ηγγι-
κεν ο παραδιδους με·

⁴⁷ Και ετι αυτου λαλουντος ιδου ιουδας ισ των δωδεκα ηλθεν και
μετ αυτου οχλος ωολις μετα μαχαιρων και ξιλων απο των αρχιε-
ρεων και πρεσβυτερων του λαου·

⁴⁸ Ο δε παρηδιδους πιτου εδικιεν αυτοις σπιειον λεγων· ον αν
φιλησω αυτος εστιν κρατησατε αυτον·

⁴⁹ Και ευθεως προσελθων τω ιι ειπεν χαιρε ραββι· και κατεφι-
λησεν αυτον· ⁵⁰ ο δε ιι ειπεν [fol. 98] αυτω· εταιρε εφ ο παρι·

Τοτε προσελθούντες επεβαλον τας χειρας επι του ιν και εκρατη-
σαν αυτον.

⁵¹ Καὶ ἴδου οἱ τῶν μετὰ ἑνὸς εκτίνας την χειρα απεσπάσεν την μαχαιραν αυτου και παταξας τον δουλον του αρχιερεως αφειλεν αυτου το φτιον.

⁵²Τοτε λεγει αυτω ο ις· αποστρεψον σου την μαχαιραν εις τους τοπους αυτης· πάντες γαρ οι λαβούντες μαχαιραν εν μαχαιρα απολουνται. ⁵³η δοκιτε οτι ου δυναμαι αρτι παρακαλεσαι του τραμου και παραστησει μοι πλειον η δωδεκα λεγεωνων αγγελους· ⁵⁴πως ουν πληρωθωσιν αι γραφαι των προφητων οτι ουτως δει γενεσθαι·

⁵⁵ Εν εκεινη τη ωρα ειπεν ο Ι^Σ τοις οχλοις· ως επι ληστην εξηλ-
θετε μετα μαχαιρων και ξυλων συλλαβειν με· καθ ημεραν προσ-
υμας εκαθεζομην διδασκων εν τω iερω και ουκ εκρατησατε με·

⁵⁰ Τούτο δε ολον γεγονεν ινα πληρωθωσιν αι γραφαι των προφητων.

Τότε οι μαθηταί πάντες [fol. 99] αφέντες αὐτον εφύγον.

⁵⁷ Οι δε κρατησάντες τον ἵν απηγαγούν προς καιαφαν τον αρχιερέα οπου οι γραμματεῖς και οι πρεσβύτεροι συνηχθησαν.⁵⁸ Ο δε πετρος ηκολουθει αυτω απο μακροθεν εως της αυλης του αρχιερεως και εισελθων εσω εκαθητο μετα των υπηρετων ιδειν το τελος.

⁵⁹ Οι δε αρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνεδρίου ὅλου
εζητοῦν ψευδομαρτυριῶν κατὰ του ἵνα ὥστε αὐτὸν Θανατωσασιν
⁶⁰ καὶ οὐχ ευρον τῷλλων καὶ ψευδομαρτυρῶν προσελθούσων οὐχ
ευρον·

Τοιερον δε προσελθούστες δύο ψευδομάρτυρες⁶¹ είπον· ουτος εφη
δυναμας καταλυσαι τον ναον του Θευ και δια τριων ημέρων οικοδο-
μησαι αυτον·

⁶² Καὶ αναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν αποκρίνη τι οὐτοῖς σου καταμαρτυροῦσιν· ⁶³ ο δὲ Ἰ̄σ έστιν ἡ πάτη.

Καὶ αποκριθεὶς οἱ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· εἰς ὄρκιῶν σὲ κατὰ τὸν θύμοντος ἵνα ημῖν εἰπῆς εἰ σὺ εἶ οἱ χριστοὶ οἱ υἱοὶ τοῦ θύμοντος.

[Fol. 100] ⁶⁴Λεγει αυτω ο Ισ· συ ειπας οτι εγω ειμι· πλην λεγω υμιν απαρτι οψεσθε του ὑν του ἀνου καθημενου εκ δεξιων της δυναμεως και ερχομενου επι των νεφελων του οὐνου.

·⁶⁵Τοτε ο αρχιερευς διερρηξεν τα ψρατια αυτου λεγων · οτι
εβλασφημησεν ·

Τι ετι χριαν εχομεν μαρτυρων ιδε νυν πκουσσατε την βλασφη-
μιαν εκ του στοματος αυτου ·⁶⁶ τε υμιν δοκει · οτι δε αποκριθεντες
ειπον ενοχος Θανατου εστιν ·⁶⁷ τοτε ενεπινυσσαν εις το ωροσκοπον
αυτου και εκολαφισαν αυτον οι δε εραππισαν αυτον⁶⁸ λεγοντες
ωροφητευσον ημιν χε τις εστιν ο παισας σε ·

⁶⁹Ο δε πετρος εξω εκαθητο εν τη αυλη και ωροσηλθεν αυτω
μια παιδισκη λεγουσα · και συ ησθα μετα την γαλιλαιου ·⁷⁰ ο δε ηρυησατο εμπροσθεν αυτων παιντων λεγων · ουκ οιδα τι
λεγεις ·

⁷¹ Εξελθοντος δε αυτου εις τον πυλωνα ιδεν αυτον αλλη και λε-
γει [fol. 101] τοις εκει · και ουτος ην μετα την γαλιλαιου ·⁷² και παλιν ηρυησατο μετα ορκου οτι ουκ οιδα τον ανον ·

⁷³ Μετα μικρον δε ωροσελθοντες οι εστωτες ειπον τω πετρω ·
αληθως και συ εξ αυτων ει και γαρ η λαλια σου δηλον σε ποιει⁷⁴ ·
τοτε πρεξατο καταναθεματιζειν και ομινυειν οτι ουκ οιδα τον ανον ·
και ευθεως αλεκτωρ εφωνησεν ·

⁷⁵ Και εμνησθη ο πετρος του ρηματος του την ειρηνητος αυτω οτι
πριν αλεκτορα Φωνησαι τρις απαρυηση με · και εξελθων εξω εκ-
λαυσεν πικρως ·

[XXVII.] Πρωιας δε γενομενης συμβουλιου ελαβον παντες οι
αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι του λαου ωστε Θανατωσαι τον την ·²
και δησαντες αυτον απηγαγον και παρεδωκαν αυτον ποντια πι-
λατω τω πυρεμονι ·

³ Τοτε ιδων ιουδας ο παραδιδους αυτον οτι κατεκριθη μεταμελη-
θεις απεστρεψεν τα λι αργυρια τοις αρχιερευσι ·⁴ λεγων και τοις
πρεσβυτεροις · ημαρ[fol. 102]τον παραδιδους αιμα αθων · οι δε ει-
πον · τι προς ημας συ οψει ·⁵ και ριψας τα αργυρια εν τω ναω
ανεχωρησεν και απελθων απηγαγετο ·⁶ οι δε αρχιερεις λαβοντες τα
αργυρια ειπον · ουκ εξεστιν βαλειν αυτα εις τον κορβαναν επει τιμη
αιματος εστιν ·⁷ συμβουλιου δε λαβοντες πυρορασαν εξ αυτων τον
αυρον του κεραμεως εις ταφην τοις ξενοις ·⁸ διο εκληθη ο αγρος
εκεινος αγρος αιματος εως της σημερον ·

⁹ Τατε επληρωθη το ρηθεν δια του ωροφητου λεγοντος · και

ελαθον τα τριακοντα αργυρια την τιμην του τετιμημενου ον ετιμησαντο απο ιιων ιηλ¹⁰ και εδωκα αυτα εις τον αυρον του κεραμεων καθ α συνεταξεν μοι κς.

¹¹Ο δε ίσ εστη εμπροσθεν του ηγεμονος και επηρωτησεν αυτου ο ηγεμων λεγων· συ ει ο βασιλευς των ιουδαιων· ο δε ίσ εφη αυτω· συ λεγεις· ¹²και εν τω κατηγορεισθαι αυτον υπο των αρχιερεων και [fol. 103] των πρεσβυτερων ουδεν απεκρινατο·

¹³Τοτε λεγει αυτω ο τιλατος· ουκ ακουεις ποσα σου κατηγορουσιν· ¹⁴και ουκ απεκριθη αυτω προς ουδε εν ρημα αστε Θαυμαζειν τον ηγεμονα λιαν·

¹⁵Κατα δε εορτην ειωθει ο ηγεμων απολυειν ενα τω οχλω δεσμιον ον ηθελον· ¹⁶ειχον δε τοτε δεσμιον επισημον λεγομενον βαραββαν ος δια φονου και στασιν ην βεβλημενος εις φιλακην· ¹⁷συνηγμενων δε αυτων ειπεν αυτοις ο τιλατος· τινα θελετε των δυο απολυσω υμιν βαραββαν η ίν τον λεγομενον χν· ¹⁸ηδει γαρ οτι δια φθονου παρεδωκαν αυτον·

¹⁹Καθημενου δε αυτου επι του βηματος απεστηλεν προς αυτον η γυνη αυτου λεγουσα· μηδεν σοι και τω δικαιω εκεινω πολλα γαρ επαθον σημερον κατ αναρ δι αυτον·

²⁰Οι δε αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι επεισαν τους οχλους ινα αιτησωνται τον βαραββαν τον δε ίν απολεσωσιν· [fol. 104] ²¹αποκριθεις δε ο ηγεμων ειπεν αυτοις· τινα θελετε των δυο απολυσω υμιν· οι δε ειπον βαραββαν· ²²λεγει αυτοις ο τιλατος· τι ουν ποιησω ίν τον λεγομενον χν· λεγουσιν παντες σταυρωθητω· ²³ο δε ηγεμων εφη· τι γαρ κακον εποιησεν· οι δε περισσως εκραζον λεγοντες σταυρωθητω·

²⁴Ιδων δε ο τιλατος οτι ουδειν αφελει αλλα μαλλον Θορυβος γινεται λαβων ιδωρ απενιψατο τας χειρας απεναντι του οχλου λεγων· αθωος ειμι απο του αιματος τουτου του δικαιου· υμεις αφεσθε· ²⁵και αποκριθεις πας ο λαος ειπεν· το αιμα αυτου εφ ημας και επι τα τεκνα ημων·

²⁶Τοτε απελυσεν αυτοις τον βαραββαν τον δε ίν φραγγελλωσας παρεδωκεν ινα σταυρωσωσιν αυτον·

²⁷Τοτε οι στρατιωται του ηγεμονος παραλαβοντες τον ίν εις το

¹⁰εδωκα] sic, omissio v. At cf. Westcott et Hort, II, p. 214.

πραιταριον και συνηγαγον επ αυτου ολην την σπιραν· ²⁸ και εκδυ-
σαντες αυτον περιεβηνταν αυτω χλαμυδα κοκ[fol. 105]κινην ²⁹ και
πλεξαντες σιεφανον εξ ακανθων εθηκαν επι την κεφαλην αυτου
και καλαμον εν τη δεξιᾳ αυτου και γουνυπετησαντες εμπροσθεν αυ-
του ενεπαιξον αυτω λεγοντες· χαιρε βασιλευ των ιουδαιων· ³⁰ και
εμπιλυσαντες εις αυτον ελαβον τον καλαμον και ετυπλον εις την κε-
φαλην αυτου· ³¹ και οτε ενεπαιξαν αυτω εξεδυσαν αυτον την χλα-
μυδα και ενεδυσαν αυτον τα ιματια αυτου·

Και απηγαγον αυτον εις το σταυρωσαι· ³² εξερχομενοι δε ευρον
ανου κυρηναιον ονοματι σιμωνα· τουτον ηγγαρευσαν ια αρη τον
σταυρον αυτου·

³³ Και ελθοντες εις τοπον λεγομενον γολγοθα ος εστιν λεγομενος
κρανιου τοπος ³⁴ εδωκαν αυτω πειειν οξος μετα χολης μεμιγμενον·
και γευσαμενος ουκ ηθελησεν πειειν· ³⁵ σταυρωσαντες δε αυτον διε-
μερισαντο τα ιματια αυτου βαλλοντες κληρον ια πληρωθη το
ρηθεν δια του προφητου· διεμερι[fol. 106]σαντο τα ιματια μου
εαυτοις και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον· ³⁶ και καθημενοι
επηρουν αυτον εκει·

³⁷ Και επεβηνταν επανω της κεφαλης αυτου την αιτιαν αυτου γε-
γραμμενην· ουτος εστιν ο βασιλευ των ιουδαιων·

³⁸ Τοτε σταυρουνται συν αυτω δυο λησται ιε εκ δεξιων και ιε εξ
ευανυμων·

³⁹ Οι δε παραπορευομενοι εβλασφημουν αυτον κεινουντες τας
κεφαλας αυτων ⁴⁰ και λεγοντες ουα ο καταλιων τον ναον του Θυ
και εν τρισιν ημεραις οικοδομων σωσον σεαυτον ει ισ ει του Θυ
καταβηθι απο του σταυρου·

⁴¹ Όμοιως δε και οι αρχιερεις ερπαιξοντες μετα των γραμματων
και πρεσβυτερων και φαρισαιων ελεγον· ⁴² αλλους εσωσεν εαυτον
οι δυναται σωσαι· ει βασιλευς ιηλ εστιν καταβατω νυν απο του
σταυρου και πιστευσομεν αυτω· ⁴³ ει πεποιθεν επι τον Θυ ρυσασθω
νυν αυτον ει Θελει αυτον· ειπεν γαρ οτι Θυ ειμι ισ·

⁴⁴ Το δε αυτο και οι λησται οι [fol. 107] συνσταυρωθεντες αυτω
ονιδιζον αυτω·

⁴⁵ Απο δε εκτης ωρας σκοτος εγενετο επι πασαν την γην εως
ωρας εννατης·

⁴⁶ Περι δε την εννατην ωραν ανεβοησεν ο ισ φωνη μεγαλη· ηλει

ηλει λιμα σαβαχθανει· τοιτ εστιν Θεε μου Θεε μου ινατι με εγκατ-
ελειπας·

47 Τινες δε των εκει εστιωτων ακουσαντες ελεγον οτι ηλιαι φωνει
ουτος·

48 Και ευθεως δραμων ις εξ αυτων και λαβων σπουγγον πλησας
τε οξους και περιθεις καλαμω εποτιξον αυτον· 49 οι δε λοιποι ελε-
γον· αφες ιδωμεν ει ερχεται ηλιας σωσων αυτον·

50 Ο δε ις κραξας φωνη μεγαλη αφηκεν το πνα·

51 Και ιδου το καταπετασμα του ναου εσχισθη εις δυο απο ανω-
θεν εως κατω και η γη εσεισθη και αι πετραι εσχισθησαν 52 και τα
μυημια ανεωχθησαν και πολλα σωματα των κεκοιμημενω αγιων
ηγερθη 53 και εξελθουντες εκ των μυημιων μετα την εγερσιν αυτου
εισηλθον [fol. 108] εις την αγιαν πολιν και ενεφανισθησαν πολ-
λοις·

54 Ο δε εκατονταρχος και οι μετ αυτου πηρουντες του ιδοντες
τον σισμον και τα γενομενα εφοβηθησαν σφοδρα λεγοντες· αληθως
θυ ιδε ην ουτος·

55 Ησαν δε εκει γυναικες πολλαι απο μακροθεν θεωρουσαι αιτι-
νες ηκολουθησαν τω ιν απο της γαλιλαιας διακονουσαι αυτω 56 εν
αις ην μαρια η μαγδαληνη και μαρια η του ιακωβου και ιωση μη-
τηρ και η μητηρ των ιιων ζεβεδαιου·

57 Οφιας δε γενομενης ηλθεν ανοι πλουσιος απο αριμαθιας του-
νομα ιωσηφ ος και αυτος εμαθητευσε τω ιν· 58 ουτος προσελθων
τω πιλατω ηπησατο το σωμα του ιν· τοτε εκελευσεν ο πιλατος
αποδοθηναι το σωμα·

59 Και λαβον το σωμα ο ιωσηφ ενετυλιξεν αυτο σινδονι καθαρα
60 και εβηκεν αυτο εν τω καινω αυτου μυημιω ο ελατομησει εν τη
πετρα και προσκυλισας λιθον μεγαν τη θυρα του μυημειου απηλ-
θεν·

61 Ην δε εκει μαρια η μαγδαληνη [fol. 109] και η αλλη μαρια
καθημεναι απεναντι του ταφου·

62 Τη δε επαιριον ητις εστιν μετα την παρασκευην συνηχθησαν
οι αρχιερεις και οι φαρισαιοι προς πιλατον 63 λεγοντες· κυριε
εμνησθημεν οτι εκεινος ο πλανος ειπεν εγι ζων μετα τρις ημερας

⁴⁸ εποτιξον] sic.

εγιρομαι· ⁶⁴ κελευσον ουν ασφαλισθηναι τὸν ταφον εως τριτης
ημερας μηπότε ελθοντες οι μαθηται αυτου κλεψωσιν αυτον και ει-
πωσιν τω λαω ηγερθη απο των νεκρων και εσται η εσχατη τλανη
χειρον της πρωτης· ⁶⁵ εφη δε αυτοις ο τιλατος· εχετε κουστιωδιαν
υπαγετε ασφαλισασθε ως οιδατε· ⁶⁶ οι δε πορευθεντες ησφαλισαντο
του ταφου σφραγισαντες τον λιθον μετα της κουστιωδιας·

[XXVIII.] Οψε δε σαββατων τη επιφωσκουση εις μιαν σαββα-
των ηλθεν μαρια η μαγδαληνη και η αλλη μαρια Θεωρησαι του
ταφου ² και ιδου σισμος εγενετο μεγας αγγελος γαρ κυναταβας εξ
ουνου προσελθων απε[fol. 110] κυλισεν τον λιθον απο της Θυρας
και εκαθητο επινω αυτου· ³ ην δε η ιδεα αυτου ως ασθραπη και
το ενδυμα αυτου λευκον ωσει χειων· ⁴ απο δε του Φοβου αυτου
εσεισθησαν οι τηρουντες και εγενοντο ωσει νεκροι·

⁵ Αποκριθεις δε ο αγγελος ειπεν ταις γυναιξιν· μη Φοβισθε
υμεις οιδα γαρ οτι ιν τον εσταιρωμενον ζητιτε· ⁶ ουκ εστιν αδε·
ηγερθη γαρ καθως ειπεν· δευτε ιδετε τον τοπον οπου εκειτο ο ⁷·
⁷ και ταχι πορευθεισαι ειπατε τοις μαθηταις αυτου οτι ηγερθη απο
των νεκρων και ιδου προσαγεις υμας εις την γαλιλαιαν· εκει αυτου
οψεσθε· ιδου ειπον υμιν· ⁸ και εξελθουσαι ταχι απο του μυημιου
μετα Φοβου και χαρας μεγαλης εδραμον απαγγιλαι τοις μαθηταις
αυτου·

⁹ Ως δε επορευοντο απαγγιλαι τοις μαθηταις αυτου και ιδου ο
ισ απηντησεν αυταις λεγων χαιρετε· αι δε προσελθουσαι εκρατησαν
αυτου τους ποδας και προσεκινησαν αυτω· ¹⁰ τοτε λεγει [fol. 111]
αυταις ο ¹¹· μη Φοβισθε· υπαγετε απαγγιλατε τοις αδελφοις μου ινα
απελθωσιν εις την γαλιλαιαν και εκει με οψωνται· ¹¹ πορευομενων
δε αυτων ιδου τινες της κουστιωδιας ελθοντες εις την πολιν απηγ-
γιλαν τοις αρχιερευσιν απαντα τα γενομενα·

¹² Και συναχθεντες μετα των πρεσβυτερων συμβουλιον τε λα-
βοντες αργυρια ικανα εδωκαν τοις σιρατιωταις ¹³ λεγοντες· ειπατε
οτι οι μαθηται αυτου ελθοντες υπκτος εκλεψαν αυτον ημων κοιμω-
μενων ¹⁴ και εαν ακουσθη τουτο επι του ηγεμονος ημεις πεισωμεν
αυτον και υμας αμεριμνους ποιησωμεν· ¹⁵ οι δε λαβοντες τα αργυρια
εποιησαν ως διδαχησαν· και διεφημισθη ο λογος ουτος παρα
ιουδαιοις μεχρι της σημερον·

¹⁶Οι δέ ενδεκα μαθηταὶ επορευθῆσαν εἰς τὴν γαλιλαῖαν εἰς τὸ οὐρανὸν οὐ εταξάτο αὐτοῖς οἱ ¹⁷καὶ ιδούτες αὐτοὺς ἀροσεκυνησαν αὐτῷ οἱ δὲ εδιστασαν·

¹⁸Καὶ ἀροσελθων οἱ εἰδαλησεν [fol. 112] αὐτοῖς λεγων· εδοθη μοι τὰσα εἶδουσια εν οὐνω καὶ επει γης· ¹⁹πορευθεντες οὖν μαθητευσατε τὰντα τα εθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ονόμα του προς καὶ του υἱου του αγιου τῶν ²⁰διδασκοντες αὐτοὺς τηρειν τὰντα οσα ενετιλαμην υμιν καὶ ιδου εγω μεθ υμῶν ειμι τασας τὰς ημερας εως της συντελειας του αιωνος αμην·

[Fol. 115] [¶] ΤΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

[1.] Αρχη του ευαγγελιου τῷ χριστῷ του Θεοῦ· ²ως γεγραπται εν τοις προφήταις ιδου εγω αποστελλω τον αγγελον μου προσπον σου οι κατασκευασει την οδον σου·

³Φωνη βοῶντος εν τη ερημω· ετοιμασατε την οδον καὶ ευθιας ποιειτε τας τρίβους αυτου·

⁴Εγενετο ιωαννης βαπτίζων εν τη ερημω καὶ κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εἰς αφεσιν αμαρτιων·

⁵Καὶ εἶπορεντο προς αὐτον τὰσα η ιουδαια χωρα καὶ οι ιεροσολυμιται καὶ εβαπτίζοντο εν τω ιορδανη ποταμω υπ αυτου εξομολογουμενοι τας αμαρτιας αυτων·

⁶Ην δε ιωαννης ενδεδυμενος τριχας καμηλου και ζωην δερματινην περι την οσφυν αυτου και εσθιων ακριδας και μελι αγριου·

⁷Καὶ εκπρυσσεν λεγων· ερχεται ο σχυροτερος μου απισω μου οι ουκ ειμι ικανος κυψας λυσαι τον ιμαντα των υπο[fol. 116]δηματων αυτου· ⁸εγω μεν εβαπτισα υμας εν ιδατι αυτος δε βαπτιση υμας εν των αγιων και περι·

⁹Καὶ εγενετο εν εκειναις ταις ημεραις ηλθεν ο ιερος απο ναζαρετ της γαλιλαιας και εβαπτισθη εις τον ιορδανην υπο ιωαννου·

¹⁰Καὶ ευθεως αναβαινων απο του ιδατος ιδεν σχιζομενους τους ουνους και το των αστει περιστεραν καταβαινον επ αυτον ¹¹και

²⁰αμην] explicit evangelium secundum Mathæum, nec quidquam aliud additur.
— Fol. 113, leguntur τὰ περιδιδασκαλια ευαγγελιος secundum Marcum; fol. 114, similiter. — Fol. 115, incipit evangelium secundum Marcum.

Φωνη εγενετο εκ των ουνων· συ ει ο υς μου ο αγαπητος εν ω ευδοκησα·

¹² Και ευθυς το ωνα αυτου εκβαλλει εις την ερημουν ¹³ και ην εκει εν τη ερημω ημερας τεσσαρακοντα πειραζόμενος υπο του σατανα και ην μετα των Θηριων και οι αγγελοι διηκονουν αυτω·

¹⁴ Μετα δε το παραδοθησαι τον ιωαννην ηλθεν ο ις εις την γαλιλαιαν κηρυσσων το ειαγγελιον της βασιλειας του Θυ· ¹⁵ και λεγων οτι εξεπληρωται ο καιρος και πυγ[fol. 117]ικεν η βασιλεια του Θυ· μετανοιτε και πιστευετε εν τω ειαγγελιω·

¹⁶ Περιπατων δε παρα την θαλασσαν της γαλιλαιας ιδει σιμωνα και ανδρεαν του αδελφου αυτου του σιμωνος αμφιβαλλοντας αμφιβλησθρουν εν τη θαλασση ησαν γαρ αλιεις·

¹⁷ Και ειπεν αυτοις· δευτε οπισω μου και ποιησω υμας γενεσθαι αλιεις ανων· ¹⁸ και ειθεως αφεντες τα δικτυα αυτων ηκολουθησαν αυτω·

¹⁹ Και προβας εκειθεν ολιγον ιδει πακωσον τον του ζεβεδαιου και ιωαννην του αδελφου αυτου και αυτους εν τω πλοιω καταρτιζοντας τα δικτυα ²⁰ και ειθεως εκαλεσεν αυτους· και αφεντες τον πρα αυτων ζεβεδαιουν εν τω πλοιω μετα των μισθωτων απηλθουν οπισω αυτου·

²¹ Και εισπορευονται εις καπερναουμ και ειθεως τοις σαββασι εισελθων εις την συναγωγην εδιδασκεν·

²² Και εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αυτου ην γαρ διδασκων αυτους [fol. 118] ως εξουσιαν εχων και ουχ ας οι γραμματεις·

²³ Και ην εν τη συναγωγη αυτων ανος εν την ακαθαρτω και ανεκραξεν ²⁴ λεγων· εα τι ημιν και σοι ιν μαζαρην· ηλθες απολεσαι ημας· οιδα σε τις ει ο αγιος του Θυ· ²⁵ και επετιμησεν αυτω ο ις λεγων· Φιμωθητι και εξελθε εξ αυτου· ²⁶ και σπαραξαι αυτου το ωνα το ακαθαρτου και κραξαι φωνη μεγαλη εξηλθεν εξ αυτου·

²⁷ Και εθαμβηθησαν παντες αστει συζητειν προς αυτους λεγοντας· τι εστιν τουτο τις η διδαχη η καινη αυτη οτι κατ εξουσιαν και τοις πνευμασιν τοις ακαθαρτοις επιτασσει· και υπακουουσιν αυτω· ²⁸ εξηλθεν δε η ακοη αυτου ευθυς εις ολην την περιχωρων της γαλιλαιας·

²⁹ Και ειθεως εκ της συναγωγης εξελθοντες ηλθον εις την οικιαν

σιμωνος και ανδρεου μετα τακων και ταννου.³⁰ η δε πενθερα σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα και ευθεως λεγουσιν αυτω περι [fol. 119], αυτης³¹ και προσελθων ηγειρεν αυτην κρατησας της χειρος αυτης και αφηκεν αυτην ο πυρετος ευθεως και διηκονει αυτοις³².

³³ Οψιας δε γενομενης οτι εδυ ο ηλιος εφερον προς αυτον παντας τους κακως εχοντας και τους δαιμονιζομενους³³ και η πολιτος ολη επισυνημενη ην προς την Θυραν.³⁴ και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα εξεβαλεν και ουκ ηφιεν λαλειν τα δαιμονια οτι πρεισταν αυτον.

³⁵ Και πρωι ενυπον λιαν αναστας εξηλθεν και απηλθεν εις ερημον τοπον κακει προσηκετο.³⁶ και κατεδιωξαν αυτον σιμων και οι μετ αυτου³⁷ και ευροντες αυτον λεγουσιν αυτω οτι παντες σε ζητουσιν.

³⁸ Και λεγει αυτοις αγωμεν εις τας εχομενας κωμοπολεις· ωα κακει κηρυξω εις τουτο γαρ εξεληλυθα.³⁹ και ην κηρυσσων εις τας συναγωγας αυτων εις ολην την γαλιλαιαν και τα δαιμονια εκβαλλων.

⁴⁰ Και ερχεται προς αυτον [fol. 120] λεπρος παρακαλων αυτον και γονυπετων αυτον και λεγων αυτω· οτι εαν Θελης κε δυνασται με καθαρισαι.⁴¹ ο δε εις σπλαγχνισθεις εκτινας την χειρανηφατο αυτου και λεγει αυτω· Θελω καθαρισθητι.⁴² και ειποντος αυτου ευθεως απηλθεν η λεπρα απ αυτου και εκαθαρισθη.⁴³ και εμβριμησαμενος αυτω ευθεως εξεβαλεν αυτον.⁴⁴ και λεγει αυτω· ορα μηδενις μηδεν ειπης αλλ ιπαγε σεαυτον δειξον τωι ειρει και προσενεγκε περι του καθαρισμου σου α προσεταξεν μωσης εις μαρτυριον αυτοις.

⁴⁵ Ο δε εξελθων πρεξατο κηρυσσειν πολλα και διαφημιζειν του λογου αστε μηκετι δυνασθαι αυτον Φανερωας εις πολιν εισελθειν αλλ εξω εν ερημοις τοποις ην και πρχοντο προς αυτον παντοθεν.

[II.] Και εισηλθεν πολιν εις καπερναουμ διημερων και ηπουσθη οτι εις αικον εστιν.² και ευθεως συνηχησαν πολλοι αστε μηκετι χωρειν μηδε τα προς την Θυραν και [fol. 121] ελαλει αυτοις του λογου.³ και ερχονται προς αυτον τινες παραλιτικαι φεροντες εραμενοι πα τεσσαρων.⁴ και μη δυναμενοι προσεγγισαι αυτω δια

τον οχλον απεστεγασαν την στεγην οπου ην και εξορυξαντες χαλωσιν τον κραβατον εφω ο παραλυτικος κατεκειτο.

⁵ Ιδων δε ο ις την πιστιν αυτων λεγει τω παραλυτικω τεκναν αφεονται σοι αι αμαρτιαι σου. ⁶ ησαν δε τινε[ς των] γραμματεων εκει [καθημενοι] και διαλογιζομενοι εν ταις καρδιαις αυτων. ⁷ τι ουτος ουτως λαλει βλασφημιας τις δυναται αφιεναι αμαρτιας ει μη ισ ο Θεος. ⁸ και ευθεως επιγνους οις τω πανι αυτου οτι ουτως [ου]τοι [διαλογιζο]υται εν εαυτοις ειπεν αυτοις. τι ταυτα διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις υμων. ⁹ τι εστιν ευκοπωτερον ειπειν τω παραλυτικω αφεονται σοι αι αμαρτιαι η ειπειν εγιρε και αρον σου τον κραβατον και περιπατη. [fol. 122.] ¹⁰ ινα δε ειδητε οτι εξουσιαν εχει ο θεος του ανου αφιεναι αμαρτιας επι της γης λεγει τω παραλυτικω. ¹¹ συ λεγω εγιρε και αρον τον κραβατον σου και υπαγε εις τον οικον σου. ¹² και πυερθη ευθεως και αρα τον κραβατον εξηλθεν ενωπιον παντων αστει εξιστασθαι παντας και δοξαζειν τον θεον λεγοντας οτι ουδεποτε ουτως ιδομεν.

¹³ Και εξηλθεν παλιν παρα την θαλασσαν και πας ο οχλος προχετο προς αυτον και εδιδασκεν αυτους. ¹⁴ και παραγων ιδεν λινειν τον του αλφαιου καθημενον επι το τελωνιον και λεγει αυτω ακολουθι μοι και ανασταη πηκολαιηθησεν αυτω.

¹⁵ Και εγενετο εν τω κατακεισθαι αυτον εν τη οικια αυτου και πολλοι τελωναι και αμαρτωλοι συνανεκειντο τω ιν και τοις μαθηταις αυτου ησαν γαρ πολλοι και πηκολαιηθησαν αυτω. ¹⁶ και οι γραμματεις και οι Φαρισαιοι ιδοντες αυτον αισθιοντα μετα των τελωνων και αμαρτωλων [fol. 123] ελεγον τοις μαθηταις αυτου. τι οτι μετα των τελωνων και αμαρτωλων αισθιει και πεινει.

¹⁷ Και ακουσασ ο ις λεγει αυτοις οι χριστιν εχουσιν οι ισχυοντες πατροι αλλ οι κακως εχοντες οικη ηλθον καλεσαι δικαιους αλλα αμαρτωλους. ¹⁸ και ησαν οι μαθηται ιωαννου και οι Φαρισαιων ηστειοντες και ερχονται και λεγουσι αυτω διατι οι μαθηται ιωαννου και οι των Φαρισαιων ηστειουσιν οι δε σοι μαθηται οι νησιεσιν.

¹⁹ Και ειπεν αυτοις ο ις μη δυνανται οι ιωι του νυμφωνος εν ω ο νυμφιος μετ αυτω εστιν ηστειειν οσον χρονον μεθ εαυτων εχου-

⁶ τινες... και] angulus folii perit.

⁸ ουτως...] similiter laborat locus iste.

σιν τον υμφίου ου δυνανται υησίειν. ²⁰ ελευσονται δε ημεραι οταν απαρθη απ αυτων ο υμφιος και τοτε υησίεισωσιν εν εκεινη τη ημερᾳ.

²¹ Ουδεις επιβλημα ρακους αγναφου επιραπτει εκις ιματιω ταλαιω ει δε μη αιρει το ταληρωμα αυτου το καινου του ταλαιου και χειρον σχισμα γινεται. [fol. 124] ²² και ουδεις βαλλει οινου νεον εις ασκους ταλαιους ει δε μη ρισσει ο οινος ο νεος τους ασκους και ο οινος εκχειται και οι ασκοι απολουνται αλλα οινον νεον εις ασκους καινους βλητεον.

²³ Και ταλιν εγενετο ταραπορευεσθαι αυτον τοις σαββασιν δια των σποριμων και ηρξαντο οι μαθηται αυτου οδον ποιειν τιλλοντες τους σταχνα.

²⁴ Και οι Φαρισαιοι ελεγουν αυτω. ιδε τι ποιουσιν οι μαθηται σου τοις σαββασιν ο ουκ εξεστιν. ²⁵ και αυτος ελεγεν αυτοις. ουδεποτε ανεγυνωτε τι εποιησεν διδ απε χριαν εσχεν και επινασεν αυτος και οι μετ αυτου ²⁶ ως εισηλθεν εις τον οικον του Θη επι αειθαρ του αρχιερεως και τους αρτους της προθεσεως εφαγεν ους ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις αρχιερευσι μονοις και εδωκεν και τοις συν αυτω ουσιν.

²⁷ Και ελεγεν αυτοις. το σαββατον δια τον ανου εγενετο ουχ ο ανος δια το σαββατον ²⁸ ωστε ης εστιν ο θη του ανου και του σαββατου.

[Fol. 125] [III.] Και εισηλθεν ταλιν εις την συναγωγην και ην εκει ανος εξηραμμενην εχων την χειρα ² και παρετηρουν αυτου ει τοις σαββασιν Θεραπευση αυτου ινα κατηγορησωσιν αυτου. ³ και λεγει τω ανω τω εξηραμμενην εχοντι την χειρα. εγειραι εις το μεσον. ⁴ και λεγει αυτοις. εξεστιν τοις σαββασιν ηγαθοποιησαι την κακοποιησαι ψυχην σωσαι η αποκτειναι. οι δε εσιωπησαν. ⁵ και περιβλεψαμενος αυτους μετ οργης συλλυπουμενος επι τη παρωσει της καρδιας αυτων λεγει τω ανω. εκτεινον την χειρα. και εξετινεν και αποκατεσταθη η χειρ αυτου.

⁶ Και εξελθοντες οι Φαρισαιοι ευθεως μετα των ηρωδιανων συμβουλιον εποιουν κατ αυτου οπως αυτου απολεσωσιν. ⁷ και ο ιε ανεχωρησεν μετα των μαθητων αυτου προς την Θαλασσαν.

Και τολυ ταληθος απο της γαλιλαιας ηκολουθησαν αυτω και απο

της ιουδαιας⁸ και αποιεροσολυμων και απο της ιδουμαιας και περαν του ιορδανου [fol. 126] και οι περι τυρον και σιδανα πληθος πολυ ακουσαντες οσα εποιει ηλθον προς αυτον⁹ και ειπεν τοις μαθηταις αυτου ινα πλοιαριον προσκαρτερη αυτω δια του οχλου ινα μη Θλιβωσιν αυτον¹⁰ πολλους γαρ εθεραπευσεν αστε επιπτησιν αυτω ινα αυτου αφωνται οσοι ειχον μαστγιας¹¹ και τα σκευατα τα ακαθαρτα σταν αυτον εθεωρει προσεπιπτον αυτω¹².

Και εκραξεν λεγοντα οτι συ ει ο χριστος ο θεος του Θεου¹³ και πολλα επετιμα αυτοις ινα μη Φανερον αυτον πιο ποσωσιν οτι προειπαν τον χριστον ειναι.

¹³ Και αναβανει εις το ορος και προσκαλειται ους ηθελεν αυτος και απηλθον προς αυτον¹⁴ και εποιησεν δωδεκα ινα αστιν μετ αυτου και ινα αποστειλει αυτους και αποστολους ανομασεν του κηρυσσειν¹⁵ και εχειν εξουσιαν Θεραπευειν τας νοσους και εκβαλλειν τα δαιμονια.

¹⁶ Και επεθηκεν τω σιμωνι ονομα πετρον¹⁷ και πακαβον του του ζεβεδαιου και ιωαννην του αδελφουν του [fol. 127] πακαβου και επεθηκεν αυτοις ονοματα βθανεργεις ο εστιν οιοι βροντης¹⁸ και αινδρεαν και φιλιππον και βαρθολομαιον και ματθεον και Θωμαν και πακαβον του του αλφαιου και θαδδαιου και σιμωνα του παναγιτην¹⁹ και ιουδαιην ισκαριωτην ος και παρεδωκεν αυτον.

²⁰ Και ερχονται εις οικου και συνερχεται παλιν οχλος αστε μη δυνασθαι αυτους μητε αρτον Φαγειν²¹ και ακουσαντες οι παρ αυτου εξηλθον κρατησαι αυτον²² ελεγον γαρ οτι εξεστη.

²² Και οι γραμματεις οι απο ιεροσολυμων καταβαντες ελεγον οτι βεελζεβουλ εχει και οτι εν τω αρχοντι των δαιμονιων εκβαλλει τα δαιμονια²³ και προσκαλεσαμενος αυτους εν παραβολαις ελεγεν αυτοις²⁴ πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλειν²⁵ και εαν βασιλεια εφ εαυτην μερισθη ου δυναται σιαθηναι η βασιλεια εκεινη²⁶ και εαν οικια εφ εαυτην μερισθη [fol. 128] ου δυναται σιαθηναι η οικια εκεινη²⁷ και ει ο σατανας ανεστη εφ εαυτον και μεμερισται ου δυναται σιαθηναι αλλα τελος εχει.

²⁷ Ουδεις δυναται τα σκευη του ισχυρου εισελθων εις την οικιαν αυτου διαρπασαι εαν μη πρωτον του ισχυρου δηση και τοτε την οικιαν αυτου διαρπασει.

²⁸ Αμην λεγω υμιν οτι παντα αφεθησεται τοις οιοις των ανων τα

αμαρτηματα και βλασφημιαι οσας αν βλασφημησωσιν ²⁹ος δ αν
βλασφημηση εις το των το αγιου ουκ αφεσιν εις τον αιωνα αλλ
ενοχος εστιν αιωνιου κρισεως. ³⁰ οτι ελεγουν των ακαθαρτου
εχει.

³¹ Ερχονται ουν οι αδελφοι και η μηρ αυτου και εξω εστιωτες
απεστιλαν ωρος αυτον Φωνουντες αυτον. ³² και εκαθητο περι αυτον
οχλος ειπον δε αυτω· ιδου η μηρ σου και οι αδελφοι σου εξω ζη-
τουσιν σε.

³³ Και απεκριθη αυτοις λεγων· τις εστιν η μηρ μου η οι αδελφοι
μου. ³⁴ και περιβλεψαμενος κυκλω τους περι αυτον καθη[fol. 129]
μενους λεγει· ιδε η μηρ μου και οι αδελφοι μου ³⁵ος γαρ αν ποιηση
το Θελημα του Θυ ουτος αδελφος μου και αδελφη μου και μηρ
εστιν.

[IV.] Και παλιν ηρξατο διδασκειν παρα την Θαλασσαν και
συνηχθη ωρος αυτον οχλος πολυς αστει αυτον εμβαντα εις πλοιον
καθησθαι εν τη Θαλασση και πας ο οχλος ωρος την Θαλασσαν
επι της γης ην ² και εδιδασκεν αυτους εν παραβολαις πολλα και
ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου· ³ ακουετε ιδου εξηλθεν ο σπι-
ρων του σπιραι ⁴ και εγενετο εν τω σπιρειν ο μεν επεσεν παρα
την οδον και ηλθεν τα πετινα και κατεφαγεν αυτο· ⁵ αλλο δε επε-
σεν επι το πετρωδες οπου ουκ ειχεν γην πολλην και ευθεως εξα-
νετιλεν δια το μη εχειν βαθος γης ⁶ ηλιου δε ανατιλαντος εκαμπα-
τισθη και δια το μη εχειν ριζαν εξηρανθη· ⁷ και αλλο επε[fol. 130]
σεν εις τας ακανθας και ανεβησαν αι ακανθαι και συνεπιξειν αυτο
και καρπον ουκ εδωκεν.

⁸ Και αλλο επεσεν εις την γην την καλην και εδιδου καρπον
αναβαινοντα και αυξανοντα και εφερεν εν τριακοντα και εν εξηκοντα
και εν εκατον. ⁹ και ελεγεν· ο εχων πας ακουειν ακουετω·

¹⁰ Οτε δε εγενετο καταμονας πρωτησαν αυτον οι περι αυτον συν
τοις δωδεκα Φρασον ημιν την παραβολην.

¹¹ Και ελεγεν αυτοις· ιμιν δεδοται γυναικι τα μυστηρια της βα-
σιλειας του Θυ εκεινοις δε τοις εξω εν παραβολαις τα παντα γι-
νεται ¹² ινα βλεποντες βλεπωσιν και μη ιδωσιν και ακουοντες

²⁹ ουκ] hic explicit pagina; sequens vero incipit in αφεσιν; inde liquet interci-
disse εχει.

ακουωσιν και μη συνιωσιν μηποτε επισήρεψωσιν και αφεθη αυτοις τα αμαρτηματα·¹³ και λεγει αυτοις· ουκ οιδατε την ωραβολην ταυτην και τως πασας τας ωραβολας γνωσεσθε·

¹⁴Ο σπιρων τον λογου σπιρει·¹⁵ ουτοι δε εισιν οι ωρα την οδου οπου σπιρεται ο λογος και οταν ακουσωσιν αυτον ευθεως ερχεται ο σατανας και αιρει τον λογον του εσπαρμενον εν ταις καρ[fol. 131] διαις αυτων·

¹⁶Και ουτοι εισιν ομοιως οι επι τα πετρωδη σπιρομενοι οι οταν ακουσωσιν τον λογον ευθεως μετα χαρας λαμβανουσιν αυτον·¹⁷ και ουκ εχουσιν ριζαν εν εαυτοις αλλα προσκαιροι εισιν· ιτα γενομενης Θλιψεως η διωγμου δια τον λογον ευθεως σκανδαλιζονται·

¹⁸Και ουτοι εισιν οι εις τας ακανθας σπιρομενοι ουτοι εισιν οι τον λογον ακουουστες¹⁹ και αι μεριμναι του αιωνος τουτου και η απατη του πλουτου και αι περι τα λοιπα επιθυμιαι εισπορευομεναι συμπνιγουσιν τον λογον και ακαρπος γινεται·

²⁰Και ουτοι εισιν οι επι την γην την καλην σπαρεντες οιτινες ακουουσιν τον λογον και παραδεχονται και καρποφορουσιν εν τριακοντα και εν εξηκοντα και εν εκατον·

²¹Και ελεγεν αυτοις· μητι ο λυχνος ερχεται ινα υπο τον μοδιον τεθη η υπο την κλινην ουχ ινα επι την λυχνιαν επιτεθη·

²²Ου γαρ εστιν τις κρυπτον ο εαν μη Φα[fol. 132]νερωθη ουδε εγενετο αποκρυφον αλλ ινα εις φανερον ελθη·²³ ει τις εχει ατα ακουειν ακουετω·

²⁴Και ελεγεν αυτοις· βλεπετε τι ακουετε εν ω μετρω μετρειτε μετρηθησetai υμιν και προστεθησetai υμιν τοις ακουουσιν·

²⁵Οι γαρ αν εχη δοθησetai αυτω και οι ουκ εχει και ο εχει αρθησetai απ αυτου·

²⁶Και ελεγεν· ουτως εστιν η βασιλεια του Θυ ως εαν ανος βαλη τον σπορον επι της γης²⁷ και καθευδη και εγειρηται υπηκτα και ημεραν και ο σπορος βλαστανη και μηκυνηται ως ουκ οιδεν αυτος·²⁸ αυτοματη γαρ η γη καρποφορει πρωτον χορτον· ιτα σιαχυν ιτα πληρη σειτον εν τω σιαχυει·²⁹ οταν δε παραδω ο καρπος ευθεως αποστελλει το δρεπανον οτι παρεστηνει ο Θερισμος·

³⁰Και ελεγεν· τινι ομοιωσωμεν την βασιλειαν του Θυ η εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην·³¹ ως κοκκω σιναπεως οι οταν σπαρη επι της γης μικροτερος εστιν παντων των σπερματων των επι της

γης³² καὶ σταύ [fol. 133] σπαρῃ αναβαίνει καὶ γίνεται πάντων των λαχανῶν μεγίστων καὶ ποιεῖ κλαδούς μεγαλούς ωστε δύνασθαι υπὸ την σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεῖνα του οὐνου κατασκηνοῦν·

³³ Καὶ ταῖς πανταῖς παραβολαῖς πόλλαις εἰλαῖει αὐτοῖς τοῦ λογου³⁴ καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ εἰλαῖει αὐτοῖς τοῦ λογου·

Κατ’ εἶδιαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ επελευνεῖ πάντα·
³⁵ Καὶ λεγεῖ αὐτοῖς εν εκείνῃ τῇ ημέρᾳ οφίας γενομένης· διελθωμένει εἰς τὸ περαν·

³⁶ Καὶ αφεντεῖς τοῦ οχλοῦ παραλαμβανούσιν αὐτοὺς ως ην εν τῷ πλοιώ καὶ ἄλλα δε πλοιαρία ην μετ’ αὐτούς·

³⁷ Καὶ γίνεται λαϊλαψία αὐτοῦ μεγαλή τα δε κυρατα επεβαλλεν εἰς τὸ πλοιόν ωστε αὐτὸν ηδη γερμίζεσθαι³⁸ καὶ τὸν αὐτὸν επὶ τῇ περιμήνῃ επὶ τὸ προσκεφαλαῖον καθεύδων καὶ διεγιρούσιν αὐτὸν καὶ λεγούσιν αὐτῷ· διδασκαλεῖ οὐ μελεῖ σοι οτι απολλυμέθα·

³⁹ Καὶ διεγέρθεις επετεμησεν τὰ ανερά καὶ επεν τῇ θαλασσῇ σιωπα πεφι[fol. 134]μασσο· καὶ εκοπασεν ο αὐτοῦ καὶ εγένετο γαληνή μεγαλη·

⁴⁰ Καὶ εἰπεν αὐτοῖς· τι δίλοι εστίει οὗτος πόλλας οὐκ εχετε πάσιν·

⁴¹ Κατ’ εφοβηθησαν φόβον μεγαν καὶ ελεγον πάρος αλληλούς· τις αρά οὗτος εστίν οτι καὶ οι αὐτοί καὶ η θαλασσα πακουουσιν αὐτῷ·

[V.] Καὶ ηλθον εἰς τὸ περαν τῆς θαλασσῆς εἰς τὴν χώραν των γαδαρηνῶν² καὶ εξελθοντι αὐτῷ εκ τοῦ πλοιοῦ ειθεως απηντησεν αὐτῷ εκ τῶν μηνηματων ἀνος εν τῷ ακαθάρτῳ³ τοῦ κατοικησιν είχεν εν τοῖς μηνημασιν καὶ οὐτε αλυσεσιν οὐδεις ηδύνατο αὐτοὺς δησας⁴ δια το αὐτοῦ πόλλαχις πεδαῖς καὶ αλυσεσιν δεδεσθαι καὶ διεσπασθαι υπ αὐτοῦ τὰς αλυσεις καὶ τὰς πεδας συντετριφθαι καὶ οὐδεις ισχυει αὐτον δαμασσατ⁵ καὶ δια πάντος πυκτος καὶ ημερας εν τοῖς μηνημασιν καὶ εν τοῖς ορεσιν ην κραξων καὶ κατακοπῶν εαυτον λιθοῖς⁶·

⁶ Ιδων δε τον τῷ μακροθεν εδραμεν καὶ προσεκινησεν αὐτῷ [fol. 135]⁷ καὶ κραξας φωνῇ μεγαλῃ λεγει· τι εροι καὶ σοι οιε τον θν τον ιψιστον· ορκίω σε τον θν μη με βασανισης⁸ ελεγεν γαρ αὐτῷ· εξελθε το τῶν το ακαθάρτον εκ τον ἀνοι·

⁹ Καὶ επηρώτα αὐτὸν· τι οὐομά σοι· καὶ λεγει αὐτῷ λεγεων οὐομά μοι οτι τολλοι εσμεν·

¹⁰ Καὶ παρεκάλει αὐτὸν τολλα ἵνα μη εἶναι τῆς χωρᾶς αὐτοὺς αποστήλη· ¹¹ ην δὲ εκεὶ πρός τα ὄρεα χοιρῶν τολλῶν αγελη μεγάλη βασικομενη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαιμονες λεγοντες· πεμψόν ημας εἰς τους χοιρούς ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσελθωμεν· ¹³ καὶ επετρέψειν αὐτοῖς ευθεως ο ἵς·

Καὶ εξελθοντα τὰ πνευματα τα ακαθαρθα εισελθον εἰς τους χοιρούς καὶ ωρμησεν η αγελη κατα του κρημνου εἰς την Θαλασσαν· ησαν δε ως δισχιλιοι καὶ επινηγοντο εν τη Θαλασσῃ· ¹⁴ καὶ οι βοσκοντες τους χοιρούς εφυγον καὶ απηγγιλαν εἰς την τολλην καὶ εἰς τους αυρους καὶ ηλθον ιδειν τι εστιν το γεγονος·

[Fol. 136] ¹⁵ Καὶ ερχονται πρός τον ἵνα και Θεωρουσιν τον δαιμονιζομενον καθημενον και εματισμενον και σωφρονουσα τον εσχηκοτα τον λεγεωνα και εφοβηθησαν· ¹⁶ καὶ διηγησαντο· αυτοις οι ιδοντες τως εγενετο τω δαιμονιζομενω και περι των χοιρων ¹⁷ και πρέσαντο παρακαλεμ αυτον απελθειν απο των οριων αυτων·

¹⁸ Καὶ εμβαντος αυτου εἰς το τλοιον παρεκάλει αυτον ο δαιμονισθεις ἵνα μετ αυτου η ¹⁹ καὶ ουκ αφῆκεν αυτον αλλα λεγει αυτω·

Τπαγε εις του οικου σου πρός τους σους καὶ αναγγιλού αυτοις οσα σα ο ²⁰ εποιησεν και ηλεησεν σε· ²⁰ καὶ απηλθεν και πρέσαντο κηρυσσειν εν τη δεκαπολει οσα εποιησεν αυτω ο ²¹ και πάντες εθαυμαζον·

²¹ Καὶ διαπερασαντος του ²² εν τω τλοιω ταλιν εἰς το περαν συνηχθη οχλος ταλιν επ αυτον και ην παρα την Θαλασσαν·

²² Καὶ ιδομεν ερχεται ²³ των αρχισυναγωγων ονοματι ταιρος και ιδειν αυτον πιπίει πρός τους ποδας αυτον ²³ και πα[fol. 137]ρεκαλει αυτον τολλα λεγων οτι το Θυγατριον μου εσχατως εχει ²⁴ ηλθων επιθης αυτη τας χειρας οπως σωθη και ζησεται· ²⁴ και απηλθεν μετ αυτου και ηκολουθει αυτω οχλος ταλιν και συνεθλιβον αυτον·

²⁵ Καὶ γυνη τις ουσα εν ρυσει αιματος ετη δωδεκα ²⁶ και τολλα παθουσα ιπο τολλων ιατρων και δαπανησασα τα ιπαρχοντα αυτης πάντα και μηδεν αφεληθεισα αλλα μαλλον εις το χειραν ελθουσα ²⁷ ακονισασα περι του ²⁸ ελθουσα εν τω οχλω οπισθεν ηψατο του ιματιου αυτου· ²⁸ ελεγεν γαρ οτι καν των ιματιων αυτου φιδιαν

σωθησομαι·²⁹ καὶ εὐθέως εἶπρανθη η πηγή του αἵματος αυτῆς καὶ εγνώ τῷ σώματι οὐτὶ ιατρὸς από τῆς μαστίγου αυτῆς·

³⁰ Καὶ εὐθέως επιγνώσοις οἱ εἰς εαυτῶν την εὖ αὐτοῦ δύναμιν εἶπελθούσαν επιστράφεις εν τῷ οχλῷ ελεγεν· τις μου ηψάτο τῶν ιμάτων·

³¹ Καὶ ελεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν [fol. 138] οχλὸν συνθλίβοντα σὲ καὶ λεγεις τις μου ηψάτο·³² καὶ περιεβλεπετο ιδεῖν τὴν τούτο τοιησασαν·

³³ Η δέ γυνη Φοβηθείσα καὶ τρεμουσα εἰδὺα ο γεγονεν επ αὐτην ηλθεν καὶ ωροσεπεσεν αὐτῷ καὶ εἰπεν αὐτῷ πασαν την αληθειαν·³⁴ ο δε ισ εἰπεν αὐτῇ· Θυγατέρ η πιστίς σου σεσωκεν σε· υπάγε εἰς ειρηνην καὶ ισθι υγιης από τῆς μαστίγου σου·³⁵ ετι αὐτου λαλουντος ερχονται από του αρχισυναγωνου λεγοντες οτι η Θυγατηρ σου απεθανεν τι ετι σκυλλεις τον διόασκαλον·

³⁶ Ο δε ισ εὐθέως ακουσαστον λογου λαλουμενον λεγει τῷ αρχισυναγωγῷ· μη Φοβου μονον πιστευε·³⁷ καὶ οὐκ αφηκεν αὐτῷ συνακολουθησαι ουδενα ει μη πετρον καὶ ιακώβον καὶ ιωαννην τον αδελφον αυτου³⁸ καὶ ερχεται εἰς τον οικον του αρχισυναγωγου καὶ Θεωρει Θορυβον πλαισιοντας καὶ αλαλαζοντας πολλα·

³⁹ Καὶ εισελθων λεγει αυτοις· τι Θορυβοισθε και πλαισιετε [fol. 139]

το παιδιον ουκ απεθανεν ἀλλα καθευδει·⁴⁰ καὶ πατεγελων αυτου·

Ο δε ισ εκβαλων απαντας παραλαμβανει τον πρα του παιδιον καὶ την μρα καὶ τους μετ αυτου καὶ εισπορευεται οπου ην το παιδιον ανακειμενον⁴¹ καὶ πρατησας της χειρος του παιδιον λεγει αυτῃ ταλιθα ιουμι ο εστιν μεθερμηνευομενον το κορασιον σοι λεγω εγιραι·⁴² καὶ εὐθέως ανεστη το κορασιον καὶ περιεπατει ηγαρ ετων δεκα δυο· καὶ εξεστησαι εκστασει μεγαλη⁴³ καὶ διεστιλατο αυτοις πολλα ιασι μηδεις γνω τούτο καὶ εἰπεν δοθηναι αυτῃ Φαγειν·

[VI.] Καὶ εἶηλθεν εκειθεν καὶ ηλθεν εἰς την πατρίδα αυτου καὶ ακολουθουσιν αὐτῷ οι μαθηταὶ αὐτοῦ² καὶ γενομενοι σαββατου πρέπει εν τῃ συναγωγῃ δίδασκειν καὶ πολλοις ακουσαντες εἶπελησσοντο επι τη δίδαχῃ αὐτοῦ λεγοντες· ποθεν τουτα ταῦτα καὶ τις η σοφία η δοθεισα αὐτῷ [fol. 140] καὶ δύναμεις τοιαυται δια των χειρων αυτου γινονται·³ ουχ ουτος εστιν ο τεκτων ο ισμαριας αδελφος δε ιακώβου καὶ ιωση καὶ ιουδα καὶ σιμωνος καὶ ουκ εισιν αι

αδελφοις αυτου αδε τρος ημας· και εσκανδαλιζοντο εν αυτω· ⁴ελεγεν δε αυτοις ο *is* οτι ουκ εστιν προφητης ατιμος ει μη εν τη πατριδι αυτου και εν τοις συγγενεσι και εν τη οικια αυτου· ⁵και ουκ ηδυνατο εκει ουδεμιαν δυναμιν ποιησαι ει μη ολιγοις αρρωστοις επιθεις τας χειρας εθεραπευσεν· ⁶και εθαυμαζεν δια την απιστιαν αυτων·

Και περιηγεν τας πολεις και τας κωμας κυκλω διδασκων·

⁷Και προσκαλειται τους *is* και πρέπει αυτους αποστελλειν δυο δυο και εδιδου αυτοις εξουσιαν των πνων των ακαθαρτων· ⁸και παρηγειλεν αυτοις ινα μηδεν αρωσιν εις οδον ει μη ραβδον μονον μη πηραν μη αρτον μη εις την ζωνην χαλκον [fol. 141] ⁹αλλ ιποδεδεμενους σανδαλια και μη ενδυσησθε δυο χιτωνας·

¹⁰Και ελεγεν αυτοις· οπου εαν εισθητε εις οικιαν εκει μενετε εως αν εξελθητε εκειθεν·

¹¹Και οσοι εαν μη δεξωνται ημας μηδε ακουσωσιν ημων εκπρενομενοι εκειθεν εκτιναξατε τον χουν τον υποκατω των ποδων ημων εις μαρτυριον αυτοις· αμην λεγω ημιν ανεκτοτερον εσται σοδομοις *ii* γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη·

¹²Και εξελθοντες εκηρυξσον ινα μετανοησωσιν ¹³και δαιμονια πολλα εξεβαλλον και ηλειφον ελαιω πολλους αρρωστους και εθεραπευον·

¹⁴Και ηκουσεν ο βασιλευς πρωδης Φανερον γαρ εγενετο το ονομα αυτου και ειπεν τοις παισιν αυτου οτι ιωαννης ο βαπτιζων εκ νεκρων πυερθη και δια τουτο αι δυναμεις ενεργουσιν εν αυτω·

¹⁵Αλλοι ελεγον οτι ηλιας εστιν· αλλοι δε ελεγον οτι προφητης εστιν *η ws is* των προφητων· ¹⁶ακουσας δε ο πρωδης ειπεν οτι ον εγω απεκεφαλισα ιωαννην ουτος εστιν αυτος πυερθη εκ νεκρων·

¹⁷Αυτος γαρ ο πρωδης αποστιλας εκρατησεν τον ιωαννην και εβαλεν αυτον εν τη φυλακη δια πρωδιαδα την γυναικα [fol. 142] φιλεππου του αδελφου αυτου οτι αυτην εγαμησεν· ¹⁸ελεγεν ο ιωαννης τω πρωδη οτι ουκ εξεστιν σοι εχειν την γυναικα του αδελφου σου· ¹⁹η δε πρωδιας ενιχεν αυτω και ηθελεν αυτον αποκτειναι και ουκ ηδυνατο· ²⁰ο γαρ πρωδης εφοβειτο τον ιωαννην ειδως αυτον αυδρα δικαιον και αγιον και συνετηρει αυτον και ακουσας αυτου πολλα εποιει και ηδεως αυτου ηκουεν·

¹⁰εισθητε] omisso ελ in εισελθητε.

²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ ὅτε ηρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δειπνὸν ἐποιεῖ τοῖς μεγιστασιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιαρχοῖς καὶ τοῖς πρωτοῖς τῆς γαλιλαίας ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς Θυγατρὸς αὐτῆς τῆς ηρωδιάδος καὶ ὥρχησαμενῆς καὶ αρεσασῆς τῷ ηρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις [fol. 143] εἰπεν οἱ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἰτησον μὲν οἱ εανὶ Θελητὴς καὶ δῶσω σοι· ²³ καὶ ὡμοσεν αὐτῇ οἱ εανὶ με αἰτησης δῶσω σοι εἴς ημίσους τῆς βασιλείας μου· ²⁴ η δὲ εἰξελθούσα εἰπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς τι αἰτησομαί· η δὲ εἰπεν τὴν κεφαλὴν ιωαννοῦ του βαπτίστου· ²⁵ καὶ εἰσελθούσα εὐθεῶς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ητησάτο λεγούσα Θέλω μαὶ δῶς εὖ αὐτῆς επὶ τινακὶ τὴν κεφαλὴν ιωαννοῦ του βαπτίστου·

²⁶ Καὶ περιλυπός γενομένος οἱ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ηθελησεν αὐτην αθετησαι ²⁷ καὶ εὐθεῶς αποστειλας οἱ βασιλεὺς σπενουλατῶρα επεταξεν ενεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ²⁸ ο δὲ απελθὼν απεκεφαλισεν [fol. 144] αὐτὸν εν τῇ φυλακῇ καὶ ηγεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ επὶ τινακὶ καὶ εδώκεν αὐτην τῷ κορασίῳ καὶ τὸ κορασίον εδώκεν αὐτην τῇ μητρὶ αὐτῆς·

²⁹ Καὶ ακούσαντες οἱ μαθήται αὐτοῦ ηλθον καὶ πραν τῷ τίλῳ αὐτοῦ καὶ εθηκαν αὐτὸν εν τῷ μνημειῳ· ³⁰ καὶ συναγούνται οἱ αποστόλοι πρὸς τὸν ἦν καὶ απηγγειλαν αὐτῷ ταῦτα καὶ οσα εποιησαν καὶ οσα εδίδαξαν·

³¹ Καὶ εἰπεν αὐτοῖς οἱ θεοὶ· δεῦτε υμεῖς αὐτοὶ κατὰ ιδίαν εἰς ερημον τόπον καὶ αναπάνεσθε ολίγουν ησάν γαρ οἱ ερχομένοι καὶ οἱ υπαγούντες τῷλοι καὶ οὐδὲ φαγεῖν πυκαίρουν·

³² Καὶ απηλθὼν εἰς ερημὸν τόπον τῷ τῷλοι κατὰ ιδίαν ³³ καὶ ιδού αὐτοὺς υπαγούντας καὶ επεγνωσαν αὐτὸν τῷλοι καὶ τελεῖη απὸ τασῶν τῶν τῷλεων συνεδραμον ενει καὶ προηλθὼν αὐτούς καὶ συνηλθὼν πρὸς αὐτὸν· ³⁴ καὶ εἰξελθὼν ιδεν οἱ τῷλοι οὐχιον καὶ εσπλαγχνίσθη επὶ αὐτοῖς οτι ησαν ως προβάτα μη εχοντα τῷμενα·

Καὶ πρᾶτο διδάσκειν αὐτοὺς τῷλα· ³⁵ καὶ ηδη ὥρας τῷλης γενομένης προσελθούσες αὐτῷ οἱ μαθήται αὐτοῦ εἰπον· οτι ερημὸς εστιν οἱ τόποι καὶ ηδη ὥρα τῷλη· ³⁶ απολυσον αὐτοὺς μαὶ απελθούσες εἰς τοὺς κυκλῶ αγροὺς καὶ κωμας αγορασωσιν εαυτοῖς αρτούς· [fol. 145] τι γαρ φαγωσιν οὐκ εχουσιν· ³⁷ ο δὲ αποκρίθεις εἰπεν αὐτοῖς· δοτε αὐτοῖς υμεῖς φαγεῖν· καὶ λεγουσιν αὐτῷ· απελθούσες αγορασωμεν δηναριών διακοσιῶν αρτούς καὶ δῶμεν αὐτοῖς

Φαγειν· ³⁸ο δε λεγει αυτοις ταπους αρτους εχετε υπαγετε και ιδετε· και γνοντες λεγουσιν πεντε και δυο ιχθυας·

³⁹Και επεταξεν αυτοις ανακλιθηναι παντας συμποσια συμποσια επι τω χλωρω χορτω ⁴⁰και ανεπεσον πρασιαι πρασιαι ανα εκατον και ανα πεντηκοντα·

⁴¹Και λαβων τους πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας αναβλεψας εις τον ουνον ευλογησεν και κατεκλασεν τους αρτους και εδιδου τοις μαθηταις αυτου ινα παραθωσιν αυτοις και τους δυο ιχθυας εμερισεν πασι· ⁴²και εφαγον παντες και εχορτασθησαν ⁴³και ηραν κλασματων δωδεκα κοφινους πληρεις και απο των ιχθυων· ⁴⁴και ησαν οι φαγοντες τους αρτους πεντακισχιλιοι αιδρες·

⁴⁵Και ευθεως ηναγκασεν [fol. 146] τους μαθητας αυτου εμβηναι εις το πλοιον και προχυειν αυτον εις το περαν προς βηθσαιδαν εως αυτος απολυσῃ τον οχλον·

⁴⁶Και αποταξαμενος αυτοις απηλθεν εις το ορος προσευξασθαι·

⁴⁷Και οψιας γενομενης ην το πλοιον εν μεσω της θαλασσης και αυτος μονος επι της γης ⁴⁸και ιδεν αυτους βασανιζομενους εν τω ελαυνειν· ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις·

Και περι τεταρτην Φιλακην της υπκτος ερχεται προς αυτους περιπατων επι της θαλασσης και ηθελεν παρελθειν αυτους·

⁴⁹Οι δε ιδόντες αυτον περιπατουντα επι της θαλασσης εδοξαν· φαντασμα ειναι και ανεκραξαν· ⁵⁰παντες γαρ αυτουν ιδουν και επαραχθησαν·

Και ευθεως ελαλησεν μετ αυτων και λεγει αυτοις· Θαρσιτε εγω ειμι μη φοβισθε· ⁵¹και ανεβη προς αυτους εις το πλοιον και εκοπατεν ο ανεμος και περιεσωσεν αυτους και λιαν εκ περισσου εν εαυτοις εξισταντο και εθαιριαζον· [fol. 147] ⁵²ου γαρ συνηκαν επι τοις αρτοις ην γαρ η καρδια αυτων πεπωρωμενη·

⁵³Και διαπερασαντες ηλθον εις την γην γενυνησαρετ και προσωριμισθησαν·

⁵⁴Και εξελθοντων αυτων εκ του πλοιου ευθεως επιγυνοντες αυτον οι αιδρες του τοπου και ⁵⁵περιδραμοντες ολην την περιχωρον εκεινην ηρξαντο επι τοις κραβατιοις τους κακως εχοντας περιφερειν οπου ηκουον οτι εκει εστιν·

⁵⁶Και οπου αν εισεπορευεσθο εις πολεις η κωμας η αγρους ειν

ταῖς αγοραῖς ετίθουν τοὺς ασθενουντας καὶ παρεκαλοῦντας αὐτὸν οὐα
καὶ τοὺς κρασπέδους τοῦ ἵματος αὐτούς αψωνται καὶ οσοι ἀν ηπίοντο
αὐτούς εσωζόντο.

[VII.] Καὶ συναγοῦνται πάρος αὐτοῦ οἱ Φαρισαῖοι καὶ τίνες τῶν
γραμματεῶν ελθοῦντες απὸ ιεροσολυμῶν² καὶ ιδοῦντες τίνας τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ τοῦτο εσθίν αντίποιοι αἰσθιοῦνται αρ-
τοὺς εμεμψαντο·³ οἱ γαρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ [fol. 148]οὐ-
δαιοι εαν μη παγυμη νιψωνται τὰς χειρας ουκ αἰσθιούσιν κρατουντες
την παραδοσιν των πρεσβυτερων⁴ καὶ απὸ αγορας εαν μη βα-
πτισωνται ουκ αἰσθιούσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ εσθίν α παρελαβον
κρατειν βαπτισμους ποτηριων και ξεσθιων και χαλκιων και κλινων.
⁵επὶα επερωτώσιν αὐτον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διατι
οἱ μαθηται σου οι περιπατουσιν κατα την παραδοσιν των πρε-
σβυτερων ἄλλα αντίποιοι χερσὶν αἰσθιούσιν τον αρτον·⁶ ο δὲ αποκρι-
θεις εἰπεν αὐτοις οτι καλως πάρος φητευσεν ησαίας περι υμων των
υποκριτων ως γεγραπται· ουτος ο λαος τοις χειλεσιν με τιμα η δε
καρδια αυτων πορρω απεχει απ εμου·⁷ ματην δε σεβονται με δι-
δασκοντες διδασκαλιας ενταλματα ἀνων·⁸ αφεντες γαρ την εντολην
του Θυ πρατιτε την παραδοσιν των ἀνων βαπτισμους ξεσθιων και
ποτηριων και ἄλλα παρομοια ποιαυτα πολλὰ ποιειτε·

⁹Καὶ ελεγεν αὐτοις· καλως αθετ[fol. 149]ιτε την εντολην του
Θυ ουα την παραδοσιν υμων πηρησητε·¹⁰ μωσης γαρ ειπεν· τιμα
τον πάρα σου και την μρα σου και ο κακολογων πάρα η μρα Θανατω
τελευτατω·¹¹ υμεις δε λεγετε οι εαν ειπη ἀνος τω πάρι η τη μρι κορ-
βαν ο εσθιν δωρον ο εαν εξ εμου αφεληθης¹² και ουκετι αφιετε αὐτον
οιδεν ποιησαι τω πάρι αὐτου η τη μρι αὐτου¹³ ακιρουντες τον λογον
του Θυ τη παραδοσει υμων η παρεδωκατε· και παρομοια ποιαυτα
πολλὰ ποιειτε·

¹⁴ Καὶ προσκαλεσαμενος πάντα τον οχλον ελεγεν αὐτοις· ακουετε
μου πάντες και συνιετε¹⁵ οιδεν εσθιν εξωθεν του ἀνου εισπορειο-
μενον εις αὐτον ο δυναται αὐτον κοινωσαι ἄλλα τα εκπορευομενα
απ αὐτου εκεινα εσθιν τα κοινουντα του ἀνου·¹⁶ ει τις εχει ωτα
ακουειν ακουετω·

VII. ^{επὶα]} scilicet επειτα, at peccavit scriba.

¹⁷ Καὶ οὐεισηλθεν εἰς οἰκουν ἀπὸ τοῦ οχλοῦ επηρεωτῶν αὐτον αἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τερὶ τῆς παραβολῆς· ¹⁸ καὶ λεγει αὐτοῖς· οὐτως καὶ οὐμεις ασυννετοι εσθὲ οὐ νοίτε οτι ταν [fol. 150] το εξωθεν εισπορευομενοι εἰς τον ἄνον ου δυναται αυτον κοινωσαι· ¹⁹ οτι ουκ εισπορευεται αυτου εἰς την καρδιαν αλλ εἰς την κοιλιαν καὶ εἰς αφεδρωνα εκβαλλεται καθαριζον παντα τα βραματα· ²⁰ ελεγεν δε οτι το εκ του ἄνου εκπορευομενον εκεινο κοινοι τον ἄνον· ²¹ εσωθεν γαρ εκ της καρδιας των ἄνων οι διαλογισμοι οι κακοι εκπορευονται μοιχειαι πορνειαι φονοι ²² κλοπαι πλεονεξιαι πονηριαι δολος ασελγια οφθαλμος πονηρος βλασφημια υπερηφανια αθροσυνη· ²³ παντα ταυτα τα πονηρα εσωθεν εκπορευεται και κοινοι τον ἄνον·

²⁴ Καὶ εκειθεν αναστας απηλθεν εἰς τα μεθορια τυρου και σιδωνος και εισελθων εἰς την οικιαν ουδενα ηθελεν γυναναι και ουκ εδυνηθη λαθειν· ²⁵ ακουσασα γαρ γυνη τερι αυτου ης ειχεν το Θυγατριον αυτης πνα ακαθαρτον ελθουσα προσεπεσεν προς τους ποδας αυτου· ²⁶ ην δε η γυνη ελληνις συρο φοινικισσα τω γενει·

Και προτα αυτον ινα το δαιμονιον εκβαλλη [fol. 151] εκ της Θυγατρος αυτης· ²⁷ ο δε ισ ειπεν αυτη· αφες πρωτον χορτασθηναι τα τεκνα ου γαρ καλον εσθιω λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις· ²⁸ η δε απεκριθη και λεγει αυτω· ναι κε και γαρ τα κυναρια υποκατω της τραπεζης αισθιει απο των ψιχιων των παιδιων· ²⁹ και ειπεν αυτη· δια τουτον τον λογον υπαγε εξεληλυθεν το δαιμονιον εκ της Θυγατρος σου·

³⁰ Καὶ απελθουσα εἰς τον οικον αυτης ευρεν το δαιμονιον εξεληλυθος και την Θυγατερα βεβλημενην επ. της κλινης·

³¹ Καὶ παλιν εξελθων εκ των οριων τυρου και σιδωνος ηλθεν προς την Θαλασσαν της γαλιλαιας ανα μεσον των οριων της δεκαπολεως· ³² και φερουσιν αυτω κωφοι μογιλαλοι και παρακαλουσιν αυτον ινα επιθη αυτω την χειρα· ³³ και απολαβομενοι αυτον απο του οχλου κατ ιδιαν εβαλεν τους δακτυλους αυτου εἰς τα ωτα αυτου και πίσσας ηψατο της γλωσσης αυτου ³⁴ και αναβλεψας εἰς τον ουνον εστεναξεν και λεγει αυτω [fol. 152] εφφαθα ο εσθιν διανοιχθητι· ³⁵ και ευθεως διηνοιχθησαν αυτοι αι ακοαι και ελυθη ο δεσμος της γλωσσης αυτου και ελαλει ορθως ³⁶ και διεστειλατο αυτοις ινα μηδενι ειπωσιν· οσον δε αυτοις αυτος διεστειλετο μαλλον περισσοτερον εκπρισσον· ³⁷ και υπερπερισσως εξεπλησσοντο λε-

γοντες· καλως ταντα πεποιηκεν και τους κωφους τοιες ακουειν και τους αλαλους λαλειν·

[VIII.] Εν εκειναις ταις ημεραις ταλιν πολλου οχλου οντος και μη εχοντων τι Φαγωσιν προσκαλεσαμενος τους μαθητας λεγει αυτοις· ²σπλαγχνιζομαι επι του οχλου οτι ηδη ημεραις τρις προσμενουσιν μοι και οικι εχοντιν τι Φαγωσιν ³ και εαν απολυσω αυτους υηστεις εις οικου αυτων εκλυθησονται εν τη οδω· τινες γαρ αυτων μακροθεν ηκασιν· ⁴ και απεκριθησαν αυτω οι μαθηταις αυτου· ποθεν τουτους δυνησεται τις αδε χορτασαι αρτων επ ερημιας· ⁵ και επηρωτα αυτους· ποσους αρτους εχετε· οι δε ειπον επιλα· ⁶ και παρηγειλεν τω οχλω ανα[fol. 153]πεσειν επι της γης· και λαβων τους επιλα αρτους ευχαριστησας εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις ειπον ινα παρατιθωσιν και παρεβηκαν τω οχλω· ⁷ και ειχον ιχθυδια ολιγα και αυτα ευλογησας ειπεν παρατεθειναι και ταυτα· ⁸ εφαγον δε και εχορτασθησαν και ηραν περισσευματα κλασματων επιλα σπυριδας· ⁹ ησαν δε οι Φαγοντες ως τετρακισχιλιοι· και απελυσεν αυτους· ¹⁰ και εμβας εις τα πλοιον μετα των μαθητων αυτου ηλθεν εις τα μερη δαλμανουθα·

¹¹ Και εξηλθον οι Φαρισαιοι και πρεξαντα συζητειν αυτω ζητουντες παρ αυτου σημειου απο του ουνου πειραζοντες αυτον· ¹² και αναζητας τω πνι αυτου λεγει· τι η γενεα αυτη σημειου επιζητει αμην λεγω υμιν ει δοθησεται τη γενεα ταυτη σημειου·

¹³ Και αφεις αυτους εμβας πλανιν εις το πλοιον απηλθεν εις το περαν ¹⁴ και επελαθοντο οι μαθηταις αυτου λαβειν αρτους και ει μη ενα αρτον οικι ειχον μεθ εαυτων εν τω πλοιω·

¹⁵ Και διεστελλετο αυτοις [fol. 154] λεγων· ορατε και βλεπετε απο της ζυμης των Φαρισαιων και της ζυμης ηρωδου·

¹⁶ Και διελογιζοντο προς αλληλους· λεγοντες οτι αρτους οικ εχομεν· ¹⁷ γαι γνουσ ο ίσ λεγει αυτοις· τι διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις υμων ολιγοπιστοι οτι αρτους οικ εχετε· ουπω νοιτε ουδε συνιετε· ετι πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν υμων ¹⁸ οφθαλμους εχοντες ου βλεπετε και ωτα εχοντες οικ ακουετε και ου μνημονευετε· ¹⁹ οτε τους πεντε αρτους εκλασα εις τους πεντακισχιλιους ποσους κοφιους πληρεις κλασματων ηρατε· λεγουσιν αυτω δωδεκα· ²⁰ οτε δε τους επιλα αρτους εις τους τετρακισχιλιους ποσων σπυρι-

δων πληρωματα πλασματων ηρατε· οι δε ειπον επία·²¹ και ελεγεν
αυτοις· τωσ ουπω συκιετε·

²² Και ερχεται εις βηθσαιδαν και φερουσιν αυτω πυφλον και
παρακαλουσιν αυτον ινα αυτου αψηται·²³ και επιλαβομενος της
χειρος του τυφλου εξηγαγεν αυτον εξω της καμης και πιστας εις
τα ομματα [fol. 155] αυτου επιθεις τας χειρας αυτω επηρωτα αυ-
τον ει τι βλεπει·²⁴ και αναβλεψας ελεγεν βλεπω τους ανους οτι ως
δεκαδρα ορω περιπατουντας·²⁵ ειτα παλιν επεθηκεν τας χειρας επι-
τους οφθαλμους αυτου και εποιησεν αυτου αναβλεψαι· και αποκατ-
εσθιαθη και ενεβλεψεν τηλαυγας απαντας·²⁶ και απεστειλεν αυ-
τους εις τον οικου αυτου λεγων· υπαγε εις τον οικου σου και εαν εις
την καμην εισελθης μηδεν ειπης τινι εν τη καμη·

²⁷ Και εξηλθεν ο ις και οι μαθηταις αυτου εις τας καμας και σκριας
της Φιλιππου και εν τη οδω επηρωτα τους μαθητας αυτου λεγων
αυτοις· τινα με λεγουσιν οι ανοι ειναι·²⁸ οι δε απεκριθησαν·
ιωανην τον βαπτιστην και άλλοι ηλικιν άλλοι δε ενα των προφη-
των·²⁹ και αυτος λεγει αυτοις· υμεις δε τινα με λεγετε ειναι· απο-
κριθεις ο πετρος λεγει αυτω· συ· ει ο χρ·

³⁰ Και επετιμησεν αυτοις ινα μηδενι λεγωσιν τουτο περι αυτου·
³¹ και ηρξατο διδασκειν αυτους οτι δει τον υν του ανου [fol. 156]
πολλα παθειν και αποδοκιμασθηναι υπο των πρεσβυτερων και των
αρχιερεων και γραμματεων και αποκτανθηναι και μετα τρις ημερας
ανασηναι·³² και παρησια τον λογου ελαλει·

Και προσλαβομενος αυτον ο πετρος πρξατο επιτιμαν αυτω·³³ ο
δε επισηραφεις και ιδων τους μαθητας αυτου επετιμησεν τω πετρω
λεγων· υπαγε οπισω μου σατανα οτι οι φρονεις τα του θν αλλα
τα των ανων·

³⁴ Και προσκαλεσαμενος τον οχλον συν τοις μαθηταις αυτου ει-
πεν αυτοις· οστις θελει οπισω μου ακολουθειν απαρνησασθω εαν-
του και αρατω τον σταυρον αυτου και ακολουθιτω μοι·³⁵ ος γαρ
εαν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην ος δ αν απο-
λεση την ψυχην αυτου ενεκεν εμου και του εναγγελιου σωσει αυτην·
³⁶ τι γαρ αφελησει τον ανον εαν κερδηση τον κοσμον ολον και ζη-
μιωθη την ψυχην αυτου·³⁷ η τι δωσει ανος ανταλλαγμα της ψυχης
αυτου·

³⁸ Ος γαρ αν επαισχυνθη με και τους εμους λογους εν τη [fol. 157]

γενεα ταυτη τη πονηρα και μοιχαλιδι και αμαρτωλω και ο υσ του ανου επαισχυνθησεται αυτον οταν ελθη εν τη δοξη του ωρος αυτου μετα των αγγελων των αγιων.

[IX.] Και ελεγεν αυτοις· αμην λεγω υμιν οτι εισιν τινες των αδε εστηκοτων οιτινες ου μη γευσονται Θανατου εως αν ιδωσιν την βασιλειαν του Θυ εληλυθιαν εν δυναμει·

²Και μεθη ημερας εξ παραλαμβανει ο ις του πετρου και τον ιακω-
βον και τον ιωαννην και αναφερει αυτους εις ορος υψηλον κατ ιδιαν
μονους και μετεμορφωθη εμπροσθεν αυτων ³και τα ιματια αυτου
εγενετο στιλβοντα λευκα λιαν ως χειων οια γυαφευς επι της γης ου
δυναται λευκαναι·

⁴Και ωφθη αυτοις ηλιας συν μωση και ησαν συλλαλουντες τω
ιν.

⁵Και αποκριθεις ο πετρος λεγει τω ιν· ραββι καλον εστιν ημας
αδε ειναι και ποιησωμεν σκηνας τρις συ μιαν και μωση μιαν και
ηλια μιαν· ⁶ου γαρ ηδει τι λαληση· ησαν γαρ εκφοβοι· ⁷και εγε-
νετο νεφελη επισκιαζουσα αυτοις [fol. 158] και ηλθεν φωνη εκ
της νεφελης λεγουσα ουτος εστιν ο υσ μου ο αγαπητος αυτου
ακουετε·

⁸Και εξαπινα περιβλεψαμενοι ουκετι ουδενα ιδον αλλα τον ιν
μονον μεθεαυτων·

⁹Καταβαινοντων δε αυτων απο του ορους διεστιλατο αυτοις ινα
μηδενι διηγησανται α ιδον ει μη οταν ο υσ του ανου εκ νεκρων
αναστη·

¹⁰Και τον λογου εκρατησαν προς εαυτους συζητουντες τι εστιν
το εκ νεκρων αναστηναι·

¹¹Και επηρωτων αυτον λεγοντεσ οι γραμματεις οτι
ηλιαι δει ελθειν πρωτον· ¹²ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις· ηλιας μεν
ελθων πρωτον αποκαθιστα παντα και πως γεγραπται επι του υν
του ανου ινα πολλα παθη και εξουθηνηθη· ¹³αλλα λεγω υμιν οτι
και ηλιας εληλυθεν και εποιησαν αυτω οσα ηθελησαν καθως γε-
γραπται επ αυτον·

¹⁴Και ελθων προς τους μαθητας ειδεν οχλον πολυν περι αυτους
και γραμματεις συζητουντας αυτοις· ¹⁵και ευθεως πως ο οχλος ιδων

IX, ⁵συ] intellige σοι, itacismi causa.

αυτον εξεθαμβηθη και προσιρεχοντες ησ[fol. 159]παζοντο αυτον
¹⁶ και επηρωτησεν τους γραμματεis· τι συνζητιτε προς αυτους· ¹⁷ και
αποκριθεις is εκ του οχλου ειπεν διδασκαλε πνευκα τον υν μου
προς σε εχοντα των αλαλον ¹⁸ και οπου αν αυτον καταλαβη ρησ-
σει αυτον και αφριζει και τριζει τους οδοντας αυτου και ξηραινεται·
και ειπον τοις μαθηταις σου ινα εκβαλωσιν αυτο και ουκ ισχυσαν·
¹⁹ ο δε αποκριθεις αυτω λεγει· ο γενεα απιστος εως ωτε προς υμας
εσομαι εως ωτε ανεξομαι υμων φερετε αυτον προς με· ²⁰ και ηνεγ-
καν αυτον προς αυτον· και ιδων αυτον ευθεως το των εσπαραξεν
αυτον και πεσων επι της γης εκυλιετο αφριζων·

²¹ Και επηρωτησεν ο is τον πρα αυτου ποσος χρονος εστιν ως
τουτο γεγονεν αυτω· ο δε ειπεν εκ των διδιοθεν ²² και πολλακις αυ-
τον και εις το πυρ εβαλεν και εις υδατα ινα απολεση αυτον· αλλ
ει τι δυνασαι βοηθησον ημιν σπλανχνισθεις εφ ημας·

²³ Ο δε is ειπεν αυτω ει δυνασαι πιστευσαι παντα δυνατα τω
[fol. 160] πιστευοντι· ²⁴ και ευθεως κραξας ο πηρ του παιδιου μετα
δακρυων ελεγεν· πιστευω βοηθι μου τη απιστια·

²⁵ Ιδων δε ο is οτι επισυντρεχει ο οχλος επετιμησεν τω των τω
ακαθαρτω λεγων αυτω· το των το αλαλον και κωφον εγω σοι επι-
τασσω εξελθε εξ αυτου και μηκετι εισελθης εις αυτον· ²⁶ και κρα-
ξαν πολλα και σπαραξαν αυτον εξηλθεν και εγενετο ωσει νεκρος ωστε
πολλους λεγειν οτι απεθανεν· ²⁷ ο δε is κρατησας αυτον της χειρος
πυιρεν αυτον και ανεστη· ²⁸ και εισελθοντα αυτον εις οικον οι μα-
θηται αυτου επηρωτων αυτον κατ ιδιαν δια τι ημεις ουκ ηδυνηθημεν
εκβαλειν αυτο· ²⁹ και ειπεν αυτοις· τουτο το γενος εν ουδενι δυ-
ναται εξελθειν ει μη εν προσευχη και νηστεια·

³⁰ Και εκειθεν εξελθοντες παρευοντο δια της γαλιλαιας και ουκ
ηθελεν ινα τις γυνω ³¹ εδιδασκεν γαρ τους μαθητας αυτου και
ελεγεν αυτοις οτι ο υν του ανου παραδιδοται εις χειρας ανων και
αποκλειουσιν αυτον και αποκτανθεις τη τριτη ημερα [fol. 161]
αναστησεται· ³² οι δε πυνοσιν το ρημα και εφοβουντο αυτον επερω-
τησαι·

³³ Και ηλθεν εις καπερναουμ και εν τη οικια γενομενος επηρωτα
αυτους· τι εν τη οδω προς εαυτους διελογιζεσθε· ³⁴ οι δε εσιωπων·

Προς αλληλους γαρ διελεχθησαν εν τη οδω τις μειζων· ³⁵ και

³⁰ παρευοντο] omisit litteras medias e παρεπορευοντο.

καθιστας εφωνησεν τους δωδεκα και λεγει αυτοις· ει τις Θελει πρωτος ειναι εσται παντων εσχατος και παντων δικαιονος· ³⁶ και λαβων παιδιον εστησεν αυτο εν μεσω αυτων και εναγκαλισαμενος αυτο ειπεν αυτοις· ³⁷ ος εαν εν των τοιουτων παιδιων δεξηται επι τω ονοματι μου εμε δεχεται και ος εαν εμε δεξηται ουκ εμε δεχεται αλλα τον αποστιλαντα με· ³⁸ απεκριθη δε αυτω ο ιωαννης λεγων· διδασκαλε ιδομεν τινα τω ονοματι σου εκβαλλοντα δαιμονια οι ουκ ακολουθει ημιν και εκωλυσαμεν αυτον οτι ουκ ακολουθει μεθ ημων· ³⁹ ο δε τις ειπεν· μη κωλυετε αυτον ουδεις γαρ εστιν ος ποιησει δυναμιν επι τω ονοματι μου και δυνησεται ταχι κακο[fol. 162]λογησαι με· ⁴⁰ ος γαρ ουκ εστιν καθ υμαν υπερ υμαν εστιν· ⁴¹ ος γαρ αν ποτιση υμας ποτηρισιν ιδατος εν ονοματι οτι χι εστιε αμην λεγω υμιν ου μη απολεση τον μισθων αυτου·

⁴² Και ος εαν σκανδαλιση ένα των μικρων πουτων των πιστευοντων εις εμε καλον εστιν αυτω μαλλον ει περικειται λιθος μυλικος περι τον τραχηλον αυτου και βεβληται εις την Θαλασσαν· ⁴³ και εαν σκανδαλιζη σε η χειρ σου αποκοψον αυτην καλον σπι εστιν κυλλον εις την ζωην εισελθειν η τας δυο χειρας εχοντα απελθειν εις την γεενναν εις το πυρ το ασβεστον ⁴⁴ οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευται και το πυρ ου σβεννυται· ⁴⁵ και εαν ο πους σου σκανδαλιζη σε αποκοψον αυτον καλον εστιν σε εισελθειν εις την ζωην χωλον η τους δυο ποδας εχοντα βληθηναι εις την γεενναν εις το πυρ το ασβεστον ⁴⁶ οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευται και το πυρ ου σβεννυται· ⁴⁷ και εαν ο οφθαλμος σου σκανδαλιζη σε εκβαλε αυτον και βαλε απο σου καλον σπι εστιν μονοφθαλμον εις την βασιλεια [fol. 163]αν του θυ εισελθειν η δυο οφθαλμους εχοντα βληθηναι εις την γεενναν του πυρος ⁴⁸ οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευται και το πυρ ου σβεννυται·

⁴⁹ Πας γαρ πυρι αλισθησεται και πασα θυσια αλι αλισθησεται·

⁵⁰ Καλον το αλας εαν δε το αλας αναλον γενηται εν τινι αυτο αρτιστετε· εχετε εν εαυτοις αλας και ειρηνευετε εν αλληλοις·

[X.] Κακειθεν αναστας ερχεται εις τα ορια της ιουδαιας δια του περαν του ιωρδανου και συμπορευονται παλιν οχλοι πυρος αυτον και ως ειωθει παλιν εδιδασκειν αυτους·

²Καὶ προσελθούντες Φαρισαῖοι επηρωτησαν αὐτὸν εἰς εἶσοιν
αὐδρὶ γυναικαὶ απολυσαὶ πειραζούντες αὐτὸν·

³Ο δὲ αποκρίθεις εἰπεν αὐτοῖς· τι ὑμῖν ενετίλατο μωσῆς· ⁴οἱ δὲ
εἰπον· μωσῆς επετρεψεν βιβλιον αποστασιου γραψα καὶ απολυσα·
⁵καὶ αποκρίθεις ο ἵσ εἰπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν ακληροκαρδίαν ὑμῶν
επετρεψεν ὑμῖν τὴν ευτολην τὰυτην ⁶απὸ δὲ αρχῆς κτισεως αρσεν
καὶ Θηλυ εποιησεν αὐτοὺς ο Θεός· ⁷ενεκεν τούτου καταλειψει ἄνοι
τὸν ῷρα αὐτου [fol. 164] καὶ τὴν μῆρα καὶ προσκολληθησεται πρὸς
τὴν γυναικα αὐτου ⁸καὶ εσονται οι δύο εἰς σαρκα μιαν ωστε ου-
κέτι εισιν δύο αλλα σαρξ μια· ⁹ο οὐδ ο Θεός συνέζευξεν ἄνοι μη
χωριζετω·

¹⁰Καὶ εν τῇ οικᾳ ταλιν οι μαθῆται αὐτου περι του αὐτου επη-
ρωτησαν αὐτον·

¹¹Καὶ λεγει αὐτοῖς· ος εαν απολυσῃ τὴν γυναικα αὐτου καὶ γα-
μησῃ αλλην μαιχαται επ αυτην ¹²καὶ εαν γυνη απολυσῃ του ανδρα
αυτης καὶ γαμηθη αλλω μοιχαται·

¹³Καὶ προσεφερον αυτω ταιδια μα αψηται αυταιν· οι δὲ μα-
θῆται επετιμων τοις προσφερουσιν ¹⁴ιδων δε ο ἵσ ηγανάκτησεν καὶ
εἰπεν αὐτοῖς· αφετε τα ταιδια ερχεσθαι πρὸς με καὶ μη καλυετε
αὐτα των γαρ τοιουτων εστιν η βασιλεια του Θεου·

¹⁵Αμην λεγω ὑμῖν ος εαν μη δεξηται τὴν βασιλειαν του Θεου ως
ταιδιον ου μη εισελθη εις αυτην· ¹⁶καὶ εναγκαλισταρενος αυτε τι-
θεις τας χειρας επ αυτα ηυλογει αυτα·

¹⁷Καὶ εκπορευομενου αυτου εις οδον προσδραμων ἵσ καὶ γονι-
πετησας αὐτον επηρωτα αὐτον· διδασκαλε αγαθε τι ποιησω μα
ζῶην αιωνιον [fol. 165] κληρονομησω· ¹⁸ο δὲ ἵσ ειπεν αυτω· τι με
λεγεις αγαθον οιδεις αγαθος ει μη ἵσ ο Θεός ¹⁹τας ευτολας οιδας μη
μοιχευσης μη φονευσης μη κλεψης μη ψευδομαρτυρησης μη αποστε-
ρησης τιμα του ῷρα σου καὶ την μῆρα· ²⁰ο δὲ αποκρίθεις ειπεν αυτω·
διδασκαλε ταυτα παντα εφιλαξαμην εκ νεοτητος μου· ²¹ο δὲ ἵσ εμ-
βλεψαις αυτω ηγαπησεν αὐτον καὶ ειπεν αυτω· ει θελεις εν σοι ισ-
τηρει·

Τηλεγε οσα εχεις πωλησαν και δος τοις πλιωχοις και εξεις Θη-
σαυρον εν συνδε και δειρο ακολουθη μοι αρα του σταυρου· ²²ο δε
στηγνασας επι τω λογω απηλθεν λυπουμενος ην γαρ εχων κτη-
ματα πιολλα·

²³ Καὶ περιβλεψαμένος οἱ λεγεῖ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· τῶς δύσκολως οἱ τὰ χρημάτα εχούτες εἰς τὴν βασιλείαν του Θυ εἰσελευσονται· ²⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ εθαμβουντο επὶ τοῖς λογοῖς αὐτοῦ· ο δὲ ἵσταλιν αποκριθεῖς λεγεῖ αὐτοῖς· τεκνα τῶς δύσκολον εστὶν τοὺς πεποιθότας επὶ τοῖς χρημασιν [fol. 166] εἰς τὴν βασιλείαν του Θυ εἰσελθεῖν· ²⁵ ευκοπωτέρον εστὶν καμηλὸν διὰ τῆς τριμαλίας της ραφίδος εἰσελθεῖν η τλουσιον εἰς τὴν βασιλείαν του Θυ εἰσελθεῖν· ²⁶ οἱ δὲ περισσως εξεπλησσοντο λεγούτες τρόπος εαυτούς· καὶ τις δύναται σωθῆναι· ²⁷ εμβλεψας δὲ αὐτοῖς ο ἵσταλιν παραἀνοῖς αδυνατον αλλ οι παρα τῷ Θῷ παντα γαρ δύναται εστὶν παρα τῷ Θῷ·

²⁸ Ηρέστο ο πετρος λεγειν αυτω· ίδου ημεις αφηκαμεν παντα και πηκολουθησαμεν σοι· ²⁹ και αποκριθεις ο ἵσταλιν ειπεν· αμην λεγω ιμιν ουδεις εστὶν οι αφηκεν οικιαν η αδελφους η αδελφας η μρα η τρα η γυναικα η τεκνα η αυρους ενεκεν εμου και ενεκεν του εναγγελιου ³⁰ εαν μη λαβῃ εκατονταπλασιονα νυν εν τω καιρω τουτω οικιας και αδελφους και αδελφας και μρας και τεκνα και αυρους μετα διωγμων και εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον·

³¹ Πολλοι δε εσονται πρωτοι εσχατοι και οι εσχατοι πρωτοι·

³² Ήσαν δε εν τη οδω αναβαινοντες εις ιεροσολυμα και ην προαγων [fol. 167] αυτους ο ἵσταλιν και εθαμβουντες εφοβουντο·

Και παραλαβων παλιν τους ³³ ηρέστο αυτοις λεγειν τα μελλοντα αυτω συμβαινειν ³³ οτι ίδου αναβαινομεν εις ιεροσολυμα και ο ³⁴ του ανου παραδοθησεται τοις αρχιερευσιν και τοις γραμματευσιν και κατακρινουσιν αυτον θανατω και παραδωσουσιν αυτον τοις εθνεσιν· ³⁴ και εμπαιξουσιν αυτω και μαστιγωσωσιν αυτον και εμπιστωσιν αυτω και αποκτενουσιν αυτον και τη τριτη ημερα αναστησεται· ³⁵ και προσπορευονται αυτω ιακωβος και ιωαννης οι μετεπειδαιμονι λεγοντες· διδασκαλε θελομεν ινα ο εαν αιτησωμεν ποιησης ημιν· ³⁶ ο δε ³⁷ ειπεν αυτοις· τι θελετε ποιησαι με· ιμιν· ³⁷ οι δε ειπον αυτω· δος ημιν ινα ³⁸ εκ δεξιων σου και ³⁸ εξ ευωνυμων σου καθισωμεν εν τη δοξη σου· ³⁹ ο δε ³⁹ ειπεν αυτοις· ουκ οιδατε τι αιτισθε δύνασθε πειειν το ποτηριον ο εγω πεινω και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι· ⁴⁰ οι δε ειπον αυτω δύναμεθα·

[Fol. 168] Ο δε ⁴⁰ ειπεν αυτοις· το μεν ποτηριον ο εγω πεινω πειεσθε και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε ⁴⁰ το

δε καθισαι εκ δεξιων μου και εξ ευωνυμων ουκ εστιν εμον δουναι αλλ
οις ηποιμασται υπο του προσ μου.

⁴¹ Και ακουσαντες οι δεκα πρέσαντο αγανάκτειν περι τακαβου και
ιωαννου. ⁴² ο δε τις προσκαλεσαμενος αυτους λεγει αυτοις· οιδατε
οτι οι δοκουντες αρχειν των εθνων κατακυριευουσιν αυτων και οι
μεγαλοι αυτων κατεξουσιαζουσιν αυτων. ⁴³ ουχ ουτως δε εσται εν
⁴⁴ και οι αν Θελη γενεσθαι μεγας εν υμιν εσται υμων διακονος
και οι αν Θελη υμων γενεσθαι πρωτος εσται παντων δαυλος.

⁴⁵ Και γαρ ο κατ του ανου ουκ ηλθεν διακονηθηναι αλλα διακονη-
σαι και δουναι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων.

⁴⁶ Και ερχονται εις ιεριχω και εκπορευομενου αυτου απο ιεριχω
και των μαθητων αυτου και οχλου ικανου τιμαιου Βαρτιμαιος ο
τυφλος εκαθητο παρα την [fol. 169] οδον προσαιτων. ⁴⁷ και ακου-
σας οτι τις ο ναζωραιος εστιν πρεξιτο κραζειν και λεγειν· ο τις δαδ
ιν ελεησον με. ⁴⁸ και επετιμων αυτω πολλοι ινα σιωπηση ο δε
πολλω μαλλον εκραζειν. νε δαδ ελεησον με. ⁴⁹ και στις ο τις ειπεν
αυτον Φωνηθηναι και Φωνουσιν τον τυφλον λεγοντες αυτω· Θαρσι
εγιρε Φωνει σε. ⁵⁰ ο δε αποβαλων το ιματιον αυτου αναστις ηλθεν
προς τον ιν.

⁵¹ Και αποκριθεις λεγει αυτω ο τις· τι Θελεις ποιησω σοι· ο δε
τυφλος ειπεν αυτω· ραβδουνι ινα αναβλεψω. ⁵² ο δε τις ειπεν αυτω·
υπαγε η πιστις σου σεσωκεν σε· και ευθεως ανεβλεψεν και πιολου-
θει τω ιν εν τη οδω.

[XI.] Και οτε ηγγιζουσιν εις ιλημ εις βηθφαγη και βηθανιαν
προς το ορος των ελαιων αποστελλει δυο των μαθητων αυτου ² και
λεγει αυτοις· υπαγετε εις την καμην την κατεναντι υμων και ευ-
θεως εισπορευομενοι εις αυτην ευρηστε πωλον δεδεμενον εφ ον
ουπω ουδεις ανων κεκαθικεν· λυσαντες αυτου αγαγετε. ³ και εαν τις
υμιν ειπη [fol. 170] τι ποιειτε τουτο ειπατε οτι ο κατ αυτου χριαν
εχει· και αποστελει αυτον ευθεως αδε·

⁴ Απηλθον δε και ευρον πωλον δεδεμενον προς την Θυραν εξω
του αμφοδου και λυουσιν αυτον·

⁵ Και τινες των εκει εστηκοτων ελεγον αυτοις· τι ποιειτε λυουστες
τον πωλον. ⁶ οι δε ειπον αυτοις καθως ενετιλατο αυτοις ο τις και
αφηκαν αυτους. ⁷ και πηγαγον τον πωλον προς τον ιν και επεβαλον

αυτω τα ιματια αυτων και εκαθισεν επ αυτω⁸ πολλοι δε τα ιματια αυτων εστρωσαν εις την οδον αλλοι δε στοιβαδας εκοπιον εκ των δενδρων και εστρωνυνον εις την οδον.

⁹Και οι προαγουντες και οι ακολουθουντες ελεγον κραζοντες· ασαννα ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυ¹⁰ ευλογημενη η ερχομενη βασιλεια εν ονοματι κυ του ωρος ημων δαδ ασαννα εν τοις υψιστοις.

¹¹Και εισηλθεν εις ιεροσολυμα ο ις και εις το ιερον και περιβλεψαμενος παντα οψιας ηδη ουσης της ωρας εξηλθεν εις βηθανιαν μετα των δωδεκα¹² και τη επαυριον εξελθοντων αυτων απο βηθανιας επινα^[fol. 171] σεν¹³ και ιδων συκην μακροθεν εχουσαν φυλλα ηλθεν ει αρα τι ευρησει εν αυτη· και ελθων επ αυτην ουδεν ευρεν ει μη φυλλα μονον ου γαρ ην ο καιρος συκων¹⁴ και αποκριθεις ειπεν αυτη· μηκετι εκ σου εις του αιωνα μηδεις καρπον φαγοι· και ηκουον οι μαθηται αυτου·

¹⁵Και ερχονται εις ιεροσολυμα και εισελθων ο ις εις το ιερον πρξατο εκβαλλειν τους πιλούντας και αυγοραζοντας εν τω ιερω και τας τραπεζας των κολλυβιστων και τας καθεδρας των πιλούντων τας περιστερας κατεστρεψεν¹⁶ και ουκ ηφιεν ουα τις διενεγκη σκευος δια του ιερου¹⁷ και εδιδασκεν λεγων αυτοις· ου γεγραπται οτι ο οικος μου οικος προσευχης κληθησεται πασιν τοις εθνεσιν υμεις δε εποιησατε αυτων σπηλαιον ληστων·

¹⁸Και ηκουσαν οι γραμματεις και οι αρχιερεις και εζητουν πις αυτον απολεσωσιν· εφοβουντο γαρ αυτον οτι πις ο οχλος εξεπλησσετο επι τη διδαχη αυτου·

¹⁹Και οτε οψι εγενετο εξεπορευετο εξω της πιλεων²⁰ και πιλαι παρα^[fol. 172] πορευομενοι ιδον την συκην εξηραμμενην εκ ριζων²¹ και αναμησθεις ο πιερος λεγει αυτω· ραββι ιδε η συκη ην κατηρασω εξηρανται·

²²Και αποκριθεις ο ις λεγει αυτοις· εχετε πιστιν Θν²³ αμην γαρ λεγω υμιν οτι οι εαν ειπη τω ορει τουτω αρθητι και βληθητι εις την θαλασσαν και μη διακριθη εν τη καρδια αυτου αλλα πιστευση οτι α λεγει γινεται εσται αυτω ο εαν ειπη²⁴ και δια τουτο λεγω υμιν παντα οσα αν προσευχομενοι αιτισθε πιστευετε οτι λαμβανετε και εσται υμιν·

²⁵Και οταν σηκητε προσευχομενοι αφιετε ει τι εχετε κατα τι-

νος ινα και ο τῷρ υμῶν ο εν τοις οὐνοῖς αφη υμιν τὰ παραπίω-
ματα υμῶν. ²⁶ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο τῷρ υμῶν ο εν τοις
οὐνοῖς αφησει τα παραπίωματα υμῶν.

²⁷Και ερχονται εις ιεροσολυμα και εν τα ιερω περιπατουντος
αυτου ερχονται προς αυτον οι αρχιερεις και οι γραμματεις και οι
πρεσβυτεροι ²⁸και λεγουσιν αυτω· εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις
και τις σοι την εξουσιαν ταυτην [fol. 173] εδωκεν ινα ταυτα
ποιης. ²⁹ο δε ις αποκριθεις ειπεν αυτοις· επερωτησω υμας καγω
ενα λογου και αποκριθητε μοι και ερω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα
ποιω. ³⁰το βαπτισμα ιωαννου ποθεν εν εξ ουνου η εξ ανων· απο-
κριθητε μοι. ³¹και ελογιζοντο προς εαυτους λεγοντες τι ειπωμεν·
εαν ειπωμεν εξ ουνου ερει· διατι ουν ουκ επιστησατε αυτω· ³²αλλ'
ειπωμεν εξ ανων εφοβουντο τον οχλον· απαντες γαρ ειχον τον ιω-
αννην οτι οντας προφητης ην. ³³και αποκριθεντες λεγουσιν τω ιν.
ουκ οιδαμεν· και αποκριθεις ο ις λεγει αυτοις· ουδε εγω λεγω υμιν
εν ποια εξουσια ταυτα ποιω.

[XII.] Και ηρξατο αυτοις εν παραβολαις λεγειν· αμπελωνα αν-
ος εφυτευσεν και περιεθηκεν Φραγμον και αριξεν υπόληνιον και
ωκοδόμησεν πυργον και εξεδοτο αυτον γεωργοις και απεδημησεν.

²Και απεστιλεν προ τους γεωργους τω καιρω δουλον ιν παρα-
των γεωργων λαβη απο του καρπου του αμπελωνος ³οι δε λαβοντες
αυτον εδιραν και απεστιλαν κενον. [fol. 174] ⁴και παλι απεστι-
λεν προ αυτους αλλον δουλον κακεινον λιθοβολησαντες εκεφαλαιω-
σαν. και απεστιλαν ητιμωμενον. ⁵και παλιν αλλον απεστιλεν
κακεινον απεκτιναν και πολλους αλλους ους μεν δεροντες τους δε
αποκτενοντες. ⁶ετι ουν ενα ιν εχων αγαπητον αυτου απεστιλεν και
αυτον προ αυτους εσχατον λεγων οτι εντραπησονται του ιν μου.
⁷εκεινοι δε οι γεωργοι ειπου προ εαυτους· οτι ουτος εστιν ο κλη-
ρονομος δευτε απεκτινωμεν αυτον και ημων εσται η κληρονομια.
⁸και λαβοντες αυτον απεκτιναν και εξεβαλον αυτον εξω του αμπε-
λωνος. ⁹τι ουν ποιησει ο ις του αμπελωνος· βλευσεται και απο-
λεσει τους γεωργους. και δωσει τον αμπελωνα αλλοις. ¹⁰ουδε την
γραφην ταυτην ανεγυνωτε λιθον ον απεδοκιμασαντοι οικοδομουντες

XII, ⁵ους] pro τους, culpa videtur scribæ.

ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας.¹¹ ταρα κα εγενετο αυτη και εστιν θαυμαστη εν οφθαλμοις ημων.

¹² Και εζητουν αυτον κρατησαι και εφοβηθησαν τον οχλον εγγωσαν γαρ [fol. 175] οτι προς αυτους την παραβολην ειπεν και αφεντες αυτου απηλθουν.

¹³ Και αποστελλουσιν προς αυτους τινας των φαρισαιων και των πρωδιαιων ινα αυτον αγρευστωσιν λογω.¹⁴ οι δε ελθοντες λεγουσιν αυτω· διδασκαλε οιδαμεν οτι αληθης ει και ου μελει σαι περι ουδενος· ου γαρ βλεπεις εις προσωπον αναν αλλ επ αληθειας την οδον του Θυ διδασκεις· ειπον ουν ημιν εξεστιν κηνσον καισαρι δουναι η ου· δωμεν η μη δωμεν.¹⁵ ο δε ειδως αυτων την υποκρισιν ειπεν αυτοις· τι με πειραζετε φερετε μοι δηναριον ινα ιδω.¹⁶ οι δε ηνεγκαν και λεγει αυτοις· τινος η εικων αυτη και η επιγραφη· οι δε ειπον αυτω καισαρος.

¹⁷ Και αποκριθεις ο τις ειπεν αυτοις· αποδοτε τα καισαρος καισαρι και τα του Θυ τω Θω· και εθαυμασαι επ αυτω.

¹⁸ Και ερχονται σαδδουκαιοι προς αυτον οιτινες λεγουσιν αναστασιν μη ειναι και επηρωτησαν αυτον λεγουτες.¹⁹ διδασκαλε μωσης εγραψεν ημιν οτι εαν τινος αδελφος αποθανη και κατα-[fol. 176] λιπη γυναικα και τεκνα μη αφη ινα λαβη ο αδελφος αυτου την γυναικα αυτου και εξαναστηση σπερμα τω αδελφω αυτου.²⁰ επιτα αδελφοι ησαν και ο πρωτος ελαβεν γυναικα και αποθυησκων ουκ αφηκεν σπερμα.²¹ και ο δευτερος ελαβεν αυτην και απεθανεν και ουδε αυτος αφηκεν σπερμα και ο τριτος ασαιτως.²² και ελαβον αυτην οι επιτα και ουκ αφηκαν σπερμα· εσχατη παντων απεθανεν και η γυνη.²³ εν τη αναστασει οταν αναστωσιν τινος αυτων εσται γυνη οι γαρ επιτα εσχον αυτην γυναικα.

²⁴ Και αποκριθεις ο τις ειπεν αυτοις· ου δια τουτο πλανασθε μη ειδοτες τας γραφας μηδε την δυναμιν του Θυ.²⁵ οταν γαρ εκ νεκρων αναστωσιν ουτε γαμουσιν ουτε γαμισκονται αλλ εισιν ως αγγελοι οι εν τοις ουνοις.

²⁶ Περι δε των νεκρων οτι εγιρονται ουκ ανεγυνωτε εν τη βιβλω μωσεως επι του βατου ως ειπεν αυτω ο Θεος λεγων· εγω ο Θεος αβρααμ και ο Θεος ισαακ και ο Θεος ιακωβ.²⁷ ουκ εστιν ο Θεος νεκρων αλλα ο Θεος ζωντων· υμεις ουν πολυ πλανασθε.

²⁸ Και προσελθων εις των γραμματ[fol. 177] εων ακουστας αυτων

συνζητουμένων ιδων οτι καλως αυτοις απεκριθη επερωτησεν αυτον
τοια εστιν πρωτη παντων εντολη· ²⁹ο δε ις απεκριθη αυτω οτι
πρωτη παντων εντολη· ακουε ιηλ και ο Θεος ημων και ιστιν ³⁰και
αγαπησεις και τον Θεον σου εξ ολης της καρδιας σου και εξ ολης της
ψυχης σου και εξ ολης της διανοιας σου και εξ ολης της ισχυος
σου· αυτη πρωτη παντων εντολη· ³¹και δευτερα ομοια αυτη·
αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον· μειζων τουτων αλλη
εντολη ουκ εστιν·

³²Και ειπεν αυτω ο γραμματευς· καλως διδασκαλε επ αληθειας
ειπας οτι ιστιν και ουκ εστιν αλλος πλην αυτου ³³και το αγα-
παν αυτου εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της συνεσεως και εξ ολης
της ψυχης και εξ ολης της ισχυος και το αγαπαν τον πλησιον ως
εαυτον πλειον εστιν παντων των ολοκαυτωματων και Θυσιων·
³⁴και ο ιστιν αυτον οτι νουνεχως απεκριθη ειπεν αυτω· ου μα-
κραν ει απο της βασιλειας του Θεου·

Και ουδεις οικετι επολμα [fol. 178] αυτον επερωτησαι ³⁵και
αποκριθεις ο ιστιν ελεγεν διδασκων εν τω ιερω· πως λεγουσιν οι
γραμματεις οτι ο χριστος εστιν δαδ ³⁶αυτος γαρ δαδ ειπεν εν τω
πνευματικω· λεγει ο και τω και μου· καθου εκ δεξιων μου εως αν Θω
τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου· ³⁷αυτος ουν δαδ καλει
αυτον και ποθεν νιστανε αυτου εστιν· και ο πολυς οχλος ηκουεν αυτου
ηδεως·

³⁸Και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου· βλεπετε απο των
γραμματων των θελοντων εν στολαις περιπατειν και ασπασμους
εν ταις αγοραις ποιεισθαι ³⁹και πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγω-
γαις και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις· ⁴⁰οι κατεσθιουστες τας οι-
κιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι· ουτοι λη-
ψουνται περισσοτερον κριμα·

⁴¹Και καθισας ο ιστιν κατεναυτι του γαζοφυλακιου εθεωρει πως ο
οχλος βαλλει χαλκον εις το γαζοφυλακιον· και πολλοι πλουσιοι
εβαλλον πολλα ⁴²και ελθουσα μια χηρα πλιωχη εβαλεν λεπτα δυο
ο εστιν κοδραντης· ⁴³και προσκαλε [fol. 179] σαμενος τους μαθη-
τας αυτου λεγει αυτοις· αμην λεγω υμιν οτι η χηρα η πλιωχη αυτη
πλειον παντων βεβληκεν των βαλοντων εις το γαζοφυλακιον·
⁴⁴παντες γαρ εκ του περισσευοντος αυτοις εβαλον αυτη δε εκ της
υστερησεως αυτης παντα οσα ειχεν εβαλεν ολον τον βιον αυτης·

[XIII.] Καὶ εκπορευομένου αὐτοῦ εἰκ τοῦ ἱεροῦ λεγει αὐτῷ οἱ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· δίδασκαλε ιδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαι οἰκοδόμαι·

²Καὶ οἱ ἀποκριθεῖς εἶπεν αὐτῷ· Βλεπεις ταῦτα τὰς μεγαλὰς οἰκοδόμας οὐ μη ἀφεθῇ λίθος επὶ λίθῳ οὐ μη καταλιθῇ· ³καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ορος τῶν ελαῖων κατεναύτι του ἱεροῦ επηρωτῶν αὐτον κατ ιδιαν πετρας καὶ ιακώβος καὶ ιωάννης καὶ ανδρέας· ⁴εἰπε ημιν ποτε ταῦτα εστοι καὶ τι το σημειον οταν μελλη ταῦτα ταῦτα συντελισθαι· ⁵ο δε ἐς ἀποκριθεῖς αὐτοῖς ηρέστο λεγειν· Βλεπετε μη τις υμας πλανησῃ ⁶πολλοι γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντε [fol. 180] οτι εγω ειμι καὶ πολλοις πλανησουσιν· ⁷οταν δε ακουσητε πολεμους καὶ ακοας πολεμων μη Θροισθε δει γαρ γενεσθαι αλλ ουπω το τελος· ⁸εγερθησεται γαρ εθνος επ εθνος καὶ βασιλεια επι βασιλειαν καὶ εσονται σισμοι κατα τοπους καὶ εσονται λιμοι καὶ ταραχαι·

⁹Βλεπετε δε υμεις εαυτους· παραδωσωσιν γαρ υμας εις συνεδρια καὶ εις συναγωγας διαρησεσθε καὶ επι ηγεμονων καὶ βασιλεων σταθησεσθε ενεκεν εμου εις μαρτυριον αυτοις ¹⁰καὶ εις ταῦτα τα εθνη δει πρωτον κηρυχθηναι το ευαγγελιον.

¹¹Οταν δε αγωσιν υμας παραδιδοντες μη προμεριμνατε τι λαλησητε μηδε μελετατε· αλλ ο εαν δοθη υμιν εν εκεινη τη ωρᾳ τουτο λαλιτε· ου γαρ υμεις εστε οι λαλουντες αλλα το πνα το αγιον· ¹²παραδωσει δε αδελφος αδελφου εις Θανατον καὶ πήρ τεκνον καὶ επαναστησονται τεκνα επι γονεις καὶ Θανατωσουσιν αυτοις ¹³καὶ εσεσθε μισουμενοι υπο ταντων δια το ονομα μου· ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σω[fol. 181]θησεται· ¹⁴οταν δε ιδητε το βδελυγμα της ερημωσεως το ρηθεν δια δανιηλ του προφητου εστος οπου ου δει ο αναγινωσκων νοιτω·

Τοτε οι εν τη ιουδαια φευγετωσαν εις τα ορη ¹⁵ο δε επι του δωματος μη καταβατω εις την οικιαν μηδε εισελθετω αραι τι εκ της οικιας αυτου· ¹⁶καὶ ο εις τον αγρον ων μη επιστρεψατω εις τα οπισω αραι το ιματιον αυτου· ¹⁷ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις καὶ ταις θηλαζουσαις εν εκειναις ταις ημεραις·

¹⁸Προσειχεσθε δε ινα μη γενηται η φυγη υμων χειμωνος ¹⁹εσονται γαρ αι ημεραι εκειναι θλιψεις οιαι ου γεγοναν ουδε ποται απ αρχης κτισεως ης εκτισεν ο Θεος εως του νυν καὶ ου μη γενηται·

²⁰ Καὶ εἰ μὴ ἡσεν εκολοβῶσεν τὰς ημέρας οὐκ αὐτοῦ εσωθῆ τασσα σαρξ· αλλὰ διὰ τοὺς εκλεκτούς οὓς εὗχε λεῖπετο εκολοβῶσεν τὰς ημέρας·

²¹ Καὶ τότε εάν τις υμῖν εἰπῇ ὁδοῦ ὁδοῦ εκεῖ μη τισθεσῆτε· ²² εγερθησούται γαρ ψευδοχριστὸς καὶ ψευδοπρο- [fol. 182] φηται καὶ δωσιν σημεῖα καὶ τερατὰ ἀρος το ἀποκλαναν εἰ δυνατον καὶ τοὺς εκλεκτούς· ²³ υμεῖς δὲ βλεπετε ὁδοῦ ἀροειρηκα υμῖν απαντα·

²⁴ Αλλὰ εν εκείναις ταῖς ημέραις μετὰ την Θλιψιν εκείνην οἱ λιός σκοτισθησεται καὶ η σεληνη οὐ δωσει το φεγγος αυτης ²⁵ καὶ οι αστέρες του οὐνου εσονται εκπιπλοντες καὶ αἱ δυναμεις αἱ εν τοις οὐνοις σαλευθησονται·

²⁶ Καὶ τότε οφονται τον ὃν του ἄνου ερχομενον εν νεφελαις μετα δυναμεως τωλλης καὶ δοξης· ²⁷ καὶ τότε αποστέλει τοὺς αγγελους αυτου καὶ επισυναξει τοὺς εκλεκτούς αυτου εκ των τεσσαρων ανεμων απ ακρου της γης εως ακρου οὐνου· ²⁸ απο δὲ της συκης μαθετε την ταραβολην· οταν ο κλαδος αυτης ηδη απαλος γενηται καὶ εκφυη τα φυλλα γινωσκετε οτι εγγυς το θερος εστιν· ²⁹ ουτως καὶ υμεις οταν ταυτα ιδητε γινομενα γινωσκετε οτι εγγυς εστιν επι θυραις· ³⁰ αμην λεγω υμιν οτι ου μη ταρελθη η γενεα αυτη μεχρι ου ταυτα ταυτα γενηται· ³¹ ο οὐνος καὶ η γη ταρελευσεται οι δε λογοι μου ου μη ταρελθωσιν·

[Fol. 183.] ³² Περι δὲ της ημέρας εκείνης η ἀρα οὐδεις οιδεν ουδε οι αγγελοι οι εν οὐνω ουδε ουσι ει μη ο πήρ μονος·

³³ Βλεπετε αγυρπνιτε καὶ τροσευχεσθε ουκ οιδατε γαρ τωτε ο καιρος εστιν· ³⁴ ως ἄνος αποδημος αφεις την οικιαν αυτου καὶ δους τοις δουλοις αυτου την εξουσιαν καὶ εκαστω το εργον αυτου καὶ τω θυρωρω ενετιλατο ινα γρηγορη·

³⁵ Γρηγοριτε ουν ουκ οιδατε γαρ τωτε ο ουσι της οικιας ερχεται οψη η μεσονυκτιου η αλεκτοροφωνιας η τρωι ³⁶ μη ελθων εξαιφυης ευρη υμιας καθευδοντας· ³⁷ α δε υμιν λεγω τασιν λεγω γρηγοριτε·

[XIV.] Ην δε το τασχα καὶ τα αζυμα μετα δυο ημέρας·

Καὶ εζητουν οι αρχιερεις καὶ οι γραμματεις τωσ αυτον εν δολω κρατησαντες αποκτινωσιν· ² ελεγον δε μη εν τη εορτη μηποτε θορυβος εσται του λαου·

³ Καὶ οὗτος αὐτοῦ εν βηθανίᾳ εν οικίᾳ σιμωνος του λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ηλθεν γυνη εχουσα αλαβαστρον μυρον ωρδον πιστίκης πολυτελους και συντρι[fol. 184] φασα το αλαβαστρον κατεχεεν αὐτοῦ κατα της κεφαλης· ⁴ ησαν δε τινες αγανακτούντες προς εαυτους και λεγοντες· εις τι η απωλεια αυτη του μυρον γεγονεν ⁵ ηδυνατο γαρ τουτο το μυρον πραθηναι επαινω τριακοσιων δηναριων και δοθηναι τοις πιλωχοις και ενεβριμωντο αυτη·

⁶ Ο δε *ις* ειπεν· αφετε αυτην τι αυτη κοπους παρεχετε· καλον εργον ειρυασατο εν εμοι· ⁷ παντοτε γαρ τους πιλωχους εχετε μεθ εαυτων και οταν θελητε δυνασθε αυτους εις παιησαι εμε δε ου παντοτε εχετε· ⁸ ο ειχεν αυτη εποιησεν προελαθεν μυρισαι μου το σωμα εις τον ενταφιασμον· ⁹ αμην δε λεγω υμιν οπου αν κηρυχθη το ευαγγελιον τουτο εις ολον τον κοσμον και ο εποιησεν αυτη λαληθησεται εις μημοσυνον αυτης·

¹⁰ Και ιουδας ο ισκαριωτης *ις* των δωδεκα απηλθεν προς τους αρχιερεis ινα παραδω αυτον αυτοις· ¹¹ οι δε ακουσαντες εχαρησαν και επηγγιλαντο αυτω δουναι αργυριον και εζητει πως ευκαιρως αυτον πα[fol. 185] πραδω· ¹² και τη πρωτη ημερα των αζυμων οτε το πασχα εθυον λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου· που θελεις απελθοντες ετοιμασωμεν ινα Φαγης το πασχα· ¹³ και αποστελλει δυο των μαθητων αυτου και λεγει αυτοις· παγατε εις την πολιν και απαντησει υμιν *ανοι* περαμιον ιδατος βασιλιζων ακολουθησατε αυτω ¹⁴ και οπου εαν εισελθη ειπατε τω οικοδεσποτη οτι ο διδασκαλος λεγει· που εστιν το καταλυμα οπου το πασχα μετα των μαθητων μου Φαγω· ¹⁵ και αυτος ημιν διξη αναγεον μεγα εστρωμενον ετοιμον εκει ετοιμασατε υμιν· ¹⁶ και εξηλθον οι μαθηται αυτου και ηλθον εις την πολιν και ευρον καθως ειπεν αυτοις και ητοιμασαν το πασχα·

¹⁷ Και οψιας γενομενης ερχεται μετα των δωδεκα ¹⁸ και ανακειμενων αυτων και αισθιοντων ειπεν ο *ις*· αμην λεγω υμιν οτι *ις* εξ υμων παραδωσει με ο αισθιων μετ εμου· ¹⁹ οι δε ηρξαντο λυπεισθαι και λεγειν αυτω [fol. 186] *ις καθ ις*· μη τι εγω· και αλλος μη τι εγω· ²⁰ ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις *ις εκ των ιδιων* ο εμεπιλομενος μετ εμου εις το τρυβλιον· ²¹ ο μεν *υσ* του *ανου* παγει καθως γεγραπται περι αυτου ουας δε τω *ανω* εκεινω δι ου ο *υσ* του *ανου* παραδιδοται·

Καλον ην αυτω ει ουκ εγενηθη ο ἄνος εκεινος.

²² Και αισθιουντων αυτων λαβων ο ἰς αρτον ευλογησας εκλασεν και εδωκεν αυτοις και ειπεν· λαβετε τουτο εστιν το σωμα μου·

²³ Και λαβων το ποτηριον ευχαριστησας εδωκεν αυτοις και επειον εξ αυτου ταντες²⁴ και ειπεν αυτοις· τουτο εστιν το αιμα μου το της καινης διαθηκης το περι πολλων εκχυνομενον·

²⁵ Αμην λεγω υμιν οτι ουκετι ου μη πειω εκ του γεννηματος της αμπελου εως της ημερας εκεινης οταν αυτο πεινω καινον εν τη βασιλεια του Θυ·

²⁶ Και υμησαντες εξηλθον εις το ορος των ελαιων·

²⁷ Και λεγει αυτοις ο ἴς οτι ταντες σκανδαλισθησεσθε εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη· οτι γεγραπται· ταταξω του [fol. 187] ποιμενα και διασκορπισθησεται τα προβατα·²⁸ αλλα μετα το εγερθηναι με προαξω υμας εις την γαλιλαιαν·

²⁹ Ο δε πετρος εφη αυτω· και ει ταντες σκανδαλισθησονται αλλ ουκ εγω·

³⁰ Και λεγει αυτω ο ἴς· αμην λεγω σοι οτι σημερον εν τη νυκτι ταυτη πριν η δις αλεκτορα Φωνησαι τρις απαρυηση με·

³¹ Ο δε πετρος εκ περισσου ελεγεν μαλλον· εαν με δεη συναποθανειν σοι ου μη σε απαρυησομαι ασαυτως δε και ταντες ελεγον·

³² Και ερχονται εις χωριον ου το ονομα γεθσημανη·

Και λεγει τοις μαθηταις· καθισατε αδε εως προσευξαμαι·³³ και παραλαμβανει τον πετρον και ιακωβον και ιωαννην μεθ εαυτου και πρεξατο εκθαμβεισθαι και αδημονειν³⁴ και λεγει αυτοις· περιλυπος εστιν η ψυχη μου εως θανατου μεινατε αδε και γρηγοριτε·

³⁵ Και προελθων μικρον επεσεν επι της γης και προσηυχετο ινα ει δυνατον εστιν παρελθη απ αυτου η ωρα³⁶ και ελεγεν· αββα ο πηρ παντα [fol. 188] δυνατα σοι· παρενεγκε το ποτηριον τουτο απ εμου· αλλ ου τι εγω θελω αλλ ει τι συ·

³⁷ Και ερχεται και ευρισκει αυτους καθευδοντας και λεγει τω πετρω· σιμων καθευδεις ουκ ισχυσας μιαν ωραν γρηγορησαι·

³⁸ γρηγοριτε και προσευχεσθε ινα μη εισελθητε εις πειρασμον·

Το μεν πνα προθυμον η δε σαρξ ασθενης·

³⁹ Και παλιν απελθων προσηυξατο τον αυτον λογον ειπων·

⁴⁰ και υποστρεψας ευρεν αυτους παλιν καθευδοντας· ησαν γαρ αυτων οι οφθαλμοι βεβαρημενοι και ουκ ηδεισαν τι αυτω αποκριθωσιν·

⁴¹ Καὶ ερχεται το τριτον και λεγει αυτοις· καθειδετε το λοιπον και αναπαιεσθε απεχει το τελος ηλθεν η ωρα ιδου παραδιδοται ο υς του ανου εις τας χειρας των αμαρτωλων· ⁴² εγειρεσθε αγωμεν ιδου ο παραδιδους με πυγικεν·

⁴³ Καὶ ευθεως ετι αυτου λαλουντος παραγινεται ιουδας ο ισκαριωτης ις των ^{ι6'} και μετ αυτου οχλος πολυς μετα μαχαιρων και ξυλων παρα των αρχιερεων και των γραμματεων και των [fol. 189] πρεσβυτερων·

⁴⁴ Δεδωκει δε ο παραδιδους αυτον συσσημον αυτοις λεγων· οη αν φιλησω αυτος εστιν κρατησατε αυτον και απαγαγετε αυτον ασφαλως· ⁴⁵ και ελθων ευθεως προσελθων αυτω λεγει αυτω χαιρε ραβbi και κατεφιλησεν αυτον· ⁴⁶ οι δε επεβαλον επ αυτον τας χειρας αυτων και εκρατησαν αυτον· .

⁴⁷ Ις δε τις των παρεστηκοτων σπασαμενος την μαχαιραν επαισην τον δουλον του αρχιερεως και αφειλεν αυτου το ωτιον·

⁴⁸ Καὶ αποκριθεις ο ις ειπεν αυτοις· ως επι ληστην εξηλθετε μετα μαχαιρων και ξυλων συλλαβειν με· ⁴⁹ καθ ημεραν ημην προς ιμας εν τω ιερω διδασκων και ουκ εκρατησατε με αλλ ινα πληρωθωσιν αι γραφαι των προφητων·

⁵⁰ Καὶ αφεντες αυτον παντες εφυγον· ⁵¹ και ις τις νεανισκος ηκολουθει αυτω περιβεβλημενος σινδονα επι γυμνου και κρατουσιν αυτον οι νεανισκοι· ⁵² ο δε καταλιπων την σινδονα γυμνος εφυγεν απ αυτων·

⁵³ Καὶ απηγαγον του ιν προς τον αρχιερεα [fol. 190] και συνερχονται αυτω παντες οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι και οι γραμματεις·

⁵⁴ Καὶ ο πετρος απο μακροθεν ηκολουθησεν αυτω εως εσω εις την αιλην του αρχιερεως και ην συγκαθημενος μετα των υπηρετων και Θερμαινομενος προς το φως· ⁵⁵ οι δε αρχιερεις και ολον το συνεδριον εζητουν κατα του ιν μαρτυριαν εις το θανατωσαι αυτον και ουχ ευρισκον ⁵⁶ πολλοι γαρ εψειδομαρτυρουν κατ αυτου και ισαι αι μαρτυριαι ουχ ησαι·

⁵⁷ Καὶ τινες ανασταντες εψειδομαρτυρουν κατ αυτου λεγοντες ⁵⁸ οτι ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος οτι εγω καταλυσω τον ναον τουτον τον χειροποιητον και δια τριων ημερων αλλον αχειροποιητον οικοδομησω· ⁵⁹ και ουδε οιτως ιση ην η μαρτυρια αυτων·

⁶⁰Καὶ αναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μεσον ἐπηρωτησεν τὸν ἄν λεγῶν· οὐκ ἀποκρίνη ὡδὲν τι οὗτοι σου καταμαρτυροῦσιν· ⁶¹ο δέ εστιῶπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρινατο· ταλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρωτησεν αὐτὸν εκ δευτέρου λεγῶν σὺ ει ὁ ὑστ του εὐλογητου·

⁶²Ο δέ ἵσ εἰπεν εγώ***

⁶²εγώ...] explicit fol. 190; reliqua desiderantur.

APPENDICES.

N° 1.

Extrait de l'opuscule de M. Alexoudis intitulé : *Σύντομος ιστορική περιγραφὴ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων...* Corfou, 1868; 1 vol. in-8° de IV-160 pages. — Pages 113-115 :

Κεφάλαιον ἐννατον. — Ἱερὰ βιβλία ἐν μεμβράναις χειρόγραφα.

(A'.) — Έν iερὸν Εὐαγγέλιον εύρισκόμενον ἐν τῇ κατὰ τὴν συνοικίαν Καστρου Βερατίου iερῷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, πιστευόμενον καὶ τιμώμενον ὑπὸ πάντων τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, ἀρχαίᾳ διαδοχικῇ παραδόσει, ὡς ἴδιοις εἰρήνης πατρός ήμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ὅποίου (Ιανουαρ. 27), ἀρχιερατικῆς λειτουργίας καὶ πανηγύρεως τελουμένης, ἐκτίθεται τοῦτο ἐν τῇ iερῷ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ εἰς προσκύνησιν, ἀσπαζόμενον ὑπὸ πάντων τῶν πανταχόθεν πυρρεόντων εὐλογημένων Χριστιανῶν μετ' ἄκρας εὐλαβείας, τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Τοῦ iεροῦ τούτου εὐαγγελίου τὰ στοιχεῖα τῶν λέξεων εἰσὶ χρυσογεγραμμένα, ὡσαύτως καὶ τὰ ἀρκτικὰ γράμματα, ἀτινα πάντα εἰσὶ κεφαλαιώδη, τὰ δὲ τέσσαρα ἐν αὐτῷ περιεχόμενα εὐαγγέλια κοσμοῦνται ἔχοντα προτεταγμένην ἐν ἀρχῇ τὴν εἰκόνα τοῦ οἰκείου εὐαγγελιστοῦ χρυσοειδοῦ γραφισμένην.

(B'.) — Εἶτερον πανάρχαιον Εὐαγγέλιον περιέχον τὸ κείμενον τῶν δύω εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Μάρκου εύρισκεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγίου Γεωργίου τῆς αὐτῆς συνοικίας· αἱ λέξεις τοῦ κείμενου εἰσὶν ἀργυρογεγραμμέναι ἐπὶ περγαμηνῆς χράματος βυσσινοειδοῦς βαθέος, τὰ δὲ ἀρκτικὰ τούτων γράμματα ὑπάρχουσι κεχαραγμένα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου στρογγύλα. [Ει en note : Επὶ

τῆς ἑτέρας τῶν δύω τλακῶν ὑπάρχει γεγραμμένη γράμμασιν ἐποχῆς ἀρχαλαίης ή ἔξης εἰδησις· «Βλέπετε οἱ δρῶντες τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου οἰκειόχειρα γράμματα τοῦ παρόντος τούτου εὐαγγελίου, δύντος αὐτοῦ εἰς Ἀντιόχειαν τὴν αὐτοῦ πατρίδα, ὑπάρχοντος αὐτοῦ διακόνου τοῦ εὐαγγελίου. Μέχρι γοῦν τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγράφοντο παρὰ πολλῶν τὰ λυτὰ γράμματα⁽¹⁾, πλὴν δὲν ἔφθασεν ἵνα τονίσῃ τὰς δυνάμεις τῶν γραμμάτων διὰ χρυσᾶν σημεῖων, ἥγουν δέξεις, βαρεῖς, περισπωμένας, δασεῖς καὶ ψιλάς. Ἐπειδὴ γοῦν κομμάτια ἥσαν τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, τὸ γοῦν παρὸν εὐαγγέλιον Ματθαίου καὶ Μάρκου ἐστίν, ὃ δὲ Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης ἔχαθη τὸ τοιοῦτον κομμάτιον· ὃ γὰρ κτήτωρ Θεολόγου ἔφερε ταῦτα ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ ἐνεκεν Θέας καὶ Θαύματος μόνον εἰς τιμὴν τοῦ ἀγίου Χρυσοστόμου καὶ εἰς ἔνδειξιν τοῦ πόθου αὐτοῦ, διὸ εἶχε πρὸς τὸν Χριστὸν· ἢ δὲ κατάλυσις τοῦ παρόντος εὐαγγελίου γέγονεν οὖν καποτ' ὅτε ἐκούρσευσαν τοῦ Θεολόγου βιβλία Φράγγοι λεγόμενοι Καμπανέσιοι. Όρατε βαφὴν τῶν χαρτίων ἔξασιον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὔμορφωσιν τῶν γραμμάτων. Ἀλλὰ καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεολόγου τὸ γραφὲν ἐν τῇ Ιεράμω λυτὰ εἰσὶ τὰ τούτου γράμματα καθὼς τοῦτο ἑώρακα οἰκεῖοι ἐμοὶ διθαλμοῖς ἐν τῇ Ἐφέσῳ».]

(Γ'). — Όμοιον χειρόγραφον ἐν μεμβράναις εὐαγγέλιον μέγα καὶ δύκαδες, ἀμφοτέρας τὰς πλάκας ἔχον περικεκαλυμμένας δι' ἀργύρου περιχρύσου, καθὼς καὶ τὰ ἄνω σημειωθέντα δύω, ὑπάρχει κτῆμα τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς καθ' ήμᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων⁽²⁾. Ἐν τῇ ᾧδιᾳ ἐκκλησίᾳ ταῦτη εὑρίσκεται καὶ ἕτερον εὐαγγέλιον ἐπὶ περγαμηνῆς γεγραμμένον εἰς σχῆμα μικρόν.

(Δ'). — Ωσαύτως καὶ ἕτερα δύω εὐαγγέλια γεγραμμένα διὰ χειρὸς ἐπὶ περγαμηνῆς λευκῆς μικρὰ σώζονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς συνοικίας Μαγκαλεμίου.

(1) J'imagine qu'il faut lire λυτὰ τὰ γράμματα. Remarquez dans ce qui suit l'emploi de ἐστίν et de εἰσὶν qui est archaïque, de même que la violente anacoluthie de l'avant-dernière ligne : τὸ εὐαγγ... λυτὰ εἰσὶ τὰ γράμματα.

(2) Ce manuscrit est celui que nous avons signalé plus haut, *Cod. XIII*. Le suivant est notre *Cod. XI*. Pour l'église de Mangalémi, M. Alexoudis fait mention de deux évangiles : dans la visite que j'ai faite, j'ai vu le *Cod. XII* seul, lequel est inexactement traité ici de μικρόν.

Extrait du diptyque de Saint-Georges (cod. IX).

Μνήσθητι Κύριε ὑπὲρ τοῦ δούλου σου Σκουρηπέκη
καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Πατέρες ἄγιοι, οὗτος δὲ Σκουρηπέκης ἔχαρισεν⁽¹⁾ τῆς μονῆς
τοῦ μεγάλου Θεολόγου καὶ τοῦ ἀγίου Γεωργίου βιβλία καὶ τὰ
διαλεκτὰ καὶ τὰ κριτότερα.

Όταν ἐκούρσεψαν οἱ Σέρβοι⁽²⁾ τὰ Βελαγράδα, ηνέταζαν,
ἐκρεμνοῦσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὰς ρύμνας ἀπέσω εἰς τὸ Κάστρον,
δὲ ταπάς Θεόδοσιος δὲ ἔκεινος Θαρρώντας⁽³⁾ εἰς μικρὰν ἐνο-
ράν⁽⁴⁾ ἐπαρεκάλεσεν τὸν τοιοῦτον καὶ ἀπῆγεν τον ἕως τὸν τάργον
εἰς τὴν μεγάλην πόρταν τοῦ Κάστρου. Καὶ ἀπογλύτωσαν⁽⁵⁾ τὰ
τοιαῦτα καὶ βιβλία, καὶ ἐκουβάλισαν⁽⁶⁾ τα ἔσω εἰς τὸν κουλᾶν⁽⁷⁾
εἰς δὲ φορὰς δὲ ιερομόναχος ἔκεινος εἰς τὸν ὄμβον του καὶ εἰς τὰς
χεῖράς του⁽⁸⁾ ἀπὸ β'⁽⁹⁾.

Οἱ σύντροφοι του δὲ⁽¹⁰⁾ ἐκούρσευαν⁽¹¹⁾ καὶ ἐδιαφοροῦσαν⁽¹²⁾.

Τοῦ ιερομονάχου δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐξέφυγαν καθὼς καὶ ὅλον τὸ Κά-
στρον.

Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν
μέγαν Θεολόγον καὶ τὸν ἄγιον Γεώργιον, εἶπετε τὸ Ό Θεὸς
συγχωρήσοι καὶ τοῖς δύο⁽¹³⁾.

Εἰ δὲ καὶ εὑρίσκηται⁽¹⁴⁾ εἰς τὸ Θέμα τῶν Βελαγράδων, πρέ-

(1) Ἐχάρισεν = donavit?

(2) Vid. quae adnotari pag. 16.

(3) Θαρρώντας = Θαρρῶν.

(4) Ἐνόραν, ms.

(5) Servaverunt.

(6) Deportaverunt.

(7) Turrim.

(8) Καὶ δὲ Σκουρηπέκης, supple.

(9) Vicibus quatior, bini portant binos codices.

(10) Οἱ σύντροφοι του δὲ: amici τοῦ Σκουρηπέκη?

(11) ἐκούρσεβαν ms. = venerunt?

(12) ἐδιαφοροῦσαν = adsportaverunt?

(13) Pax Domini sit cum eis, seu orationem solemnam.

(14) Εὑρίσκητε ms.

πον ἐστὶν, πατέρες, νά τον ἔχητε ἀναγκαῖον φίλον καὶ πεπληροφορημένον⁽¹⁾, ἐπεὶ οὐδὲν ἀμέλησεν τὴν α' ἡμέραν. Εἰ δὲ εἶχεν παραδίδει τὴν α', οὐδὲν δύν⁽²⁾ ἥθελεν εὑρεθῆ. Ότι τὴν δευτέρην ἡμέραν ἥλθαν ἀπὸ τὸν Τίμουραν⁽³⁾ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βλάχοι, καὶ ὑπέσκαψαν καὶ τὸν νεκρούς.

Καὶ ἐνθόσησεν δὲ Σκουρηπέκης διὰ πολλῶν ἡμερῶν.

Καθὼς καὶ η γῆ⁽⁴⁾ ἐσείσθη ἡμερᾶ δύο τούτους εἰς τὰς σ'⁽⁵⁾, καὶ ἐσείσθη τὸ Κάστρον ἡμερᾶ ε', καὶ ἐσκορπίσθησαν οἱ Βελαγράδινοι ἐκ καστροθεν εἰς θλον τὸν κόσμον.

Ἐν τῷ σωξδ' ἔτει⁽⁶⁾.

Εἰσὶ τὰ βιβλία τὰ δύοτα ἀπεγλύτωσεν δὲ αὐτὸς δὲ Σκουρηπέκης ἱερομόναχος⁽⁷⁾ τὸν Θεόδουλον ἐν πρώτοις οἱ ἔξαντιμοι οἱ 6⁽⁸⁾.

— κομμάτια⁽⁹⁾ σ', ἢτοι σεπτέμβριος δεκτόβριος νοέμβριος δεκέμβριος· τανούάριος, καὶ ἄλλον κομμάτι τανούάριον καὶ τὸ παλαιότερινόν,

— συναξάρια βιβλία γ'⁽¹⁰⁾,

— Θεολόγου⁽¹¹⁾,

— στοιχηράρην τὸ διπλοτονισμένον⁽¹²⁾, καὶ ἄλλου ἐν παλαιόν,

— ἀπόστολος καὶ πραξαπόστολος⁽¹³⁾,

— τριάδιον⁽¹⁴⁾,

— προφῆτας⁽¹⁵⁾,

— δικτώηχος⁽¹⁶⁾,

(1) Πεπληροφορημένον? forsitan «perfectum».

(2) Οὐδέναν ms.

(3) Mons qui vulgo nunc dicitur Tomor, prope urbem.

(4) γῆς ms.

(5) Εἰς τὰς σ=Hora sexta.

(6) = 1356.

(7) Locus desperatus, nisi legas μὲν ιερομόναχον.

(8) Liber commentariorum in Genesim vel potius opus liturgicum.

(9) Μηναῖων intellige. — Insuper de libris ecclesiasticis Graecorum consulas. Cave Historia litteraria, t. II, p. 17*. Dissertatio secunda (Edit. Genev. 1699).

(10) Id est vitæ Sanctorum in compendium redactæ et expositiones breves in solemnitates.

(11) Evangelium secundum Joannem vel Apocalypsis.

(12) Cæremoniale ubi de Stichariis seu de vestibus clericorum, ni fallor.

(13) Intellige epistolas D. Pauli et Acta Apostolorum, ordine lectionum.

(14) Officiorum liber quæ recitantur a Septuagesima ad Sabbathum sanctum.

(15) Lectionarium suspicor.

(16) Octotonus, Cantionum liber secundum varios tonos dispositarum.

— αγιογεωργικὸν τὸ φωμαῖκόν⁽¹⁾. περὶ τοῦ ἀρχοῦ τοῦ
— οὐτοῦ τοῦ στολῆς τοῦ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ πατέρος
— μηναῖα κομμάτια εὐπρεπεῖσθος σεπτεμβρίου ὄκτωβρίου
ιανουαρίου Φεβρουαρίου τὰ καλλίτερα, τούτων δέ τοις οὐδὲ
— τὸ ψαλτήριον τοῦ κλήτορος μὲ τὴν χροσοφραμίται,
— τὸ σεντουκόπουλον⁽²⁾ μὲ τὰ δικαιώματα ἀπέρ εὑρισκόντας⁽³⁾
εστίκωσεν δὲ πατέρα Θεόδοσιον ἐπὶ τοὺς Σέρβους, τοις δέ τοις Η
— τετραευαγγέλιον Βουλγαρίας⁽⁴⁾, τοις δέ τοις Ι τοὺς Κλήτορας
— τετραευαγγέλιον τὸ οἰκειόχειρον τοῦ Χρυσοστόμου δασκαλού
μύρυραφον⁽⁵⁾.
— τὸν πραξιπόστολον τὸν πολιτικόν⁽⁶⁾, τοις δέ τοις Ιανουαρίου
— αγιογεωργικούν.

Ἐξαγόρασεν τὸ μέγαν τὰ εὐαγγέλιον, καὶ τὰ μικρὰ τὸ ἐπιτραχιλῆν⁽⁷⁾, τὸ ἐπιτραχιλῆν μὲ τοὺς Ιεράρχας· εστίκωσεν τὸ τραπεζόφορον⁽⁸⁾, καὶ ποδέας⁽⁹⁾ σ', καὶ τὰ γ' σκεπάσματα⁽¹⁰⁾ εἰς τὰς ἀγέλας εἰκόνας.

Ἐρευνήσατε, πατέρες ἀγίοι, καὶ εἰ μὲν *** εἰ δὲ τύχην δὲ ήλθον
ἄλλοι καὶ θέλη βουληθοῦν νὰ ἀρτίσουν⁽¹¹⁾ *** εἰ δὲ τὰ δσα γρα-
φουν τις κόψῃ ἕστιω ἐπικατέρατος καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ Πατρὸς
Τιοῦ καὶ ἀγίου Πνεύματος, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκουν,
καὶ τὸν μέγαν Θεολόγον, καὶ ἀπὸ τὸν ἀγιον Γεωργίου, καὶ ἀπὸ
τὸν κλήτοραν τῆς ἀγέλας μονῆς τοῦ κοινοβίου***

(1) Vita S. Georgii latine.

(2) Σεντουκόπουλον = cassette.

(3) Εὑρισκόντας = εὑρῶν.

(4) Βουλγαρία?

(5) Codex Q.

(6) Id est Constantinopolitanus.

(7) Stolam intellige, ut dicunt Rōmani.

(8) Italice « pala ».

(9) Gremiale.

(10) Vela.

(11) Totus locus obscuritate pessima squalet præ lacunis.

